

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Centerpartiets partigrupp anmält Fredrik Lindstål som suppleant i konstitutionsutskottet, i justitieutskottet och i EU-nämnden under Malin Björks ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 6 november 2025–11 januari 2026* till

suppleant i konstitutionsutskottet
Fredrik Lindstål (C)

suppleant i justitieutskottet
Fredrik Lindstål (C)

suppleant i EU-nämnden
Fredrik Lindstål (C)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2025/26:9 för tisdagen den 4 november från justitieutskottet och
prot. 2025/26:7 för torsdagen den 23 oktober från utrikesutskottet.

§ 4 Svar på interpellation 2025/26:75 om framtiden för Kriegers flak

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Adrian Magnusson har frågat mig om regeringen och jag avser att vidta några åtgärder för att få igång byggnationen av Kriegers flak och, om inte, vilka orsakerna är till att regeringen och jag inte vidtar några ytterligare åtgärder.

Jag har lite svårt att föreställa mig vad det är för åtgärder som Adrian Magnusson menar att regeringen skulle vidta för att rädda ett enskilt projekt som pausats på marknadsmässiga grunder. Under flera regeringar med olika politiska färger har enskilda i sig lovvärda projekt av olika anledningar avslutats eller satts på paus utan att staten ingripit. Det har bland annat rört sig om havsvindparker, terminaler för att öka försörjningstryggheten på gasnätet och gruvor.

Elproduktionen behöver byggas ut för att möta elanvändningen i enlighet med planeringsmålet för elsystemet samtidigt som stora delar av den befintliga elproduktionen av åldersskäl kommer att behöva ersättas. Regeringen vill ge goda förutsättningar för alla fossilfria energislag. Det är grundläggande för att få en tillförlitlig elproduktion på plats för att genomföra klimatomställningen, för att skapa ett gott investeringsklimat och för att hushållen ska ha råd att betala sina elräkningar.

Den 18 december i år kommer regeringen att ta emot en rapport från Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen med förslag på incitament för att förbättra den intermittenta kraftproduktionens bidrag till elsystemets robusthet.

Anf. 2 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Tack till energi- och näringsministern för svaret! Jag förstår att man inte är ministrernas eller regeringens favorit när man återkommer till det här törnet i regeringens sida. Det är ju inte första gången vi pratar om Kriegers flak. Men att det här är ett törne i regeringens ömma sida är inte svårt att märka när man lyssnar på ministrernas svar i dag. Ministern började sitt svar med att påstå, som vanligt med stort retoriskt eftertryck, att hon inte förstår vad det är för åtgärder som avses. Det är ett tydligt tecken på att detta är en besvärlig fråga för regeringen.

Jag måste ändå säga att när jag hörde svaret här i kammaren i dag blev jag lite förvånad över den hårda utgångspunkten. Jag tycker trots allt att ministern har varit ganska öppen med att hon ville se en bred energiöverenskommelse. Om staten skulle stötta ett energiprojekt som kunde ge väldigt mycket hjälp till södra Sverige i absolut närtid hade det varit att plocka en ganska lågt hängande frukt. Det tror jag faktiskt att energi- och näringsministern också egentligen vet. Det är därför ministrernas inledning blir så speciell.

Fru talman! Jag tror att ministern vet vad det är för åtgärder som jag menar, nämligen att se till att vindkraftsparken byggs. Det har gått att göra på både den danska och den tyska sidan. Nog borde det gå på den svenska sidan också, om det verkligen funnits en vilja att få mer el snabbt till skåningarna och södra Sverige.

Ministern pratade bland annat i sitt svar om en rapport de kommer att ta emot i december om incitament till att få igång elproduktion. Det är lovvärt, men samtidigt behöver vi inte en rapport för att veta att om landanslutningsavgiften betalats av staten, som den gör i många andra länder, hade Vattenfall redan tryckt på knappen och bygget kommit igång.

Ministern brukar säga att långsiktiga spelregler i energipolitiken efterfrågas av näringslivet och att det är önskvärt att ha sådana regler och överenskommelser på plats. Det är vi överens om. Tyvärr blev det ingen energiöverenskommelse. Det är bara att beklaga. Varför det blev så vet nog energi- och näringsministern bättre än jag, även om jag har mina teorier.

Hela regeringsunderlaget var nog inte lika pigga på en överenskommelse som energi- och näringsministern har gett uttryck för att vara.

Om det nu är långsiktiga spelregler som efterfrågas och ministern anser att det är viktigt med mer energiproduktion i södra Sverige är det tämligen enkelt, i alla fall enligt min och Socialdemokraternas mening, att plocka de lågt hängande frukter som kan ge mer energiproduktion och dessutom ge det väldigt snabbt.

Jag skulle säga att få frukter är så lågt hängande som att komma igång med bygget av Kriegers flak. Det går inte att skylla på ett säkerhetsintresse eller på Försvarsmaktens vilja när det gäller Kriegers flak. Allting finns klart. Det som krävs är att staten står för landanslutningsavgiften, vilket gällde när projektet först sjuösattes av det statliga bolaget Vattenfall och vilket som sagt inte är ovanligt i andra länder i Europa.

Fru talman! Det primära är väl ändå att få till energiproduktion i södra Sverige? Varför ska regeringen behandla Kriegers flak som ett projekt som tvunget måste stå sig på marknadsmässiga grunder? Kommer regeringen att göra likadant med alla andra energiprojekt i södra Sverige? Utifrån den retorik man hör från regeringen i andra frågor som gäller energiproduktion verkar det inte så.

Jag ska återgå till lågt hängande frukter. Vill man på riktigt ha mer energi snabbt, få långsiktiga överenskommelser och plocka de lågt hängande frukterna ser man till att Kriegers flak blir byggt. Jag kan inte teckna firma för Fredrik Olovsson, men om ministern vill lämna besked här i dag om att komma överens med Socialdemokraterna om att bygga Kriegers flak tror jag att Fredrik Olovsson välkomnar det. Vad säger ministern? Är vi överens? Är Kriegers flak a go?

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag har en kommentar till det som sades om vem som är energiministerns favorit. Är man lite jobbig i debatterna, bjuder på relevant motstånd och dessutom vill diskutera företagsamhet, innovation eller energi är man en favorit hos energiministern. Adrian Magnusson kan nog räkna sig till mina favoriter.

Med det sagt vill jag även kommentera det som sades om tonen i svaret från regeringen. Jag menar nog ändå att Adrian Magnusson läser in en ton som inte riktigt finns. Jag ställde en ärligt menad fråga om vad Adrian Magnusson menar att vi ska göra kring ett enskilt projekt. Ledamoten har också helt rätt när han, fru talman, tar upp ett antal delar som jag har markerat som viktiga för regeringen, nämligen teknikneutraliteten och behovet av mer kraftproduktion i södra Sverige – framför allt sådan som är mer tillgänglig och ger mer garanterad el och alltså kan bättra på effektbrist-situationen och åtgärda den brist som finns i södra Sverige.

Det är också tydligt att jag har öppnat för fler riskdelningsmodeller liknande dem vi har för kärnkraft och andra kapitalintensiva kraftslag. Då handlar det även om vilka problem man kan vara med och lösa och vilka egenskaper man bidrar med i systemet.

För dem som lyssnar på debatten vill jag påpeka att Sverige har historiskt stora elöverskott men ändå väldigt volatila elpriser, just på grund av att vi har mycket väderberoende kraftproduktion i systemet.

Ur ett europeiskt perspektiv har Sverige ett av de lägsta elpriserna i hela EU. Det ska vi vara glada över. Men frågar man svensken ”Är det najs att betala elräkningarna?” blir svaret från de allra flesta ”Nej!”. Det beror dels på oförutsägbarheten – det är som en bergochdalbana – dels på att det är avsevärt högre än det svensken har vant sig vid genom åren då vi haft mer baskraft i systemet.

Vi kan titta på hur mycket vindkraft vi har. Sverige har tillsammans med Danmark mest vindkraftsproduktion per capita i världen. Från slutet av 2024 är vindkraft det enskilt största kraftslaget i installerad produktionskapacitet i Sverige. Men det löser just nu inte det stora effektbristproblemet. Det löser just nu heller inte problemet med väldigt volatila elpriser.

Det är anledningen till att jag i mitt svar så tydligt pekar på det nya uppdrag som vi ska få redovisat i december. Jag vet att det även välkomnas av Socialdemokraterna. Det handlar om hur vi kan skapa incitament för vindkraften att leverera mer av det som systemet behöver. På kort sikt behöver vi ha mer ifrån vindkraft, fjärrvärme och andra kraftslag i väntan på kärnkraft. Vi kan så att säga inte *inte* tillföra någon ny elproduktion alls, men vi ska inte låtsas som att det är lösningen på allt.

Jag vill avsluta med fakta i målet angående anslutningsavgiften, som det pekas på. Svenska kraftnät bedömde självt att slopandet av anslutningsavgiften utgjorde ett otillåtet statsstöd. Därför måste jag ställa en fråga tillbaka. I sammanhanget ska sägas att Kriegers flak har pausats fem gånger. Finns det andra förslag från Socialdemokraterna? Jag är öppen för att diskutera dem i så fall.

Anf. 4 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Flera andra länder runt om i Europa har ju bidragit till landanslutningsavgiften och tagit hand om den i projekt som dessa. Svenska kraftnäts bedömning får man kanske bolla tillbaka och fråga dem vad det är som gör att det är möjligt i andra länder men inte i Sverige. Vad är det som gör att Sverige så tydligt bryter mot statsstödsreglerna när inte andra länder gör det? Det skulle man kunna fråga dem om.

Jag reagerar på några saker i ministerns andra anförande. Hon säger till exempel att det är viktigt med mer energiproduktion på kort sikt och nämner själv vindkraft som ett exempel. Kriegers flak hade kunnat vara klart 2030. Det hade kunnat ge 2,7 terawattimmar per år när det blivit färdigt. Det är el till nästan så många hushåll som det finns i hela Skåne. Det är ett projekt som kan bli klart på kort sikt. Det är dessutom ett projekt som kan ge väldigt mycket el till södra Sverige. Jag tycker därför att det blir lite märkligt när man säger att vi behöver mer energi på kort sikt och nämner vindkraft men samtidigt inte vill att det tydligaste projektet, Kriegers flak, ska komma till stånd.

Om man menar att detta inte kan göras på marknadsmässiga grunder hoppas jag att energi- och näringsministern har haft en dialog med det statliga bolaget Vattenfall om vad det är som gör att det är så. Är det något annat än landanslutningsavgiften som gör att Vattenfall inte ser att det här kan göras på marknadsmässiga grunder?

Det som kablats ut från Vattenfall – i varje fall offentligt – är att det är landanslutningsavgiften som gör att man inte anser att det går att få ekonomi i det hela. Man har dessutom en konkurrenssituation där andra havsvindkraftsprojekt runt om i Europa får landanslutningsavgiften betald.

Överlag pratas det mycket om att saker och ting ska stå sig på marknadsmässiga grunder, och det var ministern också inne på. Det finns andra energiprojekt som regeringen driver väldigt hårt som inte står sig på marknadsmässiga grunder. Därför blir det lite speciellt när man pekar ut Kriegers flak och att just detta projekt ska stå sig på marknadsmässiga grunder, medan det finns många andra stora energiprojekt som inte gör det.

I de fallen ska staten ta risker och kostnader. Det finns till och med förslag inom till exempel kärnkraften att man ska garantera ett lägsta pris på kärnkraft i 40 år. Om det inte är att hjälpa ett energiprojekt som inte har marknadsmässiga grunder så vet jag inte vad det är. Men jag kanske övertolkar ministern. Jag fick ju ändå höra att jag var någorlunda av en favorit, så jag kanske inte ska vara alltför elak i mina kommentarer.

Jag vill återkomma till det som jag avslutade mitt första anförande med innan ministern får ordet igen. Jag upplever att det finns öppningar för att nå en energiöverenskommelse i vårt land. Det verkar finnas ett genuint intresse från energi- och näringsministern. Att detta intresse är besvarat av socialdemokratin har energi- och näringsministern själv gett uttryck för i olika sammanhang.

Därför vill jag återigen säga att jag verkligen tror att man lätt hade kunnat komma överens om Kriegers flak. Det skulle ge mycket el på kort tid, och det hade varit ett välkommet tillskott till energiproduktionen i Sverige. Bara för att Sverige och Danmark är de länder i världen som har mest vindkraft är det inte så att man inte kan ha ännu mer vindkraft. Det är ju energi oavsett om Sverige eller Danmark har mest vindkraft.

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill till att börja med rätta mig själv, eftersom jag tydligen inte kan läsa mina egna kråkfötter. Kriegers flak har pausats flera gånger. Jag har skrivit ”flera”, inte ”fem”. Jag vågar inte ta gift på exakt antal gånger det har pausats.

Låt mig svara på Adrian Magnussons följdfråga om dialog med statligt ägda Vattenfall om Kriegers flak. De har redan offentligt kommunicerat flera anledningar, och egentligen går det att koka ned dem till primärt tre.

Den första anledningen är ekonomin. Det hade såklart varit en lättnad för dem om någon annan hade stått för kostnaden för anslutningskabeln från det havsbaserade vindkraftverket till land. Jag vill understryka att vi inte gör detta för något annat kraftslag, men det är vad Adrian Magnusson hänvisar till och som Vattenfall också pekar på externt.

Den andra anledningen är högre kostnader på grund av inflationen.

Den tredje anledningen är lägre elpriser. Förutsättningarna för lönsamhet har alltså påverkats radikalt.

Blickar vi utanför Sverige är det detta vi ser i land efter land. Det räcker att bara titta över Sundet mot Danmark. Där har flera och inte minst ett väldigt stort vindkraftsbolag hamnat i en tuff situation, inte minst när man velat bygga mer i ett land som redan har mycket väderberoende kraftproduktion.

Det här är ett problem på många sätt, såvida man inte har möjlighet att på kort sikt få loss kraftproduktion någon annanstans ifrån. Det är därför jag kommer tillbaka till åtgärden att hitta stödstrukturer i antingen tillståndsprocesser eller ekonomi som ger incitament för vindkraften att bidra

med mer av det som systemet behöver men också av det som förbättrar stabiliteten och lönsamheten.

Det är en av anledningarna till att vi hittills har fattat beslut om 70 åtgärder som inte handlar om att sitta på händerna i väntan på kärnkraft utan om här och nu och fram till 2030.

Kraftlyftet, som det finns brett stöd för här i kammaren och även från Socialdemokraterna, förstärks med totalt 2 miljarder för att säkra effekt där det behövs. Jag tror att det finns utforskad potential här att söka ännu bredare samförstånd för fler åtgärder.

Pilotprojektet med gasturbiner är viktigt för att se om vi kan hitta sätt för att få loss mer effekt till industrierna. Vi har effektiviserat anslutningskön så att fler företag tack vare det får nya anslutningar och mer effekt. Vi lyckades med det som många sa var helt omöjligt, nämligen att köpa tillbaka Öresundsverket och återstarta det. Vattenkraften har fått bättre villkor här och nu. Och vi har gett kärnkraften långsiktiga och stabila villkor.

Samhällsviktig infrastruktur och annat sådant som är nödvändigt behöver inte alltid stå sig på marknadsmässiga grunder. Det har jag inga problem med. Men om vi ska försöka kompensera för det tycker jag att teknikneutralitet är viktigt. Det ska jobba i enlighet med vårt leveranssäkerhetsmål och vårt planeringsmål samtidigt som det ändå är görbart. Svenska kraftnät har då bedömt att det inte var det att använda till exempel flaskhalsintäkterna till anslutningsavgiften på detta sätt.

Jag vill bekräfta att jag inte har avslutat energisamtalen eller sagt att det inte går att komma överens framgent. Det finns de facto ett brett stöd i denna kammare. Jag hoppas fortfarande på det och manar partier på både min sida av politiken och den rödgröna sidan att söka sådana lösningar. Det skulle kunna innebära en väg framåt för flera av de havsbaserade vindkraftsprojekt som redan är beslutade.

Anf. 6 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Tack till energi- och näringsministern för svaret! Jag tror att det ändå finns vissa saker vi har en gemensam bild av och är överens om. Jag uppfattar det som att ministern menar att det behövs mer energiproduktion på sikt, och det gör det verkligen. Det behövs nu och skulle kanske ha behövts ännu tidigare.

Jag blir tjugig, men jag vill återkomma till att Kriegers flak hade kunnat ge väldigt mycket el väldigt snabbt. Därför tycker jag att man om man har ett statligt bolag, som dessutom ska stå för byggnationen, borde kunna vidta fler åtgärder för att se till att den typen av projekt kommer på plats. Dessutom finns det säkert många andra lösningar, batterilösningar och liknande, som man skulle kunna lägga mer tid på om man vill få igång vindkraftsproduktionen.

Energi- och näringsministern och jag har debatterat liknande frågor tidigare. Jag har hört det här med 70 åtgärder. Det är säkert lovvärt, men det är uppenbart att det kommer att behövas mer energi både i dag och i framtiden. Vi ser vilka energibehov som finns i det här landet under de närmaste 20–30 åren, inte bara i södra Sverige utan även i norra Sverige. Därför behöver vi all energiproduktion vi kan få.

Jag tycker dock återigen att det blir något uppseendeväckande att man trycker så mycket på den marknadsmässiga principen. Detta är så viktigt när det gäller Kriegers flak. Det finns andra energiprojekt där det inte alls

är lika viktigt. Den här selektiva planekonomin har jag lite svårt att förstå, måste jag ändå säga. Om man verkligen vill ha mer energiproduktion snabbt borde man kunna säga: Vi tycker att det här projektet också är viktigt, och staten ska göra vad den kan för att få det på plats eftersom det kan ge väldigt mycket el till många hushåll på kort tid. Jag tycker att man måste kunna hålla den linjen för olika energislag, framför allt när det handlar om ett projekt som är så pass viktigt för energiförsörjningen, inte minst i södra Sverige.

(Applåder)

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Adrian Magnusson för en god interpellationsdebatt, som påvisar skillnader men också möjliga vägar framåt.

Jag vill avsluta med att säga något om ledorden teknikneutralitet och incitament, antingen i form på något sätt eller vad gäller finansiering, som också tar hänsyn till att man bidrar med olika saker i systemet. Vår vattenkraft bidrar med stabilitet och vindkraften, till exempel, med flexibilitet och dessutom tillgänglig kraftproduktion på kortare sikt. Det går ju inte att bygga ut vattenkraften hur mycket som helst, till exempel; det är en realitet som vi står inför. Kärnkraften är väldigt kapitalintensiv att bygga och tar längre tid att få på plats, även om den sedan står där länge.

Om detta är ledorden – teknikneutralitet och att premiera vad man kan bidra med i systemet – finns det vägar framåt i den här kammaren. Men då måste alla partier, trots att vi är på väg in i ett valår, bestämma sig för att det är där man landar.

Jag vill avsluta med att säga att jag upplever ett väldigt tydligt skifte i energipolitiken under de här åren, från en besatthet av vilka specifika kraftslag kraftsystemet ska bestå av till att det nu mer är en diskussion om vad kraftsystemet ska klara av att leverera. Detta välkomnar jag; jag tror att det är väldigt bra.

Kanske finns det en möjlighet till fortsatt dialog efter att vi har fått den här rapporten den 18 december, som på kort sikt skulle kunna bana väg för mer kraftproduktion specifikt från vindkraften. Här vill jag också påminna om att det finns flera havsbaserade vindkraftsprojekt, utöver Kriegers flak, som är tillståndsgivna och som skulle vara möjliga att få loss på kortare sikt. Och ja, det vore bra för Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2025/26:84 om inhemska kampanjer som verktyg för utländsk påverkan

Anf. 8 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Markus Selin har frågat mig om jag har tagit några initiativ till att analysera hur inhemskt skapade kampanjer utnyttjas av utländska aktörer och hur jag avser att agera för att motverka det.

Regeringen ser allvarligt på att utländska aktörer utnyttjar vårt öppna samhälle och den digitala utvecklingen för att förstärka polarisering och

underminera tilliten till demokratiska institutioner. Hoten kan komma såväl inifrån som utifrån. Åtgärder för att motverka informationspåverkan på både nationell och internationell nivå, som inom EU, behöver vara proportionerliga och beakta yttrandefriheten.

Myndigheten för psykologiskt försvar, MPF, följer informationskampanjer från främmande makt eller från statsliknande aktörer i utlandet som riktas mot Sverige eller svenska intressen. MPF har däremot inte i uppgift att bevaka sådant som sker inom ramen för den fria åsiktsbildningen inom landet. Det sistnämnda utgör en grund för Sveriges demokrati och säkerställs genom grundlagsskydd för våra fri- och rättigheter.

Många viktiga initiativ har under de senaste åren tagits för att motverka utländska aktörers försök att påverka våra samhällen. Arbetet med att minska sårbarheter och stärka långsiktig motståndskraft är en viktig del av detta. Därför ingår det i MPF:s uppdrag att öka medvetenheten och kunskapen hos allmänheten om risken för informationspåverkan och påverkanskampanjer från utländska aktörer. Regeringen har varit angelägen om att skapa de nödvändiga förutsättningarna för myndighetens snabba tillväxt och utveckling.

Ett annat exempel är att Mediemyndigheten har fått i uppdrag att under 2024 och 2025 genomföra en bred och långsiktig hållbar nationell strategi för att stärka medie- och informationskunnigheten i befolkningen. Satsningen syftar bland annat till att höja allmänhetens kunskap om hur AI kan användas i informationsflödet och därmed bidra till att stärka samhällets motståndskraft mot bland annat informationspåverkan. Uppdraget förstärktes under 2025 för att fördjupa AI-inriktningen och öka kunskapen om AI och de möjligheter och risker som AI kan medföra. Regeringen ser behov av att uppdraget fortsätter och har därför föreslagit en förlängning 2026–2028.

En medveten befolkning skapar kraftfull motståndskraft och stärker det demokratiska samtalet. Det är själva syftet med det psykologiska försvaret.

Anf. 9 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Tack till statsrådet Bohlin för det inledande svaret! Vi står här i dag främst för att regeringen och statsrådet Bohlin, som är en del av den, har lämnat in ett diskussionsunderlag till EU som handlar om att utvidga och bygga en demokratisköld. Här är påverkanskampanjer definitivt en process och ett fenomen.

Låt mig inledningsvis, fru talman, säga att jag har tre tankar när jag lyssnar på Bohlins svar och tar del av det skriftliga underlaget inför debatten. Min första tanke är helt enkelt att allt det som regeringen har lämnat över till EU är ofullständigt och snudd på aningslöst.

Min andra tanke är: Hur har det gått för Sverige på sistone, om vi backar och tittar tillbaka några år? Jag läser just nu Tobias Billströms självbiografi, som ligger på nattduksbordet. Många tankar väcks när det gäller detta med demokratisköld och påverkanskampanjer. Det är en bra bok – jag är halvvägs.

Min tredje tanke är: Var är vi någonstans nu, fru talman, 311 dagar innan vallokalerna stänger? Och hur såg det ut förra året, när vi senast hade valrörelse i Sverige?

Låt mig backa bandet till hur det har sett ut de senaste åren. Då går jag tillbaka till Sveriges variga och såriga Natoprocess. Det var slående hur sverigedemokrater i allmänhet och ledande sverigedemokrater i synnerhet, som är en del av Bohlins regeringsunderlag, turades om att förstöra för Sverige. Detta är så allvarligt att det riskerat liv och hälsa. Det finns faktiskt, tror jag, svenskar som i den här processen indirekt har fått betala det yttersta priset när det har spridits skit, rent ut sagt, om Sverige och svenskar runt om i samhället.

Hur fungerar det här, då? Det jag egentligen är ute efter i den här frågan, som Bohlin helt har missat i sitt svar, är att det inte går att separera inrikes fenomen från utrikes påverkanskampanjer. Det är till och med så, vilket Bohlin helt missar, att inrikes problem och svårigheter lockar och föder utrikes påverkanskampanjer. Detta faller helt bort i det inledande svaret.

Svenska inrikes händelser, till exempel koranbränningar eller att ledande sverigedemokrater gör korkade uttalanden, fångas upp i exempelvis turkiska medier, som framställer Sverige som islamofobiskt och mycket annat icke smickrande. Proryska och ryska fenomen förstärker tråkigheterna – berättelserna om de dåliga sidorna av Sverige. De sprids runt om i världen med ljusets hastighet, för internet är ju helt gränslöst.

Kina hänger på. Kina stöder Ryssland. De är kompisar – precis som moderater och sverigedemokrater, för den delen. Det sprids till islamistiska nätverk, som sprider detta som ett virus runt om i världen. På det sättet har vi en svenskfödd påverkanskampanj som kommer från Sverige och tar sig flera varv runt jorden.

Anf. 10 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Detta var nog ett av de mest inkoherenta inlägg jag någonsin har hört i riksdagens kammare. Jag uppfattade egentligen inte att det ställdes några frågor till mig; det är ju annars syftet med den här typen av debatt.

Men låt mig försöka plocka isär lite av det som ledamoten Selin här har framfört. Jag kan väl börja med att säga att det är fint att Selin känner omsorg för den Natoprocess som den regering jag tillhör har tagit i mål. Vi såg till att Sverige blev Natomedlem. Ledamotens bekymmer är möjligen lite missriktat, för om Markus Selin får som han vill och kan bilda en regering där Vänsterpartiet och Miljöpartiet ingår blir det ju en regering med två partier som är motståndare till Natomedlemskapet. De var motståndare till Natomedlemskapet. Faktum är att om dessa partier hade ingått i den tidigare regeringen hade man förmodligen inte ens kunnat fatta beslut om att inleda en ansökningsprocess för medlemskap i Nato. Ledamotens tonläge när det kommer till den del av Natoansökningsprocessen som den här regeringen har hanterat och tog i mål är möjligen en smula för högt.

Det ledamoten Selin säger mellan raderna men aldrig fullt ut artikulerar är att han har problem med en del av den inrikespolitiska debatten i Sverige. Jag vill vara tydlig med att Myndigheten för psykologiskt försvar inte har i uppgift att skärskåda den inrikespolitiska debatten. Det är en grundlagsskyddad del av den fria åsiktsbildningen.

Med detta sagt kan man konstatera, vilket Selin har poängterat i tidigare interpellationsdebatter, att det är viktigt att alla sopar framför egen dörr. Markus Selin har tidigare varit mycket kritisk mot det som i medierna

har kallats för den sverigedemokratiska trollfabriken. Men låt mig då ställa en motfråga till ledamoten Markus Selin: Hur skiljer sig detta från hur Socialdemokraterna själva agerar?

Ledamoten Selin har i den här talarstolen sagt att anonyma konton på sociala medier ska bort. Ändå är det precis sådant som Socialdemokraterna ägnar sig åt. De ägnar sig åt anonyma memkonton i sociala medier. Så får man naturligtvis göra, men det är lite magstarkt att avkräva andra något man inte klarar att leva upp till själv.

Anf. 11 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag noterar att statsrådet Bohlin helt lämnar ämnet. Jag har lämnat in två skriftliga frågor inför den här debatten, och jag får inga svar. Jag har fått ett skriftligt och ett muntligt icke-svar. Nu är statsrådet Bohlin på väg långt bort från ämnet.

Forskning, rapporter från våra egna myndigheter och statsrådet Bohlins egen nationella säkerhetsstrategi från 2024 poängterar att det inte går att separera inrikes och utrikes kampanjer. Det går inte. Men statsrådet Bohlin är helt och hållet isolerad när det gäller det som har med utrikes kampanjer att göra.

Fru talman! Ja, det är jättebra att regeringar i Sverige tar initiativ och påverkar händelseförlopp i EU. Men det går inte att tala om en struktur och peka på Ryssland – jag har ju illustrerat hur problemen föds och växer. Vi i Sverige får betala det yttersta priset för detta.

Hur agerar då den här regeringen? Om man ska bygga en större kunskapsmassa kring befolkningen och en förståelse för hur digitala plattformar fungerar är det väl bättre att till exempel öka insatserna för folkbildning och inte ta bort en halv miljard från folkbildningen? Och public service får minskade anslag under den kommande åttårsperioden samtidigt som vi har trollfabriker och andra fenomen. Bohlin kanske tycker om att förlita sig på Elon Musks avloppskanal X som informationskälla?

Vi lever i en värld där ungdomar i allt högre grad hämtar sina nyheter och kunskaper från sociala medier. Allt detta illustrerar det som ryms i mina frågor. Det handlar inte om hur Socialdemokraternas potentiella, hypotetiska samarbetspartier skulle kunna ha röstat i en annan tid. Jag tycker att statsrådet Bohlin borde *shape up* läget här lite. Frågorna har vi ju kvar. Detta hänger ihop. Det kan vi inte ducka för. Det är därför vi är här och debatterar i dag.

Sedan har vi detta med trollfabrikerna. Helt rätt: De ska bort. De är jätteskadliga. Vi kan införa olika metoder för det rent tekniskt, till exempel åldersgränser och liknande.

Sveriges Radio har för övrigt också i samband med neddragningarna tillkännagett att det fattas 3,4 miljarder. Det är kanske 400 tjänster som behöver tas bort där – apropå att bevaka händelseutvecklingen i Ryssland. Det går liksom inte ihop.

Inrikesproblem hänger ihop med utrikesproblem.

Min tredje punkt kan jag bjuda på redan nu. Det är nämligen 311 dagar kvar till valdagen. Hur gick det i fjol? Ja, det blev ju något av en hårdsmälta. *Kalla fakta*, TV4:s program, avslöjade Sverigedemokraternas trollfabrik. Det var minst 23 bekräftade anonyma trollkonton som hade spridit dynga, även om moderata politiker.

Haveriet kom när Myndigheten för psykologiskt försvar – jag nämnde den inte alls i min inledning, utan det var Bohlin som tog upp den – anmälde programmet till Granskningsnämnden. Granskningsnämnden friade det helt. Jimmie Åkesson blev arg. Det blev salivsprutande försvarstal, och alla vi förklarades vara klägg. Men det är fler partier än Socialdemokraterna som gärna skulle se att generaldirektören för Myndigheten för psykologiskt försvar hittade ett nytt arbete.

Anf. 12 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om ämnet för interpellationen och om att vi inte debatterar enskilda. Statsrådet får naturligtvis hantera det utifrån detta.

Anf. 13 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Tack för tillrättavisandet av ledamoten Selin! Det är svårt att föra en diskussion om ämnet när det bara är ett sammelsurium av tirader i talarstolen.

Men låt mig återigen försöka plocka upp en del av det som ledamoten Selin har sagt. Det är trots allt detta jag har att förhålla mig till i debatten.

Först och främst är det jag nämnde om Vänsterpartiet och Miljöpartiet rörande Natofrågan inget hypotetiskt resonemang. Det är en redogörelse för hur de röstade i den här kammaren när riksdagen tog ställning till om Sverige skulle lämna in sin Natoansökan eller inte. De röstade nej till detta. Där har vi facit svart på vitt.

Trovärdigheten brister när man som socialdemokrat står här och kritiserar vårt regeringsunderlag för bristande engagemang för Nato samtidigt som man själv tänker sig bilda regering med två partier som är motståndare till Nato.

Det är bra att Markus Selin säger sig stå upp mot trollkonton i sociala medier. Men det väcker naturligtvis en utestående fråga.

Kan Markus Selin lova att hans eget parti kommer att sluta med anonyma konton i sociala medier som sprider dynga om politiska motståndare? Det är precis det hans eget parti ägnar sig åt genom olika av Socialdemokraterna helägda företag som pumpar ut dynga i sociala medier.

Man får göra så; det är inom ramen för yttrandefriheten. Jag tycker att man ska få göra så, men jag tycker inte att man ska stå i den här talarstolen och försöka ta en moralisk kommandohöjd som man inte över huvud taget själv klarar av att leva upp till.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag noterar att det råder vidvinkel i debatten just nu.)

Anf. 14 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Tack för försöken att styra upp den här debatten!

Jag vill återkomma till min inledning och grunden till den här debatten. Det är det här icke-papperet. Det är det diskussionsunderlag som Bohlins regering har skickat in. Det handlar om påverkanskampanjer och om hur man ska bygga en demokratisköld.

Hela mitt sätt att debattera har varit ett försök att illustrera att det inte går att bortse från inhemska problem. De inhemska problemen lockar till exempel Ryssland att utnyttja dem mot oss. Jag har försökt illustrera att det har skett och att vi har betalat ett väldigt högt pris för det.

Det är inget fel att en regering lämnar in ett diskussionsunderlag till EU. Men det här har hamnat fel. I papperet lyfter man upp Myndigheten för psykologiskt försvar trots att det var en härdsmläta här i fjol. Man bortser helt från inrikesproblemen när man pekar på Ryssland. Jag menar att det finns mycket att göra här, och jag har inte hört någonting från statsrådet Bohlin om vad regeringen avser att göra för att bygga upp en immunitet mot fler påverkanskampanjer. Jag förstår inte riktigt varför jag inte ens får en tillstymmelse till svar från statsrådet Bohlin om detta.

Avslutningsvis har jag väl inte så mycket mer att säga. Det här är allvar, och det här är på riktigt.

Sverigedemokraterna och Moderaterna har delvis, på olika sätt, bidragit till att försämra läget. Jag har nämnt public service och folkbildning. Sist men inte minst: Det är meningslöst för regeringen att skicka ett papper till EU för diskussion när man liksom bortser från en handfull jätteviktiga aspekter som handlar direkt om Sverige.

Anf. 15 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Markus Selin nu har haft tre tillfällen på sig att rikta konkreta frågor om det här icke-papperet, men han har liksom inte kommit till skott i den här debatten. Han svävar ut och uppehåller sig vid ungefär allting annat. Det är min skyldighet att försöka, så att säga, besvara det talade ordet i den här kammaren och att försöka fånga upp vad ledamoten egentligen får efter. Det är nog inte helt tydligt för dem som har lyssnat på den här debatten.

Jag kan konstatera att vi skickade in icke-papperet för att ge Sveriges bidrag när det gäller hur vi tycker att kommissionen bör utforma den här demokratiskölden. Det handlar om att ha förmåga att motstå informationspåverkan riktad mot EU och medlemsstater från antagonistiska stater eller statsliknande aktörer. Men det handlar också om att bibehålla perspektivet att det här är en nationell angelägenhet, det vill säga inte mer av centralisering och inte mer av överstatlighet. Det handlar om att kunna framhålla best practice. Där framhåller mycket riktigt regeringen Myndigheten för psykologiskt försvar.

Fru talman! Det är faktiskt inte Myndigheten för psykologiskt försvar som representerar härdsmlätan i det här sammanhanget, utan den finns representerad på en annan plats i den här debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2025/26:73 om Ronneby flygplats och regeringens flygplatspolitik

Anf. 16 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Heléne Björklund har frågat mig vilka skälen är till att regeringen nu återigen utreder Ronneby flygplats framtid, om utredningen är ett resultat av regeringens beslut att bevara Bromma flygplats och hur detta påverkar Swedavias ekonomi och övriga flygplatser samt hur jag och

regeringen avser att säkerställa att Ronneby flygplats fortsätter att vara en del av flygplatssystemet, givet dess betydelse.

Låt mig först understryka att luftfarten är en viktig del av transportsystemet. I Sverige, med långa avstånd och många glest befolkade områden, är flyget viktigt för inrikes resor. Det har även stor betydelse för Sveriges ekonomi, konkurrenskraft och öppenhet gentemot omvärlden.

Ronneby flygplats tillhör Försvarsmakten, men Swedavia bedriver där verksamheter för den civila trafikens behov. Flygplatsen är en av de tio flygplatser som ingår i det nationella basutbudet av flygplatser, som förvaltas och utvecklas av Swedavia. Basutbudet spelar en viktig roll i flygtransportsystemet för att säkerställa en grundläggande interregional och internationell tillgänglighet för hela landet.

Regeringen har vidtagit flera viktiga åtgärder för att stärka luftfartens och flygplatsernas konkurrenskraft och förbättra förutsättningarna för god tillgänglighet med flyg.

Här är några exempel. Flygskatten är avskaffad från den 1 juli i år. Vi har gett ett kapitaltillskott på drygt 1 miljard kronor för att täcka flygplatsernas kostnader för säkerhetskontroller i syfte att motverka avgiftshöjningar. I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att det statliga bidraget till kommunerna för driftsstöd till icke-statliga flygplatser permanent ska öka med 318 miljoner kronor per år.

Luftfarten, och särskilt inrikestrafiken, har brottats med svåra utmaningar under flera år, konsekvenserna av covid-19-pandemin, stängda luftrum på grund av krig och oroligheter, flygskatt och inte minst så kallad flygskam. Detta har tyvärr påverkat flygplatsernas förutsättningar. Samtidigt har dock totalförsvarets behov av flygplatser ändrats med anledning av det försämrade omvärldsläget och Natointrädet.

Regeringen beslutade därför den 28 maj i år att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och utvärdera såväl statens roll som ägare och förvaltare av flygplatser som det nationella basutbudet. I uppdraget ingår även att analysera frågeställningar kopplade till Bromma flygplats funktion till följd av den minskade linjetrafiken vid flygplatsen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2026.

Anf. 17 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Ministern räknar upp en massa omständigheter som har gjort att flyget möjligen har minskat. Vi i Blekinge börjar känna igen mönstret. Det är mycket som handlar om att regeringen vill rädda Bromma flygplats på, som vi ser det, bekostnad av andra regionala flygplatser.

Bromma är en flygplats som går med förlust, som tappar resenärer och där linjerna glesnar, precis som ministern säger. Regeringen väljer då att utreda de regionala och statliga flygplatserna igen – en utredning har helt nyss gjorts och avslutats.

Som vi ser det är Ronneby flygplats en av landets mest strategiska flygplatser. Det här är alltså helt bakvänt.

Vi har i Blekinge en flygplats som används av Försvarsmakten och som används för sjuktransporter, för näringslivet och för vår högskola. Det är den tillsammans med några andra som nu ska utredas igen.

Hur kan regeringen försvara att man håller liv i en halvtom eller nästan heltom flygplats i Stockholm men skapar oro kring den regionala flygplats som hela sydöstra Sverige är beroende av?

Ministern säger i sitt svar att luftfarten är viktig för hela landet. Men när det kommer till handling känns det inte så. Då känns det som att det är Stockholm och Bromma som är prioriterat.

Ronneby flygplats får som en av tio statliga flygplatser nu en utredning som sträcker sig långt framåt medan Bromma flygplats får garantier och kapitaltillskott.

Ni säger att ni vill stärka konkurrenskraften, men den osäkerhet som detta medför skapar rena motsatsen. När företag, Försvarmakten, räddningstjänsten, högskolan och de statliga verksamheter som finns i Blekinge inte vet om flygplatsen kommer att finnas kvar i det statliga utbudet skapas det en oro. Det skapas också osäkerhet inför investeringar och inflyttningar. Blekinge behöver tydliga besked, inte mer byråkrati.

Jag undrar: När regeringen diskuterar och fattar beslut om Bromma, tittar ni någonsin åt sydost?

Anf. 18 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Om det eventuellt finns en oro kring detta kan jag lugna Heléne Björklund: Jag har inte mött det. Snarare handlar utredningens direktiv och utredningens uppdrag om att stärka den statliga rådigheten över flygplatserna. Det finns ingenting i utredningsdirektiven som antyder att någon enskild flygplats i basutbudet, till exempel Ronneby flygplats, ifrågasätts på något vis.

Redan i oktober 2023 klargjorde jag att flygplatsen i Ronneby skulle kvarstå i statlig regi. Regeringen har gett Anders Flanking i uppdrag att utreda hela det statliga basutbudet av flygplatser samt Bromma flygplats funktion. Det vore då märkligt att exkludera vissa enskilda statliga flygplatser som Ronneby i den analysen, inte minst mot bakgrund av inriktningen i direktiven.

Några av de punkter som Anders Flanking ska analysera handlar om vilka legala möjligheter som finns att införa statliga bidrag till statliga flygplatser för att stärka flygplatserna, såsom den i Ronneby. Man ska också bedöma hur förslagen påverkar förutsättningarna för statens rådighet över såväl statliga som icke-statliga flygplatser vid situationer av allvarlig kris, höjd beredskap och ytterst krig samt bedöma förslagens konsekvenser för krisberedskap och totalförsvaret.

Heléne Björklund säger att det helt nyss har gjorts en utredning. Ja, det har gjorts en utredning, där ett av förslagen rörde Ronneby flygplats, och redan 2023 gav jag som sagt beskedet att den ska kvarstå i statlig regi.

Den förra utredningen hade direktiv som skrevs i en helt annan tid. Det jag precis läste upp är ju nytt i detta hänseende. Som jag sa i mitt första svar, fru talman, har totalförsvarets behov av robusta flygplatser runt om i landet ökat. Det är därför vi har sett anledning att se över och stärka den statliga rådigheten, och det är det som det här handlar om.

Jag upprepar: Det finns inte någonting i direktiven som antyder att någon enskild flygplats i basutbudet ifrågasätts på något vis.

Anf. 19 HELENE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, ministern! Det är ju väldigt märkligt: Om ministern nu kan stå här och vara så tydlig, varför ska det över huvud taget utredas? Det har som sagt nyligen utretts, och då var regeringens utredares förslag att Ronneby flygplats inte längre skulle finnas med i det statliga utbudet. Sedan kom mycket riktigt, som ministern säger, beslutet om att den ändå skulle det.

Det är hela tiden ett hattande från regeringen när det gäller Blekinge. Förstår inte regeringen och ministern att när man nu tillsätter en ny utredning precis efter att den andra, där Ronneby flygplats ingår, har avslutats skapar man samma osäkerhet och oro igen? Det här är ju ett nav för sydöstra Sverige. Där finns Försvarsmakten, men där finns också många andra verksamheter.

Under tiden som regeringen hattar hit och dit och ska rädda Bromma till vilket pris som helst skapas en oro. Jag tycker faktiskt att Blekinge förtjänar bättre än så. Vi drar vårt strå till stacken. Vi försvarar landet. Utifrån Blekinge försvarar vi också våra allierade. Vi exporterar, vi utbildar och vi drar som sagt vårt strå till stacken. Ändå får vi hela tiden se vår infrastruktur ifrågasättas.

Jag vill avsluta med ännu en fråga till ministern. Jag undrar om ministern kan ge mig ett löfte om att Blekinge ska börja behandlas som en tillgång och som en del av lösningen på Sveriges problem i stället för att hela tiden ifrågasättas.

(Applåder)

Anf. 20 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Det här handlar inte om retorik. Jag har varit väldigt tydlig: Det finns ingenting i utredningsdirektiven som antyder att Ronneby flygplats är hotad på något sätt. Det är ett besked som är lika tydligt som när jag redan 2023 avfärdade det förra utredningsförslaget som rörde Ronneby flygplats.

Detta är en mycket viktig del av flygplatssystemet. Den här flygplatsen har en mycket viktig roll för lokal och regional konkurrenskraft och utveckling liksom för Försvarsmaktens behov. Det är utifrån insikten att flygplatserna har en så viktig roll, och kommer att kunna ha en ännu viktigare roll i ett läge med höjd beredskap, som det behövs ett robust flygplatsnät i hela Sverige.

Avseende uppdraget att se över statens roll som ägare och förvaltare av flygplatser handlar det inte om att göra nedskärningar utan snarare om att se hur man kan stärka flygplatserna och utvärdera modeller och principer för ägande, organisering och finansiering av de statliga flygplatserna och, utifrån denna värdering, redovisa förslag som bidrar till ökad konkurrenskraft och långsiktig ekonomisk hållbarhet för de statliga flygplatserna, samtidigt som en god tillgänglighet i hela landet och till omvärlden samt ett robust flygplatssystem säkerställs.

Fru talman! Jag berättade också om en annan punkt i utredningsdirektivet som handlar om vilka legala möjligheter som finns för att införa bidrag till statliga flygplatser, något som inte finns i dag. Det är alltså ytterligare en del i utredningen som handlar om att stärka flygplatserna.

Jag hoppas att Heléne Björklund efter den här debatten ska ta till sig både det som står i utredningsdirektivet och vad jag här har sagt för att kunna vidareförmedla att det inte finns någon anledning till oro i det här läget. Tvärtom är utredningens uppdrag mycket tydligt: Inriktningen handlar om att stärka rådigheten över flygplatserna, ingenting annat.

Anf. 21 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Jag har läst direktiven. Men jag undrar om det finns något sidodirektiv direkt från ministern, eftersom han säger att det inte kommer att hända – i stället kommer det att bli så här. Betyder det att ministern har gett något särskilt direktiv om att just Ronneby flygplats ska undantas därför att den är särskilt viktig? Varför finns den i så fall med i utredningen?

Det här handlar inte bara om en flygplats. För oss i Blekinge handlar det om att bo i en del av landet som gång på gång tycks glömmas bort. Vi har vant oss vid att få kämpa lite extra. I Blekinge lägger man ned polisstationer och stänger statliga servicekontor. Vi ser den ena servicen efter den andra försvinna. Vi har kämpat för tåginfrastruktur utifrån regeringens ändrade prioriteringar när det gällde Sydostlänken, vi har kämpat för Ronneby flygplats efter den förra utredningen och nu kommer alltså en ny utredning som återigen skapar oro.

Varenda gång det här kommer känner vi att framtiden är osäker för flygplatsen som statlig flygplats. Det är som sagt mindre än två år sedan den förra utredningen avslutades. Jag hade önskat att regeringen skulle säga att man förstår det här, att man kommer att lösa det så att det inte blir så. I stället får vi hela tiden höra att saker ska utredas.

Fru talman! Det här handlar om att människor i Blekinge vill känna att staten står vid blekingarnas sida, inte över huvudet på dem med en pärm.

Tack för samtalet och debatten!

(Applåder)

Anf. 22 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Om man gör allvar av det Heléne Björklund säger skulle det ur ett Ronnebyperspektiv vara väldigt märkligt att inte ta med Ronneby flygplats i en utredning som bland annat ska titta på de legala förutsättningarna att ge statliga bidrag till statliga flygplatser. I dag är det inte möjligt, men utredaren har i uppdrag att titta på det. Menar Heléne Björklund på allvar att man inte är intresserad av ökat statligt stöd till den statliga flygplatsen i ett läge där Ronneby flygplats är så viktig för både konkurrenskraft och lokal regional tillgänglighet och inte minst ur ett totalförsvarsperspektiv?

Jag tror att Heléne Björklund får titta närmare i direktiven för att se att det finns flera delar i detta som skulle kunna stärka Ronneby flygplats. Och som jag har sagt två gånger, tror jag, tidigare i den här debatten: Det finns ingenting i utredningsdirektiven som antyder att någon enskild flygplats i basutbudet, inklusive Ronneby flygplats, ifrågasätts på något vis.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 23 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jytte Guteland har frågat mig varför mina uttalanden om miljökontroller skiljer sig från det förslag som har lagts fram av Transportstyrelsen, vad jag anser om partikelräkning och om metoden bör inkluderas i fordonsbesiktningen även i Sverige samt om Sverige ska stödja EU-kommissionens förslag att öka ambitionerna för luftkvalitet genom fordonsbesiktningen.

Jag har i en tidigare interpellationsdebatt med Jytte Guteland redogjort för det föreskriftsarbete på besiktningsområdet som Transportstyrelsen arbetar med. Syftet med de ändrade reglerna är delvis att göra miljökontrollen mer ändamålsenlig. Exempelvis föreslås skärpta krav på felindikator för fler fordonslag jämfört med i dag.

Både myndigheten och jag har varit tydliga med att den aktuella föreskriftsändringen inte inkluderar införande av så kallad partikelantalsmätning. Orsaken till det är att implementeringen av denna metod i vissa länder varit förenad med vissa problem, varför myndigheten bedömt det lämpligare att avvakta med nya svenska regler tills den revidering av det så kallade besiktningspaketet som nu pågår inom EU är färdig.

Min uppfattning är att partikelantalsmätning är en intressant ny metod för att bättre kunna mäta ett fordons utsläpp av partiklar. Det är dock rimligt att en ny metod för att mäta partikelutsläpp regleras gemensamt inom EU.

Vad gäller EU-kommissionens förslag till nya besiktningsregler som helhet välkomnar regeringen förslag till ändringar som på ett effektivt sätt kan förbättra trafiksäkerheten, luftkvaliteten och förutsättningarna för en sund konkurrens. Det är samtidigt viktigt att reglernas kostnader står i proportion till samhällsnyttan. Det är också den ståndpunkt som är förankrad med riksdagen.

Anf. 24 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

I Sverige beräknas partiklar orsaka 6 700 förtida dödsfall varje år, och 1 400 av dem kan härledas till trafiken. I takt med teknikutvecklingen har bilutsläppen blivit mindre synliga. Partiklarna har blivit mindre och farligare, och det är de allra minsta partiklarna som är absolut farligast. De tar sig in i kroppen och påverkar hjärta, lungor och hjärna.

Forskningen har visat att det finns ett samband mellan PM_{2,5}, alltså små partiklar som släpps ut, och ökad risk för diabetes, demens och flera cancerformer. Särskilt barn är känsliga för de här partiklarna. De resulterar bland annat i astma, försenad lungutveckling och svagare lungfunktion.

Diesebilarnas partiklar har blivit mindre och farligare. Barn, äldre och personer med hjärt-kärlsjukdomar är allra värst drabbade. Ändå underkänns endast 0,05 procent av de kontrollerade diesebilarna i Sverige. Det är tydligt att det svenska systemet inte fångar upp de sjuka bilarna, det vill säga de bilar som är skadade, och de bilar som är manipulerade. Vårt system är 30 år gammalt.

Svar på
interpellationer

Andra länder i EU, exempelvis Tyskland, Belgien och Holland, går nu före och visar att det går att mäta partiklar och få bort det fåtal bilar som är så enormt skadliga och som orsakar så många förtida dödsfall. Varför vill regeringen inte införa ett system för avgasbesiktning i Sverige som i likhet med systemen i Tyskland, Belgien och Holland räddar liv? Varför vill regeringen vänta på en EU-föreskrift? Det kan ta många år innan den ens är beslutad, och det tar ännu längre tid innan den är på plats.

Det är för mig som socialdemokrat helt obegripligt att Sverige inte vill vara ett föregångsland när det gäller miljö, hälsa och hur vi hanterar våra partiklar när det gäller avgaserna. Min fråga till statsrådet är därför: Varför vill ministern vänta på EU och att dess långsamma maskineri ska komma igång och börja rädda liv?

Anf. 25 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar Jytte Guteland för engagemanget och frågorna.

Just nu förhandlas hur partikelmätning skulle kunna genomföras och implementeras i hela EU. Jag tror att alla förstår att det ger ännu större effekt om vi får ett gemensamt förhållningssätt på EU-nivå som gör att vi kan hantera detta gemensamt.

Regeringen agerar konstruktivt för att få till en bra kompromiss där vi balanserar såväl den viktiga nyttan för liv, miljö och hälsa som kostnader. Det vore oklokt att föregå EU-processen och därmed riskera att behöva göra om arbetet när den processen väl gått i mål. För vår del är det viktigare att få till rimliga villkor på EU-nivå, med klara och tydliga riktlinjer för implementeringen av regelverket, än att hasta fram i frågan. Det gäller inte minst då förändringen riskerar att bli en kostnadsfråga för enskilda fordonsägare.

Med det sagt är det viktigt att förbättra luftkvaliteten. Utsläppen av små partiklar från inrikes transporter har minskat med 60 procent sedan 90-talet. Från tunga lastbilars avgaser har utsläppen minskat med hela 96 procent fram till 2023, enligt Naturvårdsverket. Det behöver vi förstås ta i beaktande med tanke på att Sverige är och ska vara ett land som går före, men det är också viktigt att EU gemensamt adresserar – och agerar i – den här frågan.

Sverige har välkomnat EU-kommissionens förslag om att förbättra miljökontrollerna i fordonsbesiktningen. Det är självklart att vi har synpunkter på hur förslaget kan bli bättre. Jag uppfattar också att Transportstyrelsen tillstyrker de flesta av förslagen från EU-kommissionen, och vi kommer att bidra konstruktivt och aktivt i det fortsatta arbetet för att få ännu mer effekt bakom det. Samtidigt är det förstås viktigt att konsekvenserna är rimliga.

Det som Jytte Guteland lyfter fram gällande olika länders ageranden visar på komplexiteten i detta. Tyskland, som redan har infört partikelantalsmätning med ett gränsvärde på 250 000, tillämpar bara mätningen på fordon godkända enligt Euro 6 och nyare. I Holland har man infört partikelantalsmätning på fordon godkända enligt Euro 5 och nyare, men då med gränsvärdet 1 miljon. Belgien har också infört partikelantalsmätning men har stött på problem med tillämpningen.

Därför är det viktigt att vi får ett gemensamt regelverk. Det behöver förstås komma på plats så snabbt som möjligt, men det behöver också komma på plats på ett ordnat och samlat sätt för att vi ska få så stor effekt som möjligt.

Anf. 26 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är absolut ingen som ifrågasätter vikten av att agera på EU-nivå. Det är absolut så att man på EU-nivå kan sätta regler som täcker de stora utsläppen på vår kontinent. Men med det sagt vet vi alla att processerna tar lång tid när det handlar om att få till förhandlingar och gemensamt sätta gränsvärden på en EU-marknad. Det kommer att ta tid, och det här handlar om människor som drabbas av dessa partiklar och luftföroreningar i dag.

Det handlar om barn som riskerar cancer i framtiden, barn som riskerar astma och barn som riskerar problem med lungutveckling och annat som leder till ett stort lidande hos svenska folket. Vi talar ju här om en av de absolut farligaste miljökonsekvenserna, det vill säga luftföroreningar. Vi vet att de dödar många, inte minst genom hjärt-kärlsjukdomar och cancer. För varenda månad som vi förlänger processen drabbas fler människor. Vi vet ju att det i den här stan finns gator där de boende får frågan från läkare om de varit storrökare trots att de alltså bara gjort felet att bo nära en väldigt trafikerad gata.

Statsrådet kan dock sätta stopp för väldigt många av problemen genom att få bort de farligaste bilarna. Det handlar inte om alla bilar utan om ett fåtal bilar. Bilprovningen pratar om att det är de sjuka, alltså skadade, bilarna och de manipulerade bilarna som man behöver hitta. När det gäller de gränsvärden som ministern tar upp är det 1 miljon eller hundratusentals partiklar det handlar om, så det är inte en storleksordning som är besvärlig. Det viktiga är ju att bilprovningen kommer till rätta med de skadade bilar som släpper ut miljontals farliga partiklar. Då har man ett svar genom partikelmätning.

Bilprovningen har startat frivilliga projekt eftersom de vill att konsumenter som vill mäta sina bilars partikelutsläpp ska kunna göra det. Bilprovningen är redo, varför vill då inte Sverige gå dem till mötes och införa ett system i likhet med Tyskland, Belgien, Holland med flera? Jag förstår inte heller statsrådets argument att det skulle vara problematiskt i dessa länder. De har ju visat att de fångar upp just de bilar som är manipulerade och skadade och som är livsfarliga för medborgarna.

Dessutom säger EU-kommissionen att man önskar att länder ska gå före och visa vägen. Många gånger i historien har Sverige varit ett föregångsland i miljöpolitiken och visat vägen så att man sedan på EU-nivå har kunnat få lagstiftning på plats som skyddar och räddar människors liv och hälsa.

Jag önskar att statsrådet vill tänka om, vara ett föredöme och visa vägen genom att dels införa en ambitiösare miljökontroll vid bilprovning, dels ge Transportstyrelsen i uppdrag att göra om och göra rätt och komma tillbaka med en riktig besiktningsföreskrift som skyddar människors liv. Jag önskar mig det svaret här och nu.

Anf. 27 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag kommer att ge samma svar igen eftersom vi har förankrat positionen med riksdagen vad gäller besiktningregler och besiktningsspaket. Regeringen välkomnar förslag som kan förbättra trafiksäkerhet, luftkvalitet och förutsättningar för sund konkurrens.

Regeringen har också uppfattningen att det är mer effektivt att få på plats ett gemensamt regelverk på EU-nivå. De länder ledamoten pekar på har implementerat detta på olika sätt, vilket indikerar att det är komplext. Därför vore det värdefullt att ha en gemensam hållning på EU-nivå för att få bättre luftkvalitet i hela unionen. Det skulle förstås även Sverige gynnas av. Vi bidrar konstruktivt för att få till en bra kompromiss i detta avseende, där såväl miljönytta och livskvalitet som kostnader och effekter för bilägare och andra vägs in och balanseras.

Svensk luft är bland de bästa i Europa. Jag nämnde Naturvårdsverkets siffror, och de talar sitt tydliga språk. Utsläppen av små partiklar från inrikes transporter har minskat med 60 procent sedan 90-talet, och i avgaser från tunga lastbilar minskade de med hela 96 procent fram till 2023.

Med detta sagt arbetar vi förstås vidare för att få på plats ett regelverk i hela EU som stärker konkurrensen på den inre marknaden och stärker arbetet med luftkvalitet, trafiksäkerhet och förutsättningar för sund konkurrens. Därför bidrar vi aktivt i arbetet med besiktningsspaketet.

Anf. 28 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag och infrastrukturminister Carlson har stått här många gånger och diskuterat denna fråga. Tidigare har jag uppfattat svaren som att ministern avser att skynda på utvecklingen. Men nu är jag besviken, för jag uppfattar en ny tydlighet om att Sverige inte avser att gå före och vara ett föredöme när det gäller skärpt besiktning föreskrift och skärpt miljökontroll. I stället avser man att vänta in EU – en process som kan ta många år.

Det handlar om partikelmätning i lokala föroreningar, alltså lokala problem där människor drabbas av livsfarliga partiklar som kommer in i blod, hjärta och lungor, vilket leder till folkhälsosjukdomar och är en av våra största orsaker till förtida död. De som drabbats av luftföroreningar utgör en stor andel av trafikens dödsoffer. I Sverige dör 1 400 människor för tidigt på grund av detta. Det har inget att göra med om det finns luftföroreningar i Belgien eller Italien, utan det handlar om luftföroreningar och partiklar som kommer från exempelvis manipulerade, skadade bilar i Sverige här och nu. Dessa lokala utsläpp behöver vi hantera inhemskt.

Jag behöver ingen beskrivning av att det är viktigt att agera på EU-nivå. Jag har själv varit Europaparlamentariker och tror på det. Men när det gäller svenska lokala utsläpp måste Sverige vara ett föredöme, och jag är mycket besviken efter dagens debatt.

Anf. 29 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jytte Guteland refererar till tidigare debatter, och det har varit och är viktigt för mig att understryka att regeringen vill se en så snabb process som möjligt. Men det är också viktigt att agera gemensamt på EU-nivå, och vi bidrar konstruktivt i det arbetet och till att detta kommer på

plats så snart som möjligt inom ramen för arbetet med revideringen av besiktningsspaketet.

Det här är en viktig fråga för regeringen. Men det är också viktigt att det blir bra och lika och att EU har *ett* värde. De länder som har infört det har gjort på olika sätt, och det har varit införandeproblem i vissa länder, framför allt i Belgien, vilket vi förstås tar i beaktande i våra punkter när vi diskuterar detta. Men det handlar förstås om att det så snabbt som möjligt ska bli så bra som möjligt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:28
6 november

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:90 om ökande priser i Gotlands- trafiken

Anf. 30 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Hanna Westerén har ställt ett antal frågor till mig om färjetrafiken till och från Gotland.

Först vill jag tacka Hanna Westerén för hennes engagemang för färjeförbindelserna till och från Gotland. Vi hade som bekant en interpellationsdebatt om denna fråga i mars 2024.

Låt mig också slå fast att ett väl fungerande, långsiktigt hållbart och tillförlitligt transportsystem där alla trafikslag utvecklas och bidrar till de transportpolitiska målen är en förutsättning för att hela Sverige ska fungera. Villkoren för att leva, bo och verka i hela landet ska stärkas. Det är därför angeläget med en god tillgänglighet mellan landets olika delar. Statens engagemang i färjetrafiken till och från Gotland är ett tydligt uttryck för det.

Som Hanna Westerén känner till är det Trafikverket som har i uppdrag att ingå och ansvara för statens avtal om linjesjöfart till och från Gotland. Regeringen avsätter medel för det ändamålet i statens budget. Gällande avtal för färjetrafiken löper ut i början av 2027, och det kommande avtalet gäller för perioden 2027–2035 med ytterligare två optionsår.

Kommande avtalsperiod innehåller krav på mer hållbara färjetransporter. Dessutom kommer operatören att vara en del i totalförsvaret för att trafikuppdraget ska utföras på ett säkert sätt i relation till såväl nationell säkerhet som informationssäkerhet.

Det är självklart viktigt att det finns goda förutsättningar för gotlänningar och näringslivet på Gotland att genomföra nödvändiga resor och transporter. Därför kommer det även i det nya avtalet att finnas ett takpris för gotlänningar och godstransporter. De nya takpriserna kommer dessutom inte att påverkas av bränsleprisförändringar i lika stor utsträckning som i dagens avtal.

Anf. 31 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Det hör till god ton att tacka för svaret, så det gör jag. Det är dock ett svar som gör mig mycket besviken och faktiskt också vred. Svaret är intetsägande sett till vad jag frågade om, och det är också lite oförskämt att låtsas besvara mina frågor med att dels påpeka att vi har de-

batterat detta tidigare – konstigt vore väl annars givet situationen Gotland befinner sig i – dels berätta hur trafiken till och från Gotland är organiserad. Varje gotlänning vet vilken trafik vi har och hur den fungerar. Det vi har synpunkter på i min hemkommun är att det jämfört med andra kommuner i Sverige kostar flera hundra procent mer att ta sig över kommungränsen. Det är helt oacceptabelt, och det går inte längre.

Då infrastrukturminister Andreas Carlson underlåter att svara på mina frågor, förutom att berätta att vi gotlänningar ska få åtnjuta så kallat takpris även under nästa upphandlingsperiod, känner jag mig nödgad att ställa frågorna igen.

Jag menar att vi gotlänningar förtjänar svar på varför vi ska tvingas prioritera så oerhört mycket hårdare bland våra behov för att ha råd att använda vår landsväg över havet. De frågor som jag kräver svar på från infrastrukturminister Andreas Carlson är som följer:

Hur kan det vara rimligt att gotlänningarna ska betala flera hundra procent mer för att färdas på sin landsväg över havet än vad det kostar att trafikera motsvarande sträcka på fastlandet?

Hur menar ministern och regeringen att en så pass mycket högre kostnad per rest mil rimmar med de infrastrukturella målen om lika förutsättningar i hela landet?

Hur ämnar regeringen underlätta för hårt pressade gotländska hushåll att över huvud taget kunna använda sin landsväg till en rimlig kostnad?

Avslutningsvis: Är regeringen beredd att uppdra åt Trafikverket att arbeta mer strategiskt med öars attraktivitet och inkludera till exempel Gotland i den nationella planen? Hur skulle i så fall ett sådant uppdrag lyda?

Fru talman! Priserna i Gotlandstrafiken för passagerare såväl som för gods sänker Gotland. Befolkningen minskar nu, investeringar uteblir och framtidstron falnar. Det här är inga överdrifter, utan det pågår hemma hos mig just nu.

Det måste inte vara så här. Jag vädjar till infrastrukturministern: Gör något radikalt åt priserna i Gotlandstrafiken! Visa att regeringen menar allvar med att hela Sverige ska leva! Just nu är det en del av Sverige som är riktigt illa ute, och det är Gotland. Infrastrukturminister Andreas Carlson kan ändra på detta om han och regeringen vill.

Anf. 32 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar så mycket för frågorna och engagemanget.

Jag förstår att många på Gotland upplever att färjepriserna är för höga och att detta påverkar gotlänningarnas vardag. Jag har stor respekt för gotlänningarnas frustration över färjepriserna. Jag delar uppfattningen att Gotland ska ha goda och rimliga förbindelser med fastlandet.

Jag ser att den här frågan berör många, och jag har därför följt utvecklingen noga. Jag har fört en dialog med berörda och ansvariga myndigheter om hur vi långsiktigt kan begränsa höga färjepriser. Jag vill i kammaren i dag informera om och kommunicera att Trafikverket, mot bakgrund av de utredningar som Region Gotland har tagit fram, mer fördjupat kommer att följa upp avtalet med Destination Gotland vad gäller prisutveckling och prissättning. Jag ser detta som en viktig åtgärd, och jag kommer förstås att ta del av resultatet av uppföljningen så snart den är klar.

Jag har också genom min partikamrat Sara Lidqvist, som är Kristdemokraternas gruppleddare på ön, uppdaterat mig om situationen där och det som Hanna Westerén beskriver. Jag kommer att besöka Gotland före årsskiftet för att träffa landshövdingen och få en uppdatering om situationen och läget. Vi tittar på ett datum nu. Jag kommer också att träffa den privatperson som har haft en namninsamling, för att få höra hennes perspektiv på frågan.

Jag har respekt för att ledamoten vill ha ännu mer specifika svar på de frågor hon ställde, men jag vill ge ett mycket tydligt och viktigt besked i dag: Trafikverket, som löpande följer upp avtalet med Destination Gotland, kommer nu att göra en fördjupad uppföljning av avtalet vad gäller prisutveckling och prissättning. Detta ser jag som en viktig åtgärd.

Anf. 33 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Ibland får man ordna anletsdragen. Det är det jag försöker göra just nu, för detta är ju, precis som infrastrukturministern just sa, ett oerhört viktigt besked för Gotland.

Utifrån hur svaret formulerades var jag beredd på att tolka även fortsättningen som ett långt nej. Det var så jag tolkade svaret, men nu låter det ändå som att regeringen faktiskt har hört nödropan från Gotland. Det fyller mig med viss tillförsikt.

Vi gotlänningar kan inte sitta still i båten när det här pågår – förlåt ordvitsen! – och se hur vi ganska raskt glider längre och längre ifrån fastlandet.

Jag hör att infrastrukturministern har tagit del av Region Gotlands undersökning, och det är oerhört viktigt att de siffrorna har kommit infrastrukturministern till del. De visar oerhört tydligt att det handlar om en absurd stor del av de gotländska hushållens inkomster varje månad.

Det utrymme som finns kvar när alla de oundvikliga räkningarna är betalda och som kan läggas på en resa till mormor och morfar eller på att göra något under en helg med familjen – allt det som alla på den andra sidan av kommungränsen kan göra – kostar oerhört mycket för en gotlänning i dag. Detta måste få ett slut.

Vi har en situation som är helt bisarr. Vuxna gotlänningar är hänvisade till folk tandvården i Nynäshamn när vi inte kan gå till tandläkaren hemma hos oss. Det är alltid dyrt att gå till tandläkaren, men att dessutom ha dyra kostnader för Gotlandstrafiken blir verkligen sten på börda.

Av den undersökning och Region Gotlands siffror som infrastrukturministern hänvisade till framgår också att en inte oansenlig del av gotlänningarna givet prisläget inte ens kan lämna ön, så som det är just nu. Det blir absurd i en välfärdsstat år 2025 att befinna sig i någon form av kommunarrest. Så kan vi inte ha det. Det är vedervärdigt och ovärdigt Sverige år 2025.

Nu när regeringen ska titta mer fördjupat på det här tillsammans med Trafikverket har jag ett medskick om problematisering av begreppen takpris och maxpris, som figurerar mycket i debatten. De är väldigt svåra för oss gotlänningar att förhålla oss till, för de speglar inte det faktiska pris vi betalar när vi kommer fram till kassan i operatörens system. Det blir högre kostnader än vad takpriset och maxpriset speglar.

Vi har också dynamisk prissättning i Gotlandstrafiken. Det är ett ganska nytt fenomen för oss. Det gör att vi också har oerhört svårt att förutsäga

vilket pris vi faktiskt kommer att få betala för en resa tur och retur till fastlandet. Denna osäkerhet och otrygghet tycker jag inte att vi gotlänningar förtjänar. Vi måste kunna trafikera vår landsväg på likvärdiga villkor.

Jag kan också understryka att Region Gotlands typfallsanalys tydligt visar att även om en familj bokar till minipris är det en oerhört stor andel av hushållets KALP, alltså kvar att leva på, som tas i anspråk för att utnyttja färjetrafiken. Det är helt orimligt.

Jag ser fram emot den fördjupade analysen. Jag hoppas verkligen att den leder till en förändring, för Gotland hamnar längre och längre från fastlandet. Vi dör, som en del säger, just nu sotdöden.

(Applåder)

Anf. 34 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar så mycket för engagemanget och inspielen.

Jag kan upprepa att Trafikverket inom det gällande avtalet har initierat och kommunicerat en fördjupad uppföljning av avtalet med Destination Gotland vad gäller prisutveckling och prissättning. Detta ser jag som en viktig åtgärd. Jag kommer förstås att följa detta och ta del av resultatet av uppföljningen så snart den är klar.

När det gäller nästa avtal, som kommer att träda i kraft för perioden 2027–2035, med ytterligare två optionsår, är det viktigt att säga att det kommer att bli mindre känsligt för sådana kraftiga bränsleprisuppgångar som vi har sett de senaste åren till följd av pandemin. Det nya avtalet blir mindre känsligt. I det hänseendet kommer prisuppgångar inte att gå ut över biljettpriserna på samma sätt som det har gjorts. Men när det gjordes det, fru talman, arbetade regeringen väldigt aktivt för att skjuta till medel för att dämpa prisuppgången, vilket vi lyckades med. Det visar på det engagemang vi har haft för rimligare biljettpriser i Gotlandstrafiken under mandatperioden.

Jag ser också att det är ett viktigt besked vad som kommer att gälla för pristak och maxtak för gotlänningar även framöver. Sedan kan man förstås alltid diskutera det, men det är viktigt att det finns med även i nästa avtal, som jag ser det.

Låt oss fortsätta dialogen. Jag tackar för engagemanget. Det har nått mig från andra håll också, från Gotland. Jag ser fram emot att fördjupa det nästa månad när jag besöker Gotland och har ett möte med landshövdingen och även tar emot namninsamlingen från privatpersonen för att ta del av hennes och deras perspektiv.

Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag kan förvarna infrastrukturministern om att vi kommer att ses här i kammaren igen.

Givetvis kommer vi gotlänningar att följa det här oerhört nära och verkligen följa upp att det blir en förändring. Även om nästa avtal blir mindre priskänsligt befinner vi oss ju i en situation där våra priser har ökat med över 50 procent på väldigt kort tid, så vi rör oss på en väldigt hög nivå. Även om infrastrukturministern säger att nästa avtal kommer att bli mindre priskänsligt rör vi oss på en väldigt hög prisnivå. Det måste man komma ihåg.

Det är också så att vi befinner oss i dyrtider – allt blir ju dyrare – men också i tider av höjd beredskap. Vi behöver hålla ihop det här landet. Det är inte rimligt att Gotland hamnar längre och längre ifrån fastlandet i en tid när vi behöver hålla ihop.

Det är heller inte rimligt att vi gotlänningar har svårare att lösa arbetspendling, har mindre inflyttning och får färre investeringar. Prisnivåerna i färjetrafiken är ett hot mot tillväxt och utveckling på Gotland. Det är otillfredsställande.

Jag vill uttrycka optimism inför den fördjupade analysen. Jag tror att man kommer att häpna över en del av de avarter som avtalet faktiskt möjliggör. Där måste staten ta ett större ansvar.

Jag undrar också om infrastrukturministern menar att Gotlandstrafiken är rätt klassificerad. Det är en fråga som jag vill skicka med för framtiden. Är det inte dags att vi blir en del av den nationella infrastrukturen i stället för att klassas som olönsam kollektivtrafik?

Därtill är det så att Sverige till skillnad från många andra länder saknar en ö-politik. Det kanske är dags att inspireras av andra EU-länder? Det får ministern gärna kommentera.

Avslutningsvis är jag oerhört glad över att ministern har hittat tid i sin kalender för att ta emot namninsamlingen. Jag menar att det är väl investerad tid.

Anf. 36 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Ja, det förekom lite andra uppgifter, och det kan jag bara beklaga. Det berodde på en olycklig kommunikationsmiss. Frågan nådde varken mig eller mina närmaste medarbetare, men nu ska det vara utrett och hanterat.

Det är förstås viktigt för mig att få en bild från landshövdingen, från riksdagspolitiker från Gotland och från mitt eget parti. Gruppledaren Sara Lidqvist har som jag nämnde informerat mig, och jag vill gärna träffa de privatpersoner som har tagit initiativ till namninsamlingen.

Jag tar med mig de frågor som Hanna Westerén avslutar med. Jag ser det inte som någon form av varning att vi ska fortsätta dialogen vid något annat tillfälle, utan jag välkomnar och ser fram emot det. Tack så mycket för engagemanget!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:91 om kostnadskontroll i statens infrastrukturprojekt

Anf. 37 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Aylin Nouri har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa kostnadskontroll i de statliga infrastrukturprojekten. Hon har även frågat mig hur jag och regeringen avser att säkerställa att kommuner och medborgare inte får bära konsekvenserna

av statliga fördyringar i form av ökade avgifter, försämrad välfärd eller utebliven infrastruktur.

Regeringens bestämda uppfattning är att en bättre kostnadskontroll behövs för att uppnås i de statliga infrastrukturprojekten. Kostnadskalkyler behöver vara väl underbyggda och en god budgetdisciplin upprätthållas så att kostnadskalkylerna inte överskrids. Ett omfattande arbete för att uppnå detta pågår.

Trafikverket arbetar med kostnadskontroll bland annat genom ökad kvalitet i projekteringsunderlag, kontroll av tillkommande krav och funktioner samt samverkan med entreprenörsmarknaden. Trafikverket ser också över hur och när kostnadsbedömningar tas fram under planeringsprocessen för att säkerställa att rätt underlag finns framme vid olika beslutspunkter.

Trafikanalys har regeringens uppdrag att granska och följa upp Trafikverkets arbete med kostnadskontroll. Varje år från 2024 till 2028 ska Trafikanalys redovisa en beskrivning och utvärdering av Trafikverkets arbete samt redogöra för förbättringsområden. Regeringen följer arbetet noga och avser att vid behov vidta åtgärder kring arbetet med kostnadskontroll.

Den ekonomiska ramen för nästa planperiod, 2026–2037, uppgår till 1 171 miljarder kronor. Det är en historiskt stor satsning, där vi ökat infrastrukturramen med över 200 miljarder kronor jämfört med den tidigare planperioden och där vi prioriterar att vårda det befintliga transportsystemet och prioritera underhåll. Samtidigt behöver transportsystemet utvecklas. Det handlar om mer pengar till infrastruktur och mer infrastruktur för pengarna.

Regeringen arbetar därför aktivt med byggstartsbeslut för att motverka stora kostnadsökningar i projekt. Dessutom har regeringen aviserat att det kommer att inrättas en central riskreserv för hantering av fördyringar som uppstår i utvecklingen av transportinfrastrukturen. Trafikverket har nu, på regeringens uppdrag, lämnat förslag kring en sådan riskreserv.

Som ett led i detta har regeringen konstaterat att objekt där förutsättningar för genomförande har försämrats väsentligt behöver analyseras särskilt. Dessa objekt kan komma att omprövas av regeringen, vilket är i linje med hur planeringsprocessen är tänkt att fungera. Detta kan exempelvis ha sin grund i stora kostnadsökningar, samhällsekonomisk olönsamhet eller andra försämringar av förutsättningar.

Detta var en del i uppdraget till Trafikverket om att ta fram förslag till ny nationell plan för planperioden 2026–2037. Regeringen har ännu inte tagit ställning till Trafikverkets förslag.

Det samlade underlaget kommer att beredas inom Regeringskansliet. Regeringen avser att fatta beslut om fastställelse av den nya planen under våren 2026.

Anf. 38 AYLIN NOURI (S):

Fru talman! Tack till statsrådet för svaret!

Den här debatten handlar om något viktigt och grundläggande: kostnadskontroll och respekt för våra gemensamma resurser. Som Gustav Möller en gång så väl uttryckte det: Varje förslösd skattekrona är en stöld från folket. Vi har ett ansvar att använda skattebetalarnas pengar klokt.

Men i dag ser vi en situation som är helt orimlig och ohållbar. Jag hoppas och tror att ministern håller med mig om detta. Kostnaderna för svensk

infrastruktur har skenat med flera hundra procent. Spårbyggen är i dag sju gånger dyrare än för 50 år sedan. Och kostnaderna för att bygga infrastruktur har ökat långt snabbare än produktiviteten i sektorn, vilket gör att vi i dag får betydligt mindre gjort för samma pengar. Sverige sticker också ut negativt i internationell jämförelse genom att vi får mindre infrastruktur för varje satsad krona.

Rapport efter rapport har visat detta länge. Problemen börjar redan i planeringsfasen. Det är långa processer, svag kostnadskontroll, kortsiktiga upphandlingar som premierar lägsta pris och inte bästa samhällsnytta eller långsiktighet, splittrat ansvar och ett system som inte premierar innovation eller robusthet. Man bränner stora summor på omtag, administration och juridik – pengar som borde ha gått till arbete och samhällsnytta. Man riskerar att miljardbelopp försvinner genom ineffektivitet. Det är stora pengar, fru talman, som Sverige behöver för försvaret, för välfärden och för den faktiska infrastrukturen.

Det här gör mig upprörd, för det skulle inte behöva vara så här om staten tog sitt ansvar för styrning och kostnadskontroll. Här menar jag faktiskt att flera regeringar inte har gjort tillräckligt. Men jag vill också säga att inte heller denna regering gör tillräckligt.

Förutom att de inte gör tillräckligt är regeringens och Sverigedemokraternas blinda fläck marknadskrafterna, som de har en övertro på. Man ser inte samhällets infrastruktur som kritisk utan som något som marknadskrafterna kan lösa. Det finns en övertro på att marknaden, inte staten, ska se till att varje investerad skattekrona i infrastrukturen går till det som gör mest nytta.

Jag noterar att ministern inte nämner vad det kostar Sverige att ha världens mest avreglerade järnväg, och jag noterar att regeringen och Sverigedemokraterna inte vågar tala om vad det kostar när marknadsstyrningen brister. Låt mig säga något om det!

Den långtgående marknadiseringen av infrastrukturen har skapat ett splittrat system. För mycket av pengarna går som sagt till administration, upphandling och juridik i ett marknadiserat system. Det är helt enkelt mycket mer lönsamt för marknaden att investera i och fokusera på akuta och dyra insatser snarare än långsiktighet och förebyggande underhåll.

Detta i kombination med att vi har ett system med korta och alltför detaljstyrda upphandlingar från Trafikverket leder till högre kostnader och sämre helhetsstyrning. Vi får inte mest samhällsnytta för varje krona.

Det ministern beskriver räcker alltså inte. Det behövs ett helhetsgrepp. Det räcker inte att hänvisa till uppföljningar av myndigheter eller ett par enskilda uppdrag. Jag frågar därför ännu en gång: Vad kommer den här regeringen att göra?

Anf. 39 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Vi gör väldigt mycket för att styra upp kostnadskontrollen och budgetdisciplinen för att gå tillbaka till hur det var tänkt med planeringsverktyget för infrastruktur. Vi gör också väldigt mycket inom underhållsområdet.

Aylin Nouri uppehåller sig kring att det inte fungerar som det är i dag. Det finns många brister med hur det är i dag. Vi har vidtagit många åtgärder för att stärka Trafikverkets operativa förmåga och beställarkompetens

och för att se till att vi använder och arbetar ihop med den innovativa sektor som kan utveckla underhållet så att vi kan göra mer för pengarna och få ut mer förebyggande underhåll i systemet.

Att gå tillbaka till hur det var tidigare – utan olika entreprenörer som arbetar under upphandling – skulle göra att underhållet blev ungefär 1 miljard kronor dyrare, enligt Föreningen Sveriges Järnvägsentreprenörer. Studier visar även att upphandling av underhåll kan sänka kostnaderna med 11 procent utan försämrad kvalitet.

En statlig utredare har kommit fram till att det skulle vara oerhört ineffektivt och i praktiken helt ogenomförbart att inte arbeta med upphandlade underhållsentreprenörer. Här sätter Socialdemokraterna ideologi framför behov, slösar med skattemedel och riskerar att fördröja återställandet av svensk infrastruktur.

Vi har nu för första gången ett målår för när allt järnvägsunderhåll ska kunna vara återtaget, och det är 2050. Det är om 25 år. Detta kräver dock att man arbetar ihop med sektorn och att man varje år tillskjuter så mycket medel som går att få ut i järnvägsunderhållsarbete.

I år genomförs 1 700 underhållsarbeten. Nästa år kommer det att vara 1 800 underhållsarbeten. Det här året har de högsta siffrorna – det har aldrig någonsin genomförts så mycket underhållsarbete. Nästa år kommer också att vara ett rekordår.

I interpellationen skriver Aylin Nouri i sin fråga att förebyggande underhåll trängs undan till förmån för akuta insatser, vilket på sikt blir både dyrare och mindre effektivt. Men i den underhållsplan som Trafikverket har tagit fram mot bakgrund av den kraftfulla förstärkning som regeringen nu gör konstaterar ju Trafikverket att upprustningen innehåller en ökning av det förebyggande underhållet på vägsidan.

På järnvägssidan konstaterar man, och jag citerar från underhållsplänen: ”Med möjligheten till fler reinvesteringar och förebyggande underhåll beräknas det avhjälpande underhållet” – alltså akutunderhållet – ”minska från 25 procent till knappt 20 procent av det totala underhållet.”

Det ledamoten Aylin Nouri skriver i interpellationen stämmer inte. Det är precis tvärtom. Mellan 2025 och 2028, alltså de kommande åren, minskar antalet akututryckningar, vilket gör att man kan lägga betydligt mer på just det förebyggande underhållet. Det är ju en viktig förklaring till att vi nu får ut mer underhåll i det svenska järnvägssystemet än någonsin tidigare. Det är förstås oerhört angeläget för att vi ska komma i kapp med underhållsskulden men också för att vi ser till att skattebetalarnas pengar går precis dit de ska.

Socialdemokraterna är tyvärr fast i en ideologisk uppfattning och sätter den framför behoven, men olika studier visar att upphandling av underhåll sänker kostnaderna. Föreningen Sveriges Järnvägsentreprenörer pekar på att underhåll skulle kosta ungefär 1 miljard kronor mer utan konkurrensutsättning och att en statlig utredare redan för ungefär tio år sedan konstaterade att det i praktiken är helt ogenomförbart.

Jag hoppas och tror att vi i stället för att ha en ideologisk debatt skulle kunna ha en borgfred över blockgränserna kring järnvägsunderhåll så att vi får ut så mycket underhåll som möjligt.

Anf. 40 AYLIN NOURI (S):

Fru talman! Jag tycker att det blir olyckligt när ministern fokuserar på en uppfattning som han av någon anledning har om vad Socialdemokraternas politik kring underhållet är snarare än att lyssna på vad jag sa i mitt inlägg. Det är inte så att Socialdemokraterna vill återförstatliga allt järnvägsunderhåll. Jag har aldrig uttryckt det, och det är inte vad vi tycker. Det ska finnas upphandlingar.

Det jag sa var att vi behöver få till upphandlingar som fungerar. Just nu har vi ett arbetssätt från Trafikverket som bygger på att upphandlingar är väldigt korta och väldigt detaljstyrda. De är också geografiskt begränsade på ett sätt som gör att de bästa anbuden inte möjliggörs.

Att försöka klistra på en ideologisk felmärkning blir inte bra. Det vi socialdemokrater vill är att Trafikverket ska utföra en del av underhållsarbetet. Jag menar att det framför allt handlar om att den myndighet vi har som ansvarar för vår infrastruktur faktiskt ska ha kompetens att utföra upphandlingar på ett korrekt sätt.

Den här debatten handlade ju om kostnadskontroll. Det blev inte så mycket om detta i ministrerns svar, så låt mig återgå till det. Jag välkomnar att ministern säger sig vilja göra mer, för det här handlar om att vi ska få mer för pengarna och om respekten för varje skattekrone – varje skattekrone som Sverige så akut behöver. Men det handlar faktiskt om att möjliggöra mer infrastruktur och att pengarna avsatta till infrastruktur inte ska försvinna utan att vi faktiskt ska få ut mer infrastruktur i det här landet genom att använda våra begränsade resurser på ett korrekt sätt.

Att då, som ministern gjorde i sitt svar, hänvisa till att följa upp vad Trafikanalys säger och invänta eventuella åtgärder efter det räcker inte. Det löser inte heller de skenande kostnaderna att inrätta en riskreserv. Det stoppar inte överkostnaderna, utan det täcker snarare upp för dem.

Med all respekt menar jag att det inte heller räcker att hänvisa till vad Trafikverket gör, för det är snarare myndighetsbeskrivningar jag hör än konkreta politiska direktiv eller en tydlig vilja att ta ett statligt ansvar för att miljarder inte ska försvinna ut i stället för att gå till det de är avsatta till.

Jag eftersöker en tydlig vilja och en statlig kontroll så att vi får upphandlingar som fungerar och en infrastruktur som, som sig bör, präglas av respekt för att detta är en helt kritisk samhällsnytta och inte vilken marknad som helst.

I slutändan, fru talman, handlar det om någonting som påverkar människor i deras vardag. När staten inte kapar de skenande kostnaderna utan låter dessa få vältra ut över våra kommuner och våra invånare boende i kommunerna sätter man bördan på vanligt folks axlar. Vanligt folk får inte infrastruktur för att man så att säga sparar in genom att i praktiken göra nedskärningar. Det är vanligt folk som får vänta på tåg – vänta och vänta – och som inte ser bostadsbyggandet komma igång, arbeten komma till eller tillväxten komma igång.

Jag vill därför passa på att fråga en gång till om det jag inte fick svar på: Hur ska regeringen säkerställa att kostnadskontrollen inte fortsätter att landa på kommuner och vanligt folk? Vad är planen?

Anf. 41 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag kan väldigt kort svara att det gläder mig att Aylin Nouri äntligen ser behovet av stärkt kostnadskontroll. Det är detta regeringen har arbetat med. Det har skett mycket utifrån Riksrevisionens konstaterande som baserades på förra planen, som inte hade tillräckligt fokus på kostnadskontroll.

Vi vill även prova alternativa genomförandeformer för infrastruktur, med Claes Norgren som särskild utredare. Han har fått i uppdrag att föreslå hur alternativa former för organisering och genomförande av statlig transportinfrastruktur kan implementeras. Det skulle kanske leda både till mer pengar till infrastruktur och framför allt till att vi får ut mer infrastruktur för pengarna, och med mer fokus på funktion och tillgänglighet, som det exempelvis är i Norge. Jag tror att det skulle vara en väldigt viktig del i att få upp tempot och stärka kostnadskontrollen.

Anf. 42 AYLIN NOURI (S):

Fru talman! Jag tackar för orden om att Aylin Nouri äntligen har fått upp ögonen för kostnadskontroll. Jag har haft uppdraget i ungefär ett halvår, men jag tackar ändå för övertron. Jag har varje dag betonat att det behövs kostnadskontroll över infrastrukturleden och att det är orimligt att kostnaderna skenar med flera hundra procent.

Låt mig återgå till min inledning, fru talman. Det handlar om respekten för varenda skattekrona och möjligheten att skapa mer infrastruktur i landet. Det är här regeringen blir svaret skyldig. Det finns inga förslag som på riktigt får bukt med den enorma kapacitetsskuld som råder i Sverige. Det finns inga gedigna helhetsgrepp för att komma åt de skenande kostnader som infrastrukturen lider av. Jag efterfrågar detta. Vad jag med bestörtning ser är förslag som i stället handlar om att kapa viktiga investeringar i vårt land.

Ministern och jag debatterade detta för några veckor sedan, och jag säger nu det jag sa då: Att kapa satsningar som kommunerna redan har gjort planer för, som ska skapa mer jobb, bostäder och tillväxt, är inte kostnadskontroll. Det borde vi vara överens om. Det är att fortsätta att ha kvar flaskhalsar som hämmar tillväxten i Sverige.

Att låta kostnader fortsätta att skena, att skicka notan till vanligt folk – som i Västsverige, där det finns oro för en förlängd trängselskatt, eller på andra håll i landet där man oroar sig för att investeringar inte blir av – innebär att bördan landar på vanligt folk.

Fru talman! Så kan vi inte ha det.

Anf. 43 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar Aylin Nouri för engagemanget. Det var inte riktat enbart specifikt till ledamoten som jag menade att det äntligen är fokus på kostnadskontroll, utan det var också riktat till ledamotens parti.

Den förra nationella planen hade som ingångsvärde att lagt kort ligger. Man skulle inte röra på något som låg i den nationella planen – kosta vad det kosta vill. Planen fick hård kritik av Riksrevisionen just för att den brast i kostnadskontroll. Det är därför regeringen har arbetat mycket aktivt med byggstartsbeslut för att motverka stora kostnadsökningar i projekt. Vi

är beredda att ompröva om kostnaderna har skenat, och det är det politiska ledarskapet som behövs för att vi ska få ordning på planprocessen och få ut mesta möjliga värde av varje krona.

Det ska bli mer pengar till infrastruktur. Vi gör en rekordstor satsning på infrastruktur nu. Vi kan ta i kapp allt eftersatt underhåll på vägsidan inom planperioden, och för första gången finns ett mål att ta i kapp allt eftersatt underhåll på järnvägssidan. Det blir fråga om mer pengar till infrastruktur och mer infrastruktur för pengarna genom att utreda alternativa genomförandeformer och effektivare genomförandeformer. Jag hoppas att debatten kan leda till att vi får en borgfred för järnvägsunderhållet. Vidare hoppas jag att vi kan vara överens om att nu pröva nya metoder för att planera och genomföra infrastrukturobjekt.

Claes Norgren kommer att lämna in sitt utredningsuppdrag om ungefär en månad, i mitten av december. Jag ser fram emot en fortsatt konstruktiv dialog, och jag tackar för debatten. Det är viktigt att ha fokus på kostnadskontroll eftersom behoven i den svenska infrastrukturen är så stora. Då måste pengarna gå till det de är avsedda för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Frågestund

Prot. 2025/26:28
6 november

Svar på
interpellationer

Frågestund

Anf. 44 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av finansminister Elisabeth Svantesson, försvarsminister Pål Jonson, migrationsminister Johan Forssell och arbetsmarknadsminister Johan Britz.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Finansministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Karensavdraget

Anf. 45 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater vill ta bort det orättvisa karensavdraget. Det är ett avdrag som slår ekonomiskt hårt mot alla de människor i vårt land som behöver göra jobbet på jobbet, till exempel sjuksköterskor,

poliser, barnskötare, snickare, läkare och busschaufförer. De kan förlora tusenlappar när de är sjuka, medan många andra på arbetsmarknaden kan jobba hemifrån via datorn.

När jag lyssnar på regeringen förstår jag att regeringen inte vill förändra dagens system. Finansministern verkar inte förstå hur arbetsmarknaden har förändrats i Sverige och hur djupt orättvist och omoraliskt dagens system är.

Elisabeth Svantesson pratar gärna om arbetsmoral. Men varför vill man då behålla ett system som innebär att poliser, vårdpersonal, lärare och barnskötare – hårt arbetande människor – straffas extra hårt när de är sjuka?

Elisabeth Svantesson! Var ligger moralen i det?
(Applåder)

Anf. 46 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack för en viktig fråga, Mikael Damberg!

Jag noterar först att Socialdemokraterna nu å ena sidan talar om tillväxt och att svensk ekonomi ska växa, å andra sidan gärna vill höja skatten för alla som arbetar och lägga skatt och tunga bördor på bolåntagare. Man vill inte, som vi andra, ha en låg reduktionsplikt och så vidare. Allt det där drabbar hushållen, men det drabbar också den svenska ekonomin. Det tycker jag är olyckligt.

När det gäller den här specifika frågan kan man absolut diskutera rättvisa. Jag förstår verkligen Mikael Dambergs argument. Men arbetsmarknaden har förändrats efter pandemin. Det var då det blev tydligt. Men det handlar egentligen inte om sjukförsäkringen utan om att en del kan jobba hemifrån en eller två dagar i veckan, andra kan det inte. Det kan upplevas som en orättvisa.

När det gäller själva sjukförsäkringssystemet och karensen är det bara ett faktum att om du är sjuk ska du vara hemma och är du frisk ska du jobba, oavsett var du är. Att värna det systemet är också att värna rättvisa och långsiktig tillväxt.

(Applåder)

Anf. 47 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater har velat sänka skatten för vanligt folk. Regeringen går vidare med att sänka skatten för dem med högst inkomster. Vi vill också höja barnbidragen och pressa konkurrensen på bankmarknaden. Men min fråga handlade inte om det. Min fråga handlade om karensavdraget.

Det finns en kostnad för karensavdraget i dag. Den bärs av hårt arbetande människor som måste gå till jobbet för att göra jobbet. Det är poliser, det är lärare, det är läkare och det är busschaufförer. Faktum är att många av de människorna tvingas göra ett väldigt svårt val: Har jag råd att vara hemma om jag ska kunna betala räkningarna?

Inser inte finansministern att det är ett orättvist system som behöver avskaffas?

(Applåder)

Anf. 48 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag delar Mikael Dambergs insikt om att detta kommer med en kostnad. Frågan är vem som ska betala. När vi inte har haft något karensavdrag alls och man har fått ut 100 procent eller 80 procent hela vägen vet vi att fler har utnyttjat systemet.

De flesta människor jobbar hårt och använder det på rätt sätt. Men när en undersköterska, en polis eller en montör som inte har samma arbetsmoral stannar hemma är det de andra, de hårt arbetande människorna, som får göra jobbet. Det tycker jag är orättvist. Och kostnaden, herr talman, kommer till arbetsgivarna, till staten och till dem som får gå till jobbet trots att de är de hederligaste och alltid stannar hemma när de är sjuka.

(Applåder)

Utvisning av brottslingar

Anf. 49 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Återigen har en utlänning dömts för våldtäkt utan att utlänningen har utvisats. Den här gången beror det på att utlänningen har flyktingstatus. Det visar på ett allvarligt systemfel att vissa utlänningar har ett skydd mot att utvisas när de begått grova brott.

Det är orimligt att våldtäktsmän som ger sig på minderåriga ska kunna gömma sig bakom en flyktingstatus. Utländska våldtäktsmän ska utvisas. Allt annat är oacceptabelt.

Migrationsministern har aviserat att han vill se över Europakonventionen för att se till att fler sådana utlänningar kan utvisas, vilket är välkommet. Men det finns saker vi kan göra här och nu. Det går att skärpa dessa regler i den svenska utlänningslagen.

Är migrationsministern beredd att föreslå en sådan förändring i den svenska utlänningslagen?

Anf. 50 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack för frågan, Nima Gholam Ali Pour!

Det här fallet har berört mig djupt, som minister men också som förälder och som medmänniska. För mig och hela regeringen är det självklart att brottsoffrens trygghet alltid ska väga tyngre än gärningsmannens eventuella rätt att få stanna kvar i Sverige. Inget våldtäktsoffer ska någonsin behöva vara rädd för att möta sin förövare ute på gatan. Det måste fungera så i Sverige.

Jag lovar att jag tänker göra allt som står i min makt som migrationsminister för att också uppfylla det. Men då behöver lagstiftningen förändras. Det är precis det vi gör just nu.

Vi gör den största förändringen av brottsutvisning och reglerna kring det som någonsin skett. Utredaren bedömer att man kommer att sexdubbla antalet brottsutvisningar. Vi sänker gränsen, och vi städar upp bland de många olika och konstiga undantag som har funnits. Och vi gör det obligatoriskt att yrka på utvisning när förutsättningarna är uppfyllda.

Det är en lång rad saker som är viktiga för att migrationspolitiken ska vara rättvis och för att brottsoffren ska få den upprättelse som de väntat på under alldeles för lång tid men som de nu kommer att få.

(Applåder)

Anf. 51 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Jag vill påminna migrationsministern om att det utredningsbetänkande som migrationsministern refererar till inte berör utvisningar av dem som har flyktingstatus. Det är viktigt att man underlättar för utvisning av dem som har flyktingstatus.

Jag frågar ännu en gång: Är migrationsministern beredd att titta på utlänningslagstiftningen för att se till att det framöver blir lättare att utvisa flyktingar som våldtar?

Anf. 52 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Vi ser över utlänningslagen. Det är precis det vi gör just nu. Vi gör de största förändringarna av regelverket för brottsutvisning som någonsin skett.

Vi arbetar även inom vissa internationella konventioner. Nu pågår ett arbete med att se över också dem. Det handlar inte bara om flyktingkonventionen, som nämntes här, utan också Europakonventionen. Ett sådant arbete pågår i EU. Vi följer det arbetet väldigt noga och deltar även i det.

För mig är detta ganska självklart. Begår man allvarliga brott i Sverige, våldsbrott eller sexualbrott, och inte är svensk medborgare ska man utvisas.

Återvandringsbidraget och samråd med kommuner

Anf. 53 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! De senaste veckorna har regeringen med stolthet höjt återvandringsbidraget ganska kraftfullt. Regeringens egen utredare har konstaterat att det är en höjning som är både dyr och ineffektiv.

Den särskilda samordnare som regeringen har utsett har bjudit in kommunerna till ett möte om att genomföra detta. En mängd kommuner har tackat nej, eftersom de vill behålla sina invånare.

Samtidigt har regeringens samarbetspartner Sverigedemokraterna hotat med att man ska dra in statsstöden till kommunerna. Kommunerna ska kunna tillhandahålla samhälls- och service och är redan otroligt pressade.

När nu kommunerna inte vill ha återvandringsbidraget, skulle inte finansministern kunna säga att det är rimligt att man fördelar om pengarna och ger dem till kommunerna, så att de kan lägga dem på välfärdsverksamhet i stället?

Anf. 54 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tackar Samuel Gonzalez Westling för frågan.

Den här formen av återvandringsbidrag är ju inte ny i Sverige. Bidraget har funnits sedan 1984. Det var faktiskt regeringen Palme som införde det.

Det handlar inte, som frågeställaren säger, om att rikta sig till människor som arbetar och gör rätt för sig, har lärt sig svenska språket och har kommit in i det svenska samhället. Den uppenbara målgruppen är ju en helt annan, nämligen människor som inte har kommit in i samhället. De kanske befinner sig i långvarigt utanförskap, längtar hem eller för den delen inte vill bli integrerade. Det finns personer som inte respekterar viktiga svenska värderingar om till exempel jämställdhet eller som kanske upp-

rätthåller avskryvård hederskultur hemma. Då ska man såklart inte vara i Sverige.

Det här är ett frivilligt bidrag. Det är också frivilligt att delta i samtalen om det. Jag kan tycka att det är lite märkligt att kommunpolitiker agerar grindvakter för vilken information deras kommuninvånare ska få. Men det är frivilligt, och det här kommer inte att ge någon konsekvens rörande statsbidrag, som ledamoten nämnde.

Anf. 55 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Det är ingen som säger att man ska ta bort återvändningsbidraget helt och hållet. Som det ser ut i nuvarande form är det ju okej. Det är helt rimligt att det finns kvar. Men ska man lägga så mycket pengar på att försöka få människor att lämna Sverige? Vi har kommuner som befinner sig i ekonomisk kris och som inte har råd att tillhandahålla nödvändig välfärdsverksamhet. Är det verkligen rimligt att man i det läget lägger statens pengar på saker som kommunerna inte ens vill ha? Man vill ju behålla sina invånare i kommunerna i stället.

Anf. 56 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Precis som jag sa är syftet med det här stödet inte att nå personer som arbetar och har kommit in i det svenska samhället. Det handlar snarare om personer som inte gör det och som befinner sig i ett utanförskap vars kostnader ofta bärs av kommunerna.

Jag noterar att den retorik som används i den här diskussionen påfallande ofta är precis lik den retorik som den tidigare socialdemokratiska regeringen hade under flyktingkrisen. Uppenbarligen är stödet för den kravlösa migrationspolitiken fortfarande väldigt starkt i många partier på vänsterkanten.

(Applåder)

Återvandring till Afghanistan

Anf. 57 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Flera mottagarländer står på tur i regeringens arbete med att öka återvandringen. Enligt uppgift finns bland dessa länder Afghanistan, som likt Somalia är ett land märkt av konflikter och korruption och ett land där flickor och kvinnor är särskilt utsatta. Sverige har nu valt att fasa ut och avsluta bistånd som bland annat går till just flickors och kvinnors utbildning.

Min fråga till migrationsminister Johan Forssell blir därför: Har ministern lärt sig något från exemplet Somalia, där skattemedel nyttjats på ett direkt tvivelaktigt sätt för att få landet att motta sina medborgare? Vad kan vi vänta oss för överenskommelser med talibanregimen i Afghanistan?

Anf. 58 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tackar Anna Lasses för frågan.

Det är en väldigt tydlig prioritet för den här regeringen att öka återvändandet av personer som antingen inte har rätt att vara i Sverige eller har begått allvarliga brott i Sverige och därför ska utvisas. Det är naturligtvis en väldigt stor skillnad mot hur det fungerade tidigare med den kravlösa

migrationspolitiken, som gjorde att väldigt många av de här personerna fick stanna och kunde begå nya brott och skapa nya brottsoffer.

En viktig förändring är att vi ställer tydligare krav på den enskilde att samarbeta. Men vi ställer också tydligare krav på mottagarländerna att samarbeta, och vi vill samarbeta med dem. Somalia är ett land som har nämnts här. Vi arbetar tillsammans med ett väldigt respekterat FN-organ. Det är inte det enda landet, utan den typen av samarbeten sker med många länder. Jag skulle gärna teckna avtal om fler sådana samarbeten om det kan möjliggöra för oss att utvisa personer som har begått allvarliga brott i Sverige, så att de inte stannar kvar här, begår nya brott och fortsätter att skapa ett helsike för sina brottsoffer.

När det gäller just Afghanistan är såklart situationen väldigt komplicerad. Jag har sagt att jag tycker att EU-kommissionen bör ta lead i det arbetet, så att vi kan säkerställa att till exempel de 175 personer från Afghanistan som är dömda för allvarliga brott och som borde utvisas faktiskt också blir utvisade till det landet.

Anf. 59 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Libyen står också på listan över länder där regeringen har tänkt använda skattemedel för att stimulera återvandring. Även det är ett land som utmärks av korruption och konflikt. Libyen styrs av två rivaliserande regimer. Tänker ministern skapa avtal med den ena eller med bägge? Ska det kanske ske genom EU? Hur tänker regeringen här?

Anf. 60 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Nu blandas saker ihop. Återvandring är en sak, återvändande någonting helt annat. Återvandring är ju helt frivillig. Återvändande bygger på att man inte har laglig rätt att vara i landet. Som jag säger kan det vara personer som har fått nej på sina asylansökningar och borde åka hem, så att vi kan upprätthålla respekten för den reglerade invandringen. Men här finns faktiskt också personer som har begått allvarliga brott. Jag vill återigen trycka på det. Det är stor skillnad mot tidigare. Tidigare kunde de här personerna vara kvar i Sverige och begå nya brott. Med den här regeringen blir de i stället utvisade.

(Applåder)

En civil underrättelsetjänst

Anf. 61 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Vi lever nu i en mycket allvarlig säkerhetspolitisk situation som även råder i vårt närområde. Det är helt enkelt en väldigt osäker tid. I en sådan tid behövs en väl fungerande underrättelseverksamhet. Den behöver resurser, stöd och en ständigt höjd ambitionsnivå.

Regeringen har tillsatt en utredning i denna fråga, och den blev klar i somras. Det har kommit ganska mycket kritik från remissinstanserna, inte minst från Försvarsmakten själv. Ändå har nu regeringen beslutat att man ska gå vidare med förslaget om att införa en ny underrättelseverksamhet, vilket innebär att den nuvarande splittras och att verksamhet flyttas till en civil myndighet.

Mina frågor till försvarsministern är: Varför är det så bråttom? Varför har man inte lyssnat på de viktiga remissinstanserna, inte minst överbefälhavaren?

Frågestund

Anf. 62 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag tackar Ulf Holm för frågorna. Jag ska försöka reda ut detta.

När det gäller formen och hastigheten i själva reformen kan jag säga att det är fara i dröjsmål. Om man ska genomföra en omorganisation är det nog klokt att göra det relativt snabbt och framför allt på ett sådant sätt att man inte får produktionsbortfall.

Jag vill vara tydlig med att Försvarsmakten inte har avslagit tanken på en civil underrättelsetjänst, utan det är hur det ska genomföras som har varit det centrala. Vi lyssnar noggrant på Försvarsmakten. Jag kan tillägga att Försvarsmakten har fått ett uppdrag som handlar om hur de kan arbeta för att stärka den militära underrättelsetjänsten och vilka ökade resurser som behövs där.

Ska vi göra omorganisationer ska vi nog försöka göra dem relativt snabbt. Vi har nu förutsättningar att både stärka den militära underrättelsetjänsten och få en renodlad civil underrättelsetjänst.

Anf. 63 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Jag blir dock inte riktigt nöjd. Visst kan man göra snabba omorganisationer ibland. Men det kan också få effekten att personal söker sig bort eller inte vet vilken situation som gäller. Lyssnar man på vad Försvarsmakten säger? På vilket sätt inkorporeras i så fall detta?

Jag har en till fråga. Varför har man inte fört en dialog med Sveriges riksdag och partierna i riksdagen om detta? Underrättelseverksamhet är en väldigt viktig fråga, och där borde regeringen söka stöd i oppositionen.

Anf. 64 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Vi har fört samtal med partiledarna om detta vid två tillfällen, då Carl Bildt informerat dem kopplat till den här reformen. Regeringen står också alltid tillgänglig ifall ett utskott skulle vilja ha information kopplad till detta.

Den civila underrättelsetjänsten kommer att ligga under Utrikesdepartementets ansvariga statsråd, vilket blir utrikesministern. Vi har gett Försvarsmakten ett uppdrag, så att de ska kunna specificera vilka militära resurser de behöver ha för att kunna stärka den militära underrättelsetjänsten.

Skärpt regelverk för utvisning på grund av brott

Anf. 65 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Vi har alla hört och berörts av Meyas modiga berättelse om när hon blev utsatt för en överfallsvåldtäkt. Jag tror inte att jag är ensam här inne om att ha gått hem sent en kväll med nycklarna i handen, valt särskilt upplysta vägar och haft checkpoints med tjejkompisarna för att vi inte varit trygga i vår egen stad.

Från Moderaternas håll vill vi bland annat jobba för att se över de konventioner som i dag försvårar för vissa brottsutvisningar. Migrationsministern har tidigare uttalat sig i medier om hur regeringen avser att förändra lagstiftningen för att säkerställa att samhället svarar upp och ställer sig på brottsoffrets sida.

Kan statsrådet berätta mer om de skärpningar av regelverket för brottsutvisningar som nu är på väg fram?

Anf. 66 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, Caroline Högström, för den viktiga frågan!

För mig och för hela regeringen är det självklart att brottsoffrens rätt till trygghet alltid ska väga tyngre än gärningsmannens rätt att få stanna i Sverige. Inget våldtäktsoffer ska någonsin behöva känna sig rädd att gå ut på gator och torg. Vi arbetar intensivt för att se till att så blir fallet.

Det gör vi bland annat genom att skärpa just lagstiftningen om brottsutvisningar. Det innebär att vi sänker gränsen kraftigt och rensar upp ordentligt i alla de märkliga undantag som har funnits. Det innebär att vi gör det obligatoriskt att yrka på utvisning när förutsättningarna är uppfyllda. När de är det inte bara får man yrka på utvisning, utan man ska yrka på utvisning.

Det är otroligt viktigt för att migrationspolitiken ska bli rättvis och för att det ska finnas ett stöd för brottsoffren. Brottsoffer – och inte minst många kvinnor, som i exemplet som nämndes – ska alltid känna att lagstiftningen står på deras sida. Om de skulle bli brottsoffer ska de få den upprättelse som de förtjänar.

Anf. 67 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Stort tack till statsrådet för svaret och till regeringen för det arbete man gör för ett tryggare Sverige.

Det innebär att farliga män läses in och när så är påkallat utvisas så att vanliga tjejer vågar vara ute på kvällarna och kan gå hem tryggt. De ska inte behöva läsa om eller vara med om det förskräckliga som vi tyvärr har sett gång på gång.

Jag ser fram emot att få trycka grönt vid voteringen här i riksdagen för den typen av lagstiftning.

Anf. 68 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag har tagit emot en utredning om detta nyligen. Vi arbetar med den just nu. Vi kommer snart att gå till riksdagen med förslag till lag. Den kommer att träda i kraft nästa år.

Enligt utredaren bedöms det leda till en sexdubbling av antalet brottsutvisningar. Vi jobbar också intensivt för att se till att de personerna blir mottagna i sina hemländer. Det är verkligen en kedja av olika reformer.

Principen är glasklar. Gärningsmännens rätt att få stanna i Sverige är betydligt mindre viktig än alla brottsoffers rätt till upprättelse.

(Applåder)

Anf. 69 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Min fråga går till finansministern.

Bostad först är en evidensbaserad modell för att hjälpa personer med långvarig hemlöshet där man erbjuder permanent bostad utan krav på tidigare förändringar av livsstil kombinerat med stödjande insatser. Enligt den senast tillgängliga statistiken från Socialstyrelsen och Boverkets rapporter arbetar ungefär 80–90 kommuner med Bostad först.

Kristdemokraterna har länge varit angelägna om att få Bostad först som en modell över hela landet. Den finns med i regeringens hemlöshetsstrategi. Nu har även regeringen avsatt medel för att arbeta med detta.

Min fråga till finansministern blir: Hur ser regeringen på att alla kommuner inte genomfört Bostad först, och hur tänker regeringen arbeta vidare med Bostad först framöver?

Frågestund

Anf. 70 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Larry Söder, för en väldigt viktig fråga!

Ett land är aldrig starkare än hur man lyckas hjälpa, skydda och ta ansvar för dem som är allra mest utsatta. Sverige är ett rikt land med välstånd. Vi har fina och bra socialförsäkringssystem. Trots det hamnar människor fel av olika skäl. Det kan handla om psykisk ohälsa eller droger.

Det finns många orsaker till att många människor i dag är hemlösa. Jag har träffat många äldre hemlösa här i Stockholm. Jag vet att speciellt kvinnorna har det fruktansvärt tufft på så många sätt och vis. Det måste vi göra någonting åt.

Bostad först är en väldigt bra modell att jobba med som jag hoppas att fler kommuner ska ta efter. Den gör skillnad på riktigt. Man får dessutom pengar från den budget som riksdagen förhoppningsvis snart ska besluta om inför nästa år. Jag hoppas att fler ska arbeta med den och att vi också ska sprida informationen om hur den fungerar.

Anf. 71 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Tack så mycket för svaret!

Som tidigare socialnämndsordförande har jag sett hur det rent faktiskt kan gå till. Människor som har flera olika problematiker får en bostad. Sedan ska de försöka att hantera de andra problematikerna. Lyckas de inte riktigt med det åker de ut ifrån sin bostad, och så börjar det om igen.

Det som är bra med Bostad först är att man får en trygg plats att vara på. Alldeles oavsett vad som händer med ens andra problematik har man sin bostad. Det är evidensbaserat att det faktiskt fungerar.

Är finansministern orolig för att inte fler kommuner tar upp denna reform?

Anf. 72 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Jag är bekymrad, och det gör mig lite ledsen när vi vet att det finns evidensbaserade sätt att arbeta på. Jag känner själv att det är rätt så gammalmodigt att jobba som man gjorde för 10, 20 eller 30 år sedan. Männi-

skor kunde inte få bo någonstans om de inte var helnyktra eller om de hade droger i kroppen. Då vet man inte vad beroendeproblematik är.

Ska människor verkligen komma till rätta med det som kanske är tufft i deras liv måste de först ha en trygg plats och inte tvärtom. Jag hoppas att fler ska arbeta vidare med just Bostad först eller på andra sätt för att hjälpa dem som inte har ett hem.

Livsvillkoren för kvinnor i klimakteriet

Anf. 73 HELENE ODENJUNG (L):

Herr talman! Jag har en fråga som handlar om klimakteriet. Det är en livsfas som påverkar miljontals kvinnor i Sverige, ofta med betydande konsekvenser för hälsa, arbetsförmåga och livskvalitet.

Socialstyrelsen har nyligen publicerat de första nationella riktlinjerna för vård vid klimakteriebesvär med fokus på kunskapsbaserade samtal, personcentrerad behandling och kompetensutveckling inom vården.

Klimakteriet är inte bara en vårdfråga. Det är också en arbetsmiljö- och jämställdhetsfråga. Det handlar om kvinnor i åldern 40–60 år som är överrepresenterade i sjukskrivningsstatistiken. Det gäller ofta symtom som är kopplade till klimakteriet men som blandas ihop med utmattningssyndrom, demens eller till och med en outredd ADHD-diagnos.

Kunskapen är låg och stödet bristfälligt på många arbetsplatser. Partille kommun har som första kommun infört utbildning för chefer och medarbetare.

Min fråga är: Avser regeringen att förbättra livsvillkoren för kvinnor i klimakteriet i ljuset av de nya riktlinjerna i Socialstyrelsens rapport?

Anf. 74 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Helene Odenjung, för den frågan!

Klimakteriet är inte att leka med. Ungefär 1,2 miljoner kvinnor befinner sig i den ålder där man genomgår klimakteriet. Ändå talar vi så sällan om alla de utmaningar och problem som många kvinnor har.

Precis som ledamoten sa är många medvetna om vad det är för utmaningar man har. Andra kanske känner sig deprimerade eller har ont i kroppen. Det finns massor av symtom som man inte kan koppla till klimakteriet, och det gör inte heller vården. Det påverkar det privata livet och arbetslivet.

Jag tycker att det är dags att göra något åt det. Det är därför som vi i budgeten för nästa år när vi gör satsningen på kvinnohälsa också riktar den mot klimakterievård. Här behövs upplysning.

Jag ska inte göra någon genusanalys nu. Jag kan bara konstatera att när det är så många kvinnor som drabbas så hårt borde fler kvinnor stå på barrikaderna som Helene Odenjung gör i dag. Jag tackar för frågan.

(Applåder)

Anf. 75 HELENE ODENJUNG (L):

Herr talman! Jag står gärna på barrikaderna tillsammans med dig, Elisabeth Svantesson, och alla andra som har erfarenhet av detta både som egen erfarenhet och kanske som anhörig.

Vi hade ett seminarium där Liberalerna och Liberala Kvinnor bjöd in kompetenser, bland annat Partille kommun som jag nämnde tidigare. De har jobbat och fått ned sjukskrivningstalen med 2,2 procent. Man skulle även kunna hävda att det är en stor ekonomisk fråga.

De efterlyste från barnmorskesidan och även från kommunen att till exempel barnmorskor skulle få förskrivningsrätt. Det är en fråga som jag skulle vara intresserad av att få svar på. Är det någonting som också skulle kunna ligga i de nya riktlinjerna?

Anf. 76 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag är inte expert på exakt hur riktlinjerna för vården och kommunerna ska se ut. Men med det sagt har det som man gjort i framför allt Partille och på några andra ställen verkligen fått genomslag. Det hjälper kvinnor, och det blir bättre arbetsmiljö. Man har lägre sjukfrånvaro, och livet blir lite enklare.

Därför menar jag att det är en fråga som måste genomsyra det man gör. Jag kan inte förstå att man år 2025 inte gör det mer. Med det kommunerna gör, det vi gör i budgeten och det som görs tillsammans på olika sätt bör vi lyfta frågan – och inte bara lyfta frågan, utan också se till att man får hjälp och stöd. Just nu är 1,2 miljoner kvinnor i klimakteriet, herr talman. (Applåder)

Sammanslagning av små kommuner

Anf. 77 EVA LINDH (S):

Herr talman! Också jag vill ställa mina frågor till finansministern.

I går kom SD-regeringen med beskedet att små kommuner som inte ligger i glesbygd ska missgynnas för att fler ska vilja slås ihop. Regeringen pekade på att det framför allt i Västra Götaland och Skåne finns väldigt många kommuner som skulle vara lämpliga att slå ihop.

Jag undrar: Finns det en hemlig lista över vilka kommuner som ska slås ihop?

Min andra fråga rör samma besked. Regeringens förslag innebär en skarp gräns vid en befolkning på 10 000 invånare. Kommer man över den ska man inte längre anses vara en liten kommun. Det skulle kunna innebära att en kommun med 9 999 invånare som ökar med en liten familj kommer att förlora.

Kan finansministern berätta om bakgrunden till detta beslut?

Anf. 78 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Eva Lindh, för frågorna!

Jag tror på att säga som det är. Det kanske är en väldigt hemlig lista, för jag har absolut inte någon aning om det som Eva Lindh nu nämner. Det är inte så att regeringen har suttit och arbetat fram något förslag utifrån det som Eva Lindh nu berättar och beskriver. Det kanske finns en utredning; jag vet inte. Men det är antagligen ingen utredning på mitt område i så fall, för då hade jag nog vetat det. Annars blir det såklart ännu mer pinsamt i efterhand.

Det är väl alldeles uppenbart att om det finns frågor av den här karaktären – vad det nu än är som har tagits fram och skrivits – kommer de att

remitteras och diskuteras. Både Eva Lindh och jag vet att sådana här frågor, där man försöker ändra Kommunsverige, inte är någonting som man driver igenom i ett klubbslag, utan tvärtom. Jag tror att det skulle finnas väldigt lite stöd för det både i riksdagen och regeringen och ute i landet. Vi får återkomma om det blir någon annan typ av förslag.

Kvinnors rätt till behovsanpassad vård

Anf. 79 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! I sin presentation av den senaste budgeten lyfte finansministern en mycket viktig satsning som helt klart förtjänar mer uppmärksamhet. Det är kvinnors hälsa.

Det finns ett återkommande olyckligt mönster som visar att kvinnor med medicinska besvär inte tas på allvar när de söker vård. Vi kan se exempel på kvinnor som söker vård för endometriosrelaterade besvär och i snitt får vänta i sju år på en diagnos. Det säger ganska mycket om den faktiska situationen.

Tack vare Sverigedemokraternas och regeringens satsningar på forskning och riktade åtgärder för att öka kunskaperna och utveckla vården för kvinnor har vi påbörjat ett förändringsarbete som fortsatt måste prioriteras.

Jag vill därför fråga finansministern om det är regeringens ambition att arbeta långsiktigt med att förbättra kvinnors villkor och med rätten till en behovsanpassad vård.

Anf. 80 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Clara Aranda, för frågan!

Svaret är ja. Jag menar att vi definitivt måste fortsätta att göra just detta. Om vi backar tillbaka 10, 20 och 30 år ser vi att det till och med var så att nästan all forskning om olika sjukdomar gjordes på män. Det gick inte att dra samma slutsatser eftersom kvinnor och män oftast inte är exakt likadana.

Det har hänt en hel del, men det finns fortfarande mycket att göra i vården och längst ut i alla dess delar. Kunskapen måste komma ut, och man måste göras medveten om att det finns olika forskning och att man måste behandla olika personer och individer på olika sätt.

Så ja, det finns många olika tysta sjukdomar som man nu börjar lyfta upp. Jag tycker också att vi från politikens sida, på regionnivå och på nationell nivå, ska anpassa verksamheten och vården efter just individens behov.

Steg till arbete

Anf. 81 CICZIE WEIDBY (V):

Herr talman! 28-åriga Josephine Lönnqvist lovades via Steg till arbete praktisk arbetslivserfarenhet. Det var ett fint upplagt program med arbetskonsulenter och arbetsterapeuter, som inte bara skulle lära deltagarna hur man hittar ett jobb utan också kartlägga deras möjligheter.

I själva verket hamnade hon hos konsult- och bemanningsbolaget Arcus Utbildning & Jobbförmedling AB, där hon dessvärre mest satt och fikade och tittade på Youtubeklipp på dagarna.

Mina frågor till arbetsmarknadsministern blir därför: Hur kan regeringen försvara att det statliga programmet Steg till arbete tillåts bekosta verksamhet hos privata företag som Arcus, där deltagarna inte får någon verklig praktik och hjälp? Och vad vill Johan Britz säga till Josephine och andra i samma situation för att de ska känna hopp i stället för hopplöshet?

Anf. 82 TALMANNEN:

Jag vill påpeka att man i kammaren ska använda enskilda företags namn med försiktighet om de inte är väldigt stora och nationella.

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Tack, Cicie Weidby, för frågan!

Fallet som ledamoten beskriver har uppmärksammats i medierna. Vi har från regeringens sida varit tydliga med att vi inte tycker att det ska gå till i Sverige på det sätt som beskrivs i medierna. Personer som är utsatta och arbetslösa och, som i det här fallet, har någon typ av problematik när det gäller att komma in på arbetsmarknaden ska få ett bättre stöd än vad det i det här fallet förefaller ha varit frågan om. Det ska helt enkelt inte gå till på det sätt som beskrivs här.

Detta hänger delvis ihop med den privatiseringsiver med vilken Socialdemokraterna och Centerpartiet genomförde förändringar av delar av Arbetsförmedlingen. Det är något som vi i den här regeringen nu successivt rullar tillbaka.

Återvandring och kommunernas statsbidrag

Anf. 84 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Sverigedemokraternas talesperson i migrationsfrågor har hotat att strypa stödet till kommuner som inte själva driver på för det återvandringsbidrag som regeringen har lagt fram.

Återvandringsbidraget är enligt regeringens egen utredare ineffektivt. Det är miljarder som i stället hade kunnat gå till att skapa jobb. Men SD vill tvinga kommuner – ofta handlar det om landsbygdskommuner – som behöver fler invånare och som ber om människor de kan sätta i jobb att i stället jobba för att skicka familjer utomlands. Man vill tvinga kommunerna genom att hota med att dra tillbaka statsbidrag om de inte köper SD:s bakvända människosyn.

Elisabeth Svantesson! Vad har du som finansminister att säga till de kommuner som är oroliga för att de ska bli av med statsbidragen om de inte gör som SD vill med återvandringsbidraget? Är detta ett tomt hot eller är det på allvar?

Anf. 85 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Martin Ådahl, för frågan!

Som Martin Ådahl säkert redan har hört finns det inga förslag från regeringens sida om att detta ska påverka kommunbidraget. Det finns inga sådana förslag över huvud taget. Det är svaret på frågan.

Frågestund

Anf. 86 MAGNUS RESARE (M):

Herr talman! Min fråga går till migrationsminister Johan Forssell.

Regeringens återvandringssamordnare har uppmärksammat de senaste dagarna i medierna. Min uppfattning är att det är positivt att landets kommuner får information om hur vi reformerar lagar i det här landet. Det gäller inte minst nu, när vi uppdaterar en gammal lag som Palme införde på 80-talet. Det är den som nu uppdateras efter drygt 40 år, och då är det enligt min uppfattning bra att man sprider information om vad som händer.

Många kommunföreträdare ute i landet verkar dock vilja klä rikspolitik i en kommunal kostym.

Min fråga till ministern är därför: Kan du utveckla lite grann vad som är syftet med besöken och varför det kommer att vara positivt för landets kommuner att lära sig mer om återvandringsbidraget?

Anf. 87 Migrationsminister JOHAN FORSELL (M):

Herr talman! Tack, Magnus Resare, för frågan!

Precis som nämndes här har återvandringsbidraget funnits i Sverige under lång tid, ända sedan 1984. Jag vill nämna att det är ett frivilligt stöd. Det är ingen som tvingas till något. Målgruppen är inte, som det lite slentrianmässigt beskrivs, personer som arbetar och har kommit in i det svenska samhället. Målgruppen är den rakt motsatta. Det är människor som inte har kommit in i integrationsarbetet, som är en del av utanförskapet, som kanske längtar hem, som kanske lyssnade till skrupelfria människosmugglare som lovade en massa saker eller som, för den delen, inte vill bli integrerade i vårt land. Vi vet att det också finns sådana personer.

Det här är frivilligt. Det är frivilligt att använda stödet, och det är frivilligt att ha dessa möten. Jag kan tycka att det är lite märkligt att kommunföreträdare, framför allt till vänster, agerar grindvakter när det gäller vilken information deras medborgare ska få. Jag tycker att det skulle vara mer naturligt att människor fick informationen och sedan själva fick bestämma om de vill använda sig av stödet eller inte.

Jag noterar också att det är väldigt många som vill återgå till den kravlösa migrationspolitiken, men jag tror i ärlighetens namn att den diskussion som har förts snarare ökar intresset för detta stöd.

(Applåder)

Tidiga insatser för arbetslösa

Anf. 88 LILI ANDRÉ (KD):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Britz.

Arbetsmarknaden visar tecken på återhämtning, men samtidigt ligger den strukturella arbetslösheten kvar på en hög nivå. Regeringen har föredömligt satsat på utbildning och omställningsstöd, men Arbetsförmedlingen har brister i hur dessa satsningar omsätts i praktiken. Matchning och coachning sker, men för många arbetssökande dröjer det alltför länge innan de får det stöd och den hjälp de behöver för att hitta rätt väg till jobb eller utbildning.

Samtidigt vet vi att nyblivna arbetssökande ofta har kortare väg tillbaka till arbete om de får rätt stöd i tid. Därför är det avgörande att insatser sätts in tidigt, innan människor fastnar i långtidsarbetslöshet, just för att bevara människors drivkraft, självkänsla och framtidstro.

Min fråga är därför: Vilka särskilda åtgärder vidtar arbetsmarknadsministern för att arbetslösa i ett tidigt skede snabbt ska kunna komma tillbaka i arbete eller vidare till utbildning och därmed förhindras att fastna i långtidsarbetslöshet?

Anf. 89 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Tack, Lili André, för en viktig fråga i ett mycket viktigt ämne!

Den svenska arbetslösheten är för hög. Precis som ledamoten påpekar har detta framför allt strukturella orsaker. Vi befinner oss i dag i en situation där hälften av de arbetslösa är utrikes födda. Av dem som är långtidsarbetslösa är nästan två tredjedelar utrikes födda – personer som inte har de färdigheter, den formella utbildning eller de språkkunskaper som krävs för att passa in på den svenska arbetsmarknaden.

Vi har dessutom tillkommande problem – Putin, Trump, inflation och annat – som har gjort att vi befinner oss i en utdragen lågkonjunktur.

Det viktigaste på kort sikt för att få de människor i arbete som har varit arbetslösa under en kort period är den väldigt kraftfulla och expansiva budget vi nu lägger fram för att bryta lågkonjunkturen och därmed också få ned arbetslösheten.

Åtgärder mot rysk infiltration

Anf. 90 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsminister Pål Jonson.

Vi har kunnat konstatera att Ryssland med systematik har infiltrerat det svenska samhället, bland annat genom att använda sig av olika bolagsbildningar, fastighetsägande och markägande. Det handlar inte bara om ägande i närheten av känsliga företag och myndigheter utan också om annat ägande som kan utgöra plattform för att agera mot svenska intressen.

Säpo har pekat på att bolagsbildningar och ägande kan användas som en fasad för underrättelseverksamhet. Finanspolisen har också pekat på att ryska nätverk i Sverige ägnar sig åt omfattande ekonomisk brottslighet och bedöms ha kopplingar till den ryska säkerhetstjänsten. Nuvarande lagstiftning är uppenbarligen inte tillräcklig för att stoppa den här underminerande verksamheten.

Min fråga är: Vilka åtgärder avser man att vidta för att förebygga, förhindra och avsluta den här typen av verksamhet från rysk sida i Sverige?

Anf. 91 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Peter Hultqvist, för en angelägen fråga!

Både den förra regeringen och den nuvarande har vidtagit ett antal åtgärder. En av de viktigaste åtgärderna är naturligtvis den relativt nya säkerhetsskyddslagen men också den nya säkerhetsskyddsförordningen.

Vid sidan av detta trädde i december 2023 lagstiftningen om utländska direktinvesteringar i samhällsviktig verksamhet i kraft. Där har ISB ett

uppdrag att belysa och analysera de hot, risker och sårbarheter som finns kopplat till den verksamhet som Peter Hultqvist nämner.

Det tredje är att regeringen nu har tagit emot en utredning som handlar om fastigheter i försvarsnära anläggningar och om att skapa bättre förutsättningar för att använda exempelvis exproprieringsarbetet.

Vid sidan av detta görs nu också mycket stora satsningar på underrättelse- och säkerhetstjänsten för att stärka vår förmåga att motstå olika typer av hybridhot.

Utökade resurser till Arbetsdomstolen

Anf. 92 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr talman! Vi kunde för en tid sedan i medierna ta del av att Arbetsdomstolen flaggade för att man inte skulle kunna fullfölja sitt uppdrag på grund av för låg budgettram.

Kritiken från framför allt Socialdemokraterna lät inte vänta på sig, trots att ministern var tydlig med att han skulle hantera frågan skyndsamt. Sanningen är dock att varken Socialdemokraterna eller något annat parti hade höjt anslagen till Arbetsdomstolen i sina respektive budgetmotioner.

Det är tydligt, herr talman, att vi i arbetsmarknadspolitiken ofta ser utspel, framför allt från Socialdemokraterna, som är helt ofinansierade och enbart handlar om valfläsk inför stundande val. A-kassan och karensvadraget är två andra sådana frågor.

Nu tillbaka till min fråga, som går till arbetsmarknadsminister Britz: Kommer ministern att verka för att Arbetsdomstolen får utökade resurser för att kunna fullfölja sitt uppdrag?

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Jag tackar för denna viktiga fråga. Det resonemang som ledamoten för fram kan jag helt och hållet instämma i på många sätt.

Arbetsdomstolen är en väldigt viktig institution i Sverige. Den ska inte behöva ställa in mål. Regeringen har därför i år tillskjutit medel till myndigheten för inköp av nytt it-system, något som varit ett problem på domstolen. Vi har också löpande dialog om åtgärder framåt.

Det rör sig i dagsläget om ett beräknat underskott på 350 000 kronor för i år. Totalt har man en budget på 40 miljoner. Jag ser framför mig att vi snabbt kommer att kunna hitta en lösning på den uppkomna situationen för i år, och sedan får vi återkomma för nästkommande år. Arbetsdomstolen ska fungera och kunna driva mål.

Tack så mycket för frågan!

Medel till förskolan

Anf. 94 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Förskolan ska vara en plats där barn får leka och utvecklas, där vattenpöslarna är roliga att hoppa i och där personalen hinner se och ta väl hand om alla barn.

TV4 har gjort en granskning som visar på ökande våld mellan barn, resursbrist och förskollärare som får ångestattacker av den ohållbara ar-

betssituationen. Simona Mohamsson har kommenterat detta, och hennes svar är att det behövs mindre barngrupper.

Det vore mycket bra att reglera barngruppernas storlek. Vänsterpartiet har länge tyckt att vi ska införa ett tak för hur många barn det kan vara per barngrupp. Resultatet efter tre år med den här regeringen är dock ständiga nedskärningar i välfärden. Regeringen har prioriterat skattesänkningar för miljonärerna framför kriterier och händer för barnen att hålla i på förskolan. 25 procent av landets kommuner räknar med att göra ett underskott i år, enligt SKR.

Min fråga till finansministern är: Avser regeringen att skjuta till pengar till kommunerna för att se till att tryggheten på förskolan ökar och barngrupperna minskar?

Anf. 95 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar Isabell Mixter för frågan.

Det är verkligheten så att många regioner och kommuner har haft tuffa år på grund av den höga inflationen, där kostnaderna bara skenade på väldigt många sätt. Det var också därför regeringen var väldigt noggrann med att bekämpa inflationen – den vi ärvde var hög. Den stora prioriteringen de första åren var också just våra kommuner och regioner och alla verksamheter i vår välfärd. Den första och största budgetposten i en statsbudget är generella pengar till kommuner och regioner.

Med det sagt är arbetsmiljö en väldigt viktig fråga – för barnen, naturligtvis, men också för förskollärarna och annan personal. Här behöver vi jobba på många fronter. Vi behöver jobba med ledarskap ute i kommunerna. Vi behöver jobba med gränssättning. Vi behöver jobba med föräldrarna. Föräldrar behöver ta föräldraansvar.

Det är en stor del som inte, skulle jag ändå vilja hävda, handlar om pengar. Men det finns pengar. Man kan alltid vilja ha mer; det är uppenbart så. Men man måste också jobba med värderingsfrågor och ledarskap. Det tror jag är nyckeln i det här fallet.

Ekonomiska följder av regeringens återvändningspolitik

Anf. 96 FREDRIK LINDSTÅL (C):

Herr talman! Tack för möjligheten att få ställa en fråga! I egenskap av nytillträdd riksdagsledamot ställer jag nu också min första fråga i denna kammare, och jag önskar ställa den till Elisabeth Svantesson.

Regeringens initiativ om återvandring delar Sverige och stärker utanförskapet. Det får personer i Sverige som inte är födda i Sverige, som jag själv, att känna sig mindre svenska och ovälkomna. Det får personer som tagit sig till Sverige att känna sig oönskade. Det får personer som vill ta sig till Sverige att tänka om.

Frågan har juridiska, sociala och politiska konsekvenser men också ekonomiska. Därför ställer jag frågan till finansministern.

Det är inte bara människor som nu väljer bort Sverige utan också företag, både utländska och svenska. Stora investeringar som skapar jobb, välfärd och möjligheter försvinner därför att Sverige bilden är skadad.

Hur ser regeringen på den negativa ekonomiska konsekvens som förslaget om återvandring har när Sverige som land väljs bort?

Anf. 97 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag vill välkomna Fredrik Lindstål till riksdagen. Det här är en fantastisk plats att tillbringa sin tid på, och det är ett stort förtroende.

Jag delar inte bilden som ledamoten har. Om det är någonting Sverige är så är det ett stabilt land att investera i. Sverige har en stabil ekonomi och en stabil politisk majoritet här, till exempel. I Frankrike möter jag nu min fjärde finansminister, i Tyskland den tredje. Det är politisk instabilitet runt om i hela Europa. Dessutom har vi inte ekonomisk instabilitet.

Sverige är ett land där problemet har varit att en invandring som varit brutalt stor under många år har lett till utanförskap, kriminalitet och andra problem. Sverige bilden har alltså handlat om att Sverige varit ett av de länder med flest skjutningar och bombningar per capita. Det är den bilden vi nu ändrar. Det är det vi nu gör någonting åt.

Jag delar ändå ledamotens bild av att det är viktigt hur vi pratar om den här frågan. De hårt arbetande människor jag pratar om kan vara födda i Aleppo, Haparanda eller Berlin.

(Applåder)

Ett bidragstak

Anf. 98 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Sverige har byggt upp ett starkt skyddsnät. Men ibland blir det så att nätet som borde fånga upp människor och hjälpa dem vidare i stället håller dem tillbaka. Särskilt dåligt fungerar det för den som invandrat och kommit hit utan att äga någonting, utan tillgångar, och som inte har haft jobb här tidigare och därför inte arbetat ihop någon a-kassa.

När familjer med försörjningsstöd får mer i samlade bidrag än vad ett heltidsjobb ger i lön blir det svårt att ta steget mot egen försörjning. Jag tror att det är få som väljer att leva på bidrag för att det känns rätt. Men systemet kan i dag göra det till det rationella ekonomiska valet. Det är inte värdigt, och det är inte bra för Sverige eller den enskilda. Fler barn behöver se sina föräldrar gå till jobbet.

Min fråga till finansministern är: Hur går det för regeringen med det utlovade bidragstaket?

Anf. 99 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Ida Drougge, för frågan! Det korta svaret är: Bra.

Det något längre svaret är att äntligen får vi nu på plats en bidragsreform med tre viktiga delar.

Den första delen är att det kommer att införas ett aktivitetskrav, det vill säga att när man har försörjningsstöd under lång tid fastän man har jobbformåga ska man göra en motprestation. Varför det? Jo, för att det är moraliskt rätt, men också för att människor inte ska fastna i passivitet.

Den andra delen handlar om ett bidragstak, som Ida Drougge var inne på. Det finns ett moraliskt perspektiv, en moralisk dimension, i detta. Sverige har byggts rikt och har ett högt välstånd för att många har bidragit på olika sätt med den förmåga de har haft. Man har gjort sin plikt och krävt sin rätt. Så måste det fortsätta vara. Men de senaste decennierna har våra bidragssystem tyvärr inte fungerat så.

Den tredje delen handlar om att kvalificera sig in i välfärden genom arbete.

Allt detta är viktiga pusselbitar för att öka drivkrafterna att arbeta och komma in i samhället. Det är moraliskt rätt och rättvist för alla dem som varje dag går till jobbet, vare sig de är födda i Aleppo, Bjuv eller Örebro. (Applåder)

Prot. 2025/26:28
6 november

Frågestund

Användningen av PFAS vid F 17

Anf. 100 HELENE BJÖRKLUND (S):

Herr talman! Min fråga går till försvarsministern med anledning av de uppgifter som har framkommit om flygflottiljen F 17 i Kallinge.

Under lång tid användes där brandsläckningsskum innehållande PFAS, och så kallade provskott ska ha genomförts dagligen utan att detta klassades som övning. I en inspelning säger den dåvarande flottiljchefen att han duckade en fråga om övningar och att han låtsades inte förstå för att inte avslöja omfattningen. Dessa uttalanden har väckt berättigade frågor om ansvar, transparens och förtroende för Försvarsmakten.

Min fråga är hur ministern ser på att den dåvarande ledningen vid F 17 enligt inspelningen inte redogjorde öppet för omfattningen av användningen av PFAS-skum. Vad säger ministern till de drabbade i Kallinge?

Anf. 101 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Heléne Björklund, för ännu en angelägen fråga!

Låt mig säga att jag har djup respekt och förståelse för dem som har drabbats av PFAS-utsläpp. Det är en stor mängd människor, tyvärr. Försvarsmakten har del i ansvaret för detta, men PFAS är en bredare fråga än bara för Försvarsmakten. Man har också sagt att de drabbade ska få ersättning, men det återstår att se om det är Försvarsmakten eller någon annan instans som kommer att ge dem det. Det är till del en pågående rättslig process.

När det kommer till uttalandet har även jag tagit del av *Kalibers* granskning. Den person som blev intervjuad har själv bett om ursäkt och tycker att det var ett olyckligt uttalande. Det har också Försvarsmakten sagt.

I sak är det här frågor som går tillbaka till 2004. Det är länge sedan uppgifterna kom fram, men Försvarsmakten har varit tydlig med att det var ett dåligt uttalande. Den person som gjorde uttalandet har även bett om ursäkt för det.

Nationell inventering av kritisk infrastruktur

Anf. 102 PER SÖDERLUND (SD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till försvarsminister Pål Jonson.

Trots Ukrainakriget och det mycket allvarliga omvärldsläget vidtar kommuner, regioner och näringsliv i vissa fall åtgärder som skulle kunna påverka vår säkerhet negativt. Jag menar såklart den kritiska infrastruktur som är av stor vikt för vårt totalförsvar och som avvecklas eller säljs av rent ekonomiska orsaker. Vi har färskt exempel såsom Säve flygplats, nedläggningen av Sollefteå sjukhus och Lantmännens avveckling av strategiskt viktiga spannmålssilor. Alla dessa är viktiga för totalförsvaret.

Myndigheterna verkar ha svårt att hinna med allt det här, och enligt vår bedömning behöver regeringen därför kliva in och dra i nödbromsen. Det behövs en nationell inventering av kritisk infrastruktur, alltså att staten går in och aktivt ser över vad som kan säljas och inte.

Jag vill fråga försvarsministern om regeringen har vidtagit eller planerar att vidta åtgärder för att säkerställa att kritisk infrastruktur inte går förlorad i onödan.

Anf. 103 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Per Söderlund, för frågan! Den tangerar civilförsvarsminister Carl-Oskar Bohlin's ansvarsområde, men jag vill ändå säga att det nu sker en snabb uppbyggnad av det civila försvaret. Det kommer faktiskt en femdubbling av anslagen. Vi har genom sektorssystemet också fått ett organisatoriskt skelett och en stadga i det civila försvaret. Inte minst har vi en minister för civilt försvar som arbetar på heltid med just den portföljen. Jag tycker att det har gjort att vi fått bra framdrift i den.

Det är, precis som Per Söderlund säger, så att kritisk infrastruktur ibland kan påverkas av kommunalt självbestämmande. Men Försvarsmakten och MSB har ett väldigt nära samarbete kring att identifiera infrastrukturområden i samhället som är viktiga för det civila försvaret och det militära försvaret. Det sker också i mycket nära samverkan med till exempel Trafikverket för att koordinera planering kring samhällsviktiga stråk. Det är ett intensivt arbete som nu sker i anslutning till uppbyggnaden av totalförsvaret.

Ukraina och Jas Gripen

Anf. 104 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Herr talman! Ingenting är viktigare än att Ukraina vinner kriget. Få saker är viktigare också för svensk säkerhet än att se ukrainska militära framgångar på slagfältet. Uppslutningen kring detta i kammaren är bred och stor. Sverige är en av de största bidragsgivarna till Ukraina – politiskt, militärt och ekonomiskt. Det ska vi fortsätta att vara, även framgent.

Vi har kunnat se i den senaste tidens mediebevakning att Volodymyr Zelenskyj togs emot av försvarsministern och statsministern i Linköping för två tre veckor sedan. Då ingick Sverige och Ukraina en avsiktsförklaring gällande luftförsvaret. Ukraina har varit tydliga med att man vill ta del av Jas Gripen, och det har Sverige svarat upp mot. Det talas om 100–150 Gripenplan som någon gång kan vara på väg till Ukraina för att hjälpa dem i deras krigföring och i deras försvar av landet.

Skulle försvarsminister Pål Jonson kunna berätta lite mer om hur regeringen ser på den här möjligheten och hur det kan komma att påverka svenskt framtida Ukrainastöd?

Anf. 105 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, Gustaf Göthberg, för frågan! Den känns extra angelägen med tanke på att jag om någon timme kommer att ta emot Ukrainas försvarsminister, som har varit i Linköping under förmiddagen. Han kommer att vara här i Stockholm under eftermiddagen och kvällen.

När vi utformar Ukrainastödet gör vi det med utgångspunkt i de ukrainska behoven, bland annat de militära. Vi har mycket goda förutsättningar att lämna ett starkt och långsiktigt Ukrainastöd, inte minst i ljuset av att vi har allokerat 40 miljarder kronor i stöd för nästa år och lika mycket året efter det. Sverige är ett av de länder som har det allra starkaste Ukrainastödet i världen. Det finns anledning att känna stolthet över det.

Det som gjordes i Linköping var att visa en politisk viljeinriktning från ukrainsk och svensk sida. Vi vill gå vidare och skapa förutsättningar för att Gripen Erik ska kunna utgöra ryggraden i det ukrainska luftförsvaret. Nu kommer vi att få arbeta vidare med att testa genomförbarhet, finansiering och produktionsförmåga. Men vi är naturligtvis väldigt hedrade över att Ukraina identifierar Gripen som en potentiell ryggrad i sitt luftförsvär. (Applåder)

Regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 106 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Oavsett vad vissa högerpolitiker vill ge sken av här i kammaren och i andra sammanhang råder det vinter på svensk arbetsmarknad. Vi har en hög arbetslöshet som biter sig fast och har bitit sig fast över väldigt lång tid. Ingen ljusning finns i sikte. SCB:s senaste siffror för tredje kvartalet bekräftar detta: Vi har en fortsatt hög arbetslöshet i Sverige.

Vi ser också hur den sprider sig till en del nya grupper som historiskt kanske inte varit drabbade av hög arbetslöshet. Vi ser till exempel att arbetslösheten blir allt högre bland akademiker – unga människor som gått på universitet eller högskola går sedan rakt ut i arbetslöshet. Detta är en delvis ny verklighet, och vad det beror på kan man säkert ha långa diskussioner om.

Jag vill fråga den tredje liberala arbetsmarknadsministern på tre år vilket betyg han ger till Liberalernas och regeringens arbetsmarknadspolitik.

Anf. 107 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Tack, Adrian Magnusson, för frågan!

Ja, arbetslösheten i Sverige är för hög. Jag tror inte att någon i den här kammaren ger sken av något annat – jag har i alla fall inte hört det.

Vi gör nu tre saker för att bryta den strukturella arbetslösheten. Vi satsar på utbildningar som leder till jobb. Vi ser till att det alltid lönar sig bättre att arbeta än att gå på bidrag. Och vi bedriver en stram politik när det gäller asylinvandring. Som jag nämnde tidigare är hälften av de arbetslösa utrikes födda, har problem med språket och saknar ofta den formella kompetens och utbildning som krävs för att arbetsgivarna ska tycka att de räcker till.

Sedan har vi en utdragen lågkonjunktur. Det innebär också att många har det tufft på arbetsmarknaden. Grupper som tidigare inte har upplevt arbetslöshet upplever det i dag, precis som ledamoten nämner. Det är därför vi lägger fram en budget för att bryta lågkonjunkturen och därmed få ned den svenska arbetslösheten. Tack för frågan!

(Applåder)

Frågestund

Anf. 108 MARTIN WESTMONT (SD):

Herr talman! I dag kan en utlänning som vistas illegalt i Sverige hyra en bostad. Det finns ingen lagstiftning som hindrar detta. Inte ens när en person inte har laglig rätt att vistas i Sverige kan hyresvärderna vräka den illegala migranten. Det innebär att utlänningar som enligt svensk lag ska lämna landet i praktiken har förutsättningar att leva kvar här.

Det finns ingen anledning till att bostäder ska hyras ut till illegala migranter om målsättningen är att så många illegala migranter som möjligt ska återvända till sina hemländer. Vi vet även att illegala migranter är en integrerad del av den illegala ekonomin i Sverige. Ju fler som åker hem, desto tryggare blir Sverige.

Är migrationsministern beredd att verka för en lagstiftning som gör det möjligt för hyresvärdar att vräka utlänningar som vistas olagligt i Sverige så att fler illegala migranter tvingas lämna Sverige?

Anf. 109 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, Martin Westmont, för frågan!

Om man inte har laglig rätt att vara i Sverige ska man inte hyra en bostad, utan då ska man återvända hem. Vi gör flera saker för att säkerställa att så också blir fallet.

Låt mig inleda med att säga att detta har varit väldigt eftersatt under väldigt många år. Det har funnits en otydlighet i politiken. Fattade beslut har inte verkställts. Det handlar inte bara om det tvångsvisa återvändandet utan framför allt – och det kanske är särskilt viktigt – om det frivilliga. Det är det allra snabbaste, mest effektiva och mest humana och också det billigaste i sammanhanget.

Vi gör en lång rad förändringar. Jag har inte tittat närmare på just hyresfrågan, men låt mig nämna att vi nu till exempel genomför en stor förändring av regelverket kring inre utlänningskontroll. Vi har också kraftigt förlängt den preskriptionstid som med det tidigare regelverket gjorde att var tredje asylansökan i Sverige faktiskt kom från en person som tidigare sökt asyl och fått nej men ändå valt att stanna kvar och sedan sökt asyl på nytt.

Allt detta förändrar vi nu för att säkerställa den grundläggande principen i migrationspolitiken: Får man nej ska man faktiskt återvända hem.

DCA-avtalet

Anf. 110 LORENA DELGADO VARAS (-):

Herr talman! Min fråga går till minister Jonson.

Under den här regeringen har man undertecknat DCA-avtalet, som ger soldater från USA immunitet på svensk mark. Det innebär ett parallellt rättssystem där svenska domstolar är maktlösa.

Historien visar konsekvenserna av detta. I till exempel Sydkorea miss-handlade soldater en man så allvarligt att han fick permanenta skador, och de fick bara reprimander. I Japan har över 400 000 brott inte lagförts. I Colombia var personal från USA medansvarig för mord utan att ställas inför colombiansk domstol.

Hur kan man med gott samvete prioritera detta avtal framför svenska medborgares rätt till rättvisa? Jag undrar också: Vad kommer ministern att säga till en svensk familj som drabbas av brott på det sätt som har skett runt om i världen?

Anf. 111 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag måste korrigera ledamoten. De har inte immunitet när det gäller strafflagstiftning. Vad det handlar om är att det i första hand ska vara amerikansk lagstiftning som tillämpas. Men det finns också möjlighet att använda svensk lagstiftning i detta sammanhang. Det finns alltså ingen immunitet. Jag har hört den myten odlas på en del ställen.

Den andra dimensionen är: Handlar det om 17 amerikanska baser? Nej, det är 17 svenska baser där det finns möjlighet för amerikanerna att till exempel förhandslagra materiel. Det handlar alltså inte om några permanenta baser. Det går inte att dra paralleller till exempelvis Okinawa i Japan, som består av 80 000 amerikanska soldater och medborgare, och jämföra med det svenska DCA-avtalet. Det är väsensskilt.

DCA-avtalet trädde i kraft för över ett år sedan. Jag vet inte vilka problem ledamoten har identifierat. Men jag kan konstatera att det finns väldigt mycket mytbildning. Genom DCA-avtalet får vi bättre förutsättningar att snabbare få stöd av USA i händelse av kris eller krig.
(Applåder)

Polisnärvaro i mindre städer

Anf. 112 JENNIE WERNÄNG (M):

Herr talman! Jag har denna vecka haft en fantastisk praktikant med mig, Wilma Bardh från Vetlanda, som sitter på läktaren. Hon har fått i uppgift att skriva en fråga som hon vill ställa till finansminister Elisabeth Svantesson. Jag läser upp den: Jag och flera ungdomar i min stad känner oss otrygga på kvällarna eftersom det sällan finns poliser i närheten. Vad gör regeringen för att säkerställa att även mindre städer får en synlig och närvarande lokalpolis?

Anf. 113 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Jennie Wernäng och praktikanten, för den frågan! Det är en otroligt viktig fråga.

En av de viktigaste uppgifter vi, regeringen och Sverigedemokraterna, har är att se till att vända den utveckling som hade pågått under lång tid, med en brutal otrygghet och en brutal kriminalitet. När man inte längre känner sig trygg kan man inte heller vara fri.

Både i opposition och nu i regeringsställning var och är jag väldigt glad och stolt över att vi har kunnat stärka polisen med resurser. Får man inte mer pengar kan man ju inte ha fler poliser. Men vi har också sett till att polisen fått och får nya verktyg så att de kan göra sitt jobb. Förut har det varit alldeles för mycket lagstiftning som till exempel har hindrat poliserna från att dela information med andra myndigheter.

Steg för steg ger vi alltså pengar och verktyg, och poliserna blir nu fler. Om vi jämför med när vi tillträdde är det en ökning med totalt 2 937 poliser. Och det är nästan 1 900 fler uniformerade poliser i yttre tjänst. Det tar

tid att utbilda poliser, men vi kommer att fortsätta göra det. Det ska finnas fler poliser i alla kommuner.
(Applåder)

Moms på parkeringsplatser

Anf. 114 MARIE OLSSON (S):

Herr talman! Under SD-regeringen har tio års reallöneökningar uttrade-rats. Arbetslösheten har ökat, och tillväxten har legat i EU:s botten.

Nu kommer nästa käftsmäll, parkeringsskatt. Från nästa år ska hyres-gäster och bostadsrättsinnehavare börja betala moms på sina parkerings-platser. Det kan röra sig om flera hundralappar i månaden i en tid då många redan pressas av höga hyror och räntor och höga matpriser. En av de fa-miljer som har kontaktat mig berättar att deras parkeringsavgifter kommer att höjas med 6 000 kronor per år. För många åter det upp hela skattesänk-ningen.

Min fråga till finansministern är därför: Varför gör regeringen det ännu dyrare att bo och parkera bilen?

Anf. 115 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Marie Olsson, för en mycket viktig fråga som berör enormt många!

Detta är alltså inte ett beslut som regeringen har tagit. Jag ska i ärlig-hetens namn säga att jag själv blev väldigt förvånad när jag såg Skattever-kets beslut och tolkning för några dagar sedan.

Nu är det så i Sverige att det är myndigheter som tolkar lagstiftningen, men det är vi som stiftar lagar. Jag såg också att Skatteverket i dag eller i går gick ut och sa att man skulle skjuta på datumet då detta är tänkt att börja gälla.

Men låt mig vara tydlig. Jag blev förvånad. Jag tror att många av oss blev det. Detta är inte ett aktivt beslut från regeringens sida. Jag och vi på Finansdepartementet kommer att analysera frågan och ha kontakt och dis-kussion med Skatteverket för att förstå hur man har kommit fram till denna tolkning. Vi får ta det därifrån, så att säga. Men det är verkligen inte rege-ringen som har fattat detta beslut.

Däremot har vi fattat många beslut, som Marie Olsson också nämnde, som stärker hushållen. Det handlar om sänkta skatter, sänkta drivmedels-priser och mycket annat. Det hinner jag inte berätta om nu, men vi står även här på de hårt arbetande människornas sida som har parkering.
(Applåder)

Förändring av a-kassan

Anf. 116 JONATHAN SVENSSON (S):

Herr talman! En trygg a-kassa med bra ersättningar ger skydd mot lö-nepress och ger trygghet om man blir av med arbetet. Men a-kassan fun-gerar också som en regulator i ekonomin, för när konjunkturen vänder nedåt behålls köpkraften på en förhållandevis hög nivå. Det motverkar då att lågkonjunkturen förlängs.

Sedan den 1 oktober i år gäller dock nya regler i a-kassan, där regeringen har genomfört flera försämringar. Den största försämringen är den brantare avtrappningen av ersättningen i a-kassan. Sänkningen av a-kassan drabbar arbetare och låginkomsttagare allra hårdast. Inte minst kommer den att slå orimligt hårt mot många av de kvinnor som bär upp vårt samhälle inom exempelvis barnomsorgen och äldreomsorgen.

I en tid då arbetslösheten är rekordhög väljer regeringen att försämra a-kassan för Sveriges arbetare. Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern: Varför försämrar arbetsmarknadsministern och regeringen a-kassan mitt i brinnande lågkonjunktur?

Anf. 117 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Tack, Jonathan Svensson, för denna fråga! A-kassan är en viktig pusselbit i det svenska trygghetssystemet. A-kassan ska vara en omställningsförsäkring. Det betyder att den ska ge trygghet mellan jobb, men den ska inte vara en långvarig försörjning.

Vi förbättrar nu a-kassan på ett antal områden på olika sätt. Vi höjer taket, så att man får mer i ersättning i början av en arbetslöshetsperiod. Vi gör den inkomstbaserad, vilket gör det enklare för företag och individer. Det blir också fler som omfattas av den nya a-kassan.

Den nya a-kassan är mycket bättre än den gamla a-kassan. Den ska vara en trygghet mellan jobb. Avtrappningen är viktig, för vi vill ha högre ersättning i början, och då ska vi också ha en tydlig avtrappning. Det är en viktig drivkraft för människor, för det ska alltid löna sig bättre att arbeta än att leva på bidrag.

Regeringens ekonomiska politik

Anf. 118 DANIEL RIAZAT (-):

Herr talman! Den här regeringens politik är så katastrofal att det är svårt att veta vilken fråga man ska börja med här på torsdagarna. Men jag väljer att ställa en fråga om den ekonomiska politiken.

Vi lever i ett läge där barnfamiljer har det väldigt svårt. 30 procent av de ensamstående föräldrarna har svårt att få mat på bordet. Barnfattigdomen ökar. Det är rekordmånga konkurser bland småföretagare. Vi vet också att många personer inte kan betala sin hyra i tid.

Detta sker samtidigt som regeringen har sett till att antalet dollarmiljardärer och miljonärer ökar i det som en gång i tiden var världens mest jämlika land. Detta sker samtidigt som regeringen vägrar att sätta sig ned med de stora matjättarna, som rånar folket genom skyhöga priser samtidigt som ägarna till dessa stora bolag varje år stoppar miljoner och miljarder i sina egna fickor.

Jag undrar: Vad avser regeringen att göra för att vända denna trend? Eller kommer man att fortsätta att gynna miljardärer och miljonärer på bekostnad av majoriteten av Sveriges befolkning?

Anf. 119 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Men jag undrar ändå var ledamoten har varit de senaste tre åren.

Den här regeringen sänker nu matmomsen. Vi har nu under tre år i rad sänkt skatten för alla som jobbar, och vi har sänkt skatten på pension. Den här regeringen har höjt taket för bostadsbidraget. Det hade inte gjorts sedan 1997, om jag inte minns fel. Den här regeringen ser också till att förskoleavgiften blir lägre.

Den här regeringen har gjort att en tank med drivmedel – det är många som måste tanka, antingen de röstar vänster eller höger – kostar ungefär hälften av vad den kostade då Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet lämnade regeringsansvaret.

Den här regeringen tar steg för steg för att stötta just hårt arbetande människor. Vi ser till att den undersköterska som kämpar varje dag får behålla betydligt mer av sin inkomst. Nästa år får en barnfamilj med två barn 5 000 kronor mer varje månad. Detta är att stå på hushållens och människors sida.

(Applåder)

Utförelsen av kontanter

Anf. 120 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Finansministern! Under en lång tid har den organiserade brottsligheten fått växa i Sverige. Den kriminella ekonomin omsätter enligt polisen mellan 100 och 150 miljarder kronor varje år. Det är ingen hemlighet att kriminella drivs av pengar. Bakom varje skjutning, varje sprängning och varje rekryterat barn finns pengar. Det är pengar som tvätas eller förs ut ur Sverige i resväskor med kontanter för att återinvesteras i narkotika, vapen eller andra brott.

Min fråga till finansministern är: Vad gör regeringen för att stoppa utförelsen av kontanter till tredjeland och också till länder inom EU?

Anf. 121 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Boriana Åberg, för en väldigt viktig fråga! En del i den stora och grova kriminalitet som vi har upplevt i Sverige under lång tid är ju pengar. Gängen drivs av pengar. Därför har den här regeringen varit tydlig med att inte bara ha straffskärpningar och inte bara – missförstå mig inte! – satsa på det viktiga förebyggande arbetet, utan vi stryper också kranarna till de kriminella gängen.

Jag vet att en tidigare statsminister, Magdalena Andersson, ibland sa att hon vände på olika stenar. Det gör inte vi. Vi tar tag i problemen steg för steg. Vi har ändrat lagstiftningen på många områden. Vi ser till att myndigheterna kan jobba mer nära. Vi förändrar till exempel sådant som gäller att dela information. Nu i dag har vi fattat beslut om att inte låta brottsvinster och miljarder strömma mellan våra länder, även om vi har fri rörlighet i Europa. Därför har vi nu infört en skyldighet att anmäla när man för över så mycket kontanter.

Vi tar steg för steg. Det är en mängd olika saker vi gör för att stoppa kriminaliteten så att Sverige ska bli ett tryggare och säkrare land.

(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

Anf. 122 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Åsa Westlund har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att klimatmålet för ESR-sektorn ska nås.

Aida Birinxhiku har frågat mig vilka konkreta styrmedel jag och regeringen avser att vidta under mandatperioden för att säkerställa att Sverige uppfyller sitt åtagande inom ESR-sektorn till 2030, i ljuset av att regeringens egna prognoser i budgetpropositionen för 2026 nu visar att ytterligare åtgärder krävs.

Låt mig börja med att säga att Sverige, liksom alla medlemsstater i EU, är bundet av EU:s ESR-förordning, och regeringen verkar för att Sverige ska leva upp till sitt ESR-åtagande.

Sverige har bland de tuffaste ESR-åtagandena till 2030. Det inkluderar utsläpp från framför allt vägtransporter, arbetsmaskiner och jordbruk. För att kunna nå åtagandet är transportsektorns elektrifiering helt central. Regeringen lämnade därför i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) flera förslag som påskyndar omställningen av fordonsflottan: De efterfrågade klimatpremierna för lätta ellastbilar förlängs. Klimatklivet – som bland annat finansierar utbyggnad av laddinfrastruktur i hela vårt land – får ett miljardtillskott. Och införandet av en elbilspremie riktad till hushåll som bor i glesbygd möjliggörs. Därutöver gynnas fossilfria arbetsresor genom att man gör den tillfälliga skattefriheten för förmån av laddel på arbetsplatsen permanent.

Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i budgetpropositionen sammantaget kan minska utsläppen inom ESR-sektorn med cirka 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030. Gapet till ESR-åtagandet förväntas därmed minska till cirka 4,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter, oaktat utvecklingen i LULUCF-sektorn.

Naturvårdsverkets scenarier visar att utsläppen framöver väntas minska, och åtgärderna i årets budgetproposition väntas leda till ytterligare utsläppsminskningar. Det är positivt att årets budget bidrar till minskade utsläpp. Regeringen bedömer dock att det krävs ytterligare åtgärder för att vi ska lyckas nå vårt ESR-åtagande till 2030.

Som ett led i detta har regeringen tillsatt den så kallade Styrmedelsutredningen, som i maj 2026 ska presentera en analys över vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen ur ESR-sektorn i den takt som krävs för att på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige också har på klimatområdet.

Anf. 123 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att tacka statsrådet för att hon så tydligt gör klart att regeringen inte har några planer på att återkomma med fler förslag för att minska klimatutsläppen. Det innebär, herr talman, att regeringen lämnar en rejäl springnota efter sig i klimatarbetet.

De svenska utsläppen har ökat kraftigt. Sverige har missat värdefull tid i omställningen. Svenska skattebetalare riskerar att få betala miljarder i

Svar på
interpellationer

EU-böter på grund av regeringens misslyckande. Fordonsägare riskerar en prischock vid pump när EU-lagstiftningen träder i kraft om något år. Inga stora investeringar har gjorts under mandatperioden för att öka den svenska produktionen av biobränslen, och elektrifieringstakten har bromsats in.

Klimatministern brukar själv påpeka att klimatomställningen rymmer många möjligheter. Jag håller verkligen med. Detta är otroligt viktigt för svensk industris konkurrenskraft. Rätt hanterad kan klimatomställningen skapa jobb och tillväxt i Sverige, men ändå för regeringen en politik som ökar utsläppen och samtidigt försvagar tillväxten.

Den senast tillgängliga statistiken på årsbasis visar på den största utsläppsökningen sedan 2010. Det blev en kraftig utsläppsökning, 7 procentenheter, 2024 som en direkt följd av SD:s och regeringens politik. Inom EU var det bara Malta som ökade utsläppen mer än Sverige.

Klimatpolitiska rådet, Finanspolitiska rådet, OECD och Riksrevisionen har alla sågat regeringens klimatpolitik jäms med fotknölnarna. Samtidigt kommer allt fler rapporter om hur akut situationen är för vårt klimat.

Klimatministern har själv lovat att hon skulle avgå om ”vi rör oss längre från Sveriges klimatmål”. Det har Sverige alltså med all tydlighet gjort. Utsläppen ligger nu på en högre nivå än vad de hade gjort utan SD-regeringens politik. Ändå sitter klimatministern kvar. Varför, herr talman? Betydde hennes ord ingenting ens för henne själv? Jag förstår att detta var ett sätt att inför sig själv säga: Det finns en moralisk gräns för vad jag är beredd att medverka till.

Desto viktigare är det då att stå upp för det man lovar sig själv och andra och att hålla sina ord. Klimatministern får gärna förklara varför vi ska lita på vad hon säger i fortsättningen, när hon inte står för det här.

Regeringen har alltså trots löften till väljarna om att man står bakom klimatmålen helt enkelt struntat i att lägga fram förslag som leder dit. Det är också det klimatministern konstaterar i sitt svar till mig. Regeringen har inga förslag på hur målen ska nås. Det är förstås ett stort svek mot väljarna, som man lovade detta. Det är ett stort svek mot alla de människor som kommer att drabbas av översvämningar, skyfall eller extrem torka. Svensk industri, som hade kunnat bidra till att minska utsläppen och skapa nya jobb, har också på det här och många andra sätt svikits av den här regeringen.

Samtidigt är det många månader kvar av mandatperioden. Min fråga är förstås: Har klimatministern helt gett upp tanken på att under sin tid vid makten få igenom en klimatpolitik som faktiskt leder till de klimatpolitiska målen, så som hon och andra representanter från regeringspartierna lovade väljarna 2022?

(Applåder)

Anf. 124 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Tack till klimat- och miljöministern för svaret på min interpellation!

I vår senaste interpellationsdebatt som vi hade i kammaren svarade klimat- och miljöministern att Sverige bedöms nå sitt ESR-åtagande till 2030 med viss marginal. Men i regeringens budgetproposition för 2026 framgår det klart och tydligt att så inte är fallet och att gapet dessutom är större än vad klimatministern tidigare har gett uttryck för. Det är därför jag har lämnat in den här interpellationen, herr talman.

Ministern började sitt interpellationssvar med att peka på vissa satsningar som görs i budgetpropositionen för 2026 och som väntas leda till minskade utsläpp. Det är förstås positivt och något som även vi socialdemokrater säger ja till i vårt budgetförslag. Men problemet, herr talman, är att de här satsningarna inte är tillräckliga. Det konstaterar regeringen själv i sin egen budgetproposition.

Vad är då svaret från ministern för att Sverige ska kunna nå sitt ESR-åtagande till 2030? Jo, efter att ha hört svaret tycker jag att det verkar vara att man ska invänta en utredning, den så kallade Styrmedelsutredningen. Den ska vara färdig i maj 2026, det vill säga strax före valet. Det går inte att tolka på något annat sätt än att regeringen inte har någon plan på att presentera ytterligare åtgärder under mandatperioden. Planen verkar vara att man ska lämna över det här arbetet till nästa regering.

Herr talman! Eftersom det inte finns någon plan kan jag förstå att det kan vara mer bekvämt att hålla sig till talepunkter som flyttar fokus från själva sakfrågan.

Ett tydligt exempel är just ministerns avgångslöfte, som min kollega Åsa Westlund nämnde. Det stämmer att klimatminister Romina Pourmokhtari har sagt: Jag kommer att avgå om Sveriges utsläpp ökar och vi rör oss längre bort från klimatmålen.

Ökade var precis vad utsläppen gjorde 2024. Det var den största utsläppsökningen på 15 år, precis som Åsa Westlund redogjorde för. Då har ministern backat från det här uttalandet och sagt: Jag kommer inte att avgå, för när regeringen avgår, 2026, väntas utsläppen vara lägre än när regeringen tillträdde, 2022.

Herr talman! Hur man än vänder och vrider på detta går det helt enkelt inte ihop. Vad skulle poängen vara med att göra en utfästelse som inte kan utvärderas innan mandatperioden är slut?

Herr talman! Vi som har läst på ser också att det i budgetpropositionen faktiskt inte finns några uppdaterade officiella beräkningar som visar att utsläppen skulle vara lägre 2026 än när regeringen tillträdde, 2022. Det vi däremot vet med säkerhet är att utsläppen hittills har ökat mer än vad regeringen har beräknat. Det vi också vet efter Riksrevisionens rapport är att regeringen inte tydligt har redovisat de här osäkerheterna och att man dessutom riskerar att överskatta effekten av redan vidtagna åtgärder.

Jag vill fråga klimatministern vad poängen är med att göra den typen av utfästelser, som ändå inte bidrar till en seriös eller saklig debatt. Och om vi kan få den frågan utklarad, herr talman, skulle jag vilja upprepa det som faktiskt är föremål för min interpellation men som jag inte har fått något svar på: Om ministern själv konstaterar att befintlig politik inte är tillräcklig för att nå målen, varför presenterar då inte ministern ny politik som gör att vi når målet?

(Applåder)

Anf. 125 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Det är inte ofta jag skäms över att vara svensk, men när jag ser hur regeringen monterar ned klimatarbetet och ökar utsläppen gör jag faktiskt det.

En stor anledning till att utsläppen ökar är att regeringen har gjort det billigare med fossila bränslen. Då vill jag förtydliga att jag är den första att skriva under på att människor som är beroende av bilen för att ta sig till

jobbet, förskolan och fotbollsträningen ska kunna göra det utan att bli ruinerade. Däremot tycker jag att regeringen gjorde helt fel när de valde att sänka priset vid pump för hela fordonsflottan i stället för att rikta ett stöd till dem som behöver det allra mest, det vill säga de som bor långt ute i glesbygden där det inte finns några andra alternativ. Som det ser ut i dag, herr talman, spelar det faktiskt ingen roll om det är miljö- och klimatministern som kör bil i Stockholms innerstad eller om det är jag som kör bil hemma i skogen i västra Värmland – det har blivit billigare oavsett.

Konsekvenserna av det här är tydliga. Utsläppen ökar, och vi riskerar inte att nå våra uppsatta klimatmål. Min fråga till ministern blir därför: Varför valde regeringen att sänka priserna på drivmedel för alla i stället för att gå fram med riktade satsningar till dem som är beroende av bilen för att klara vardagen?

Anf. 126 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Även jag vill delta i debatten och ställa relevanta frågor som interpellanterna har tagit upp om hur ministern och regeringen avser att nå klimatmålen till 2030.

De svenska utsläppen har ökat markant under klimatministerns och regeringens tid vid makten. Vi har sett att ökningen när det gäller helår var 7 procent för 2024, vilket är den största utsläppsökningen på 15 år. Mina kollegor har också tagit upp att klimatministern har haft en hög svansföring i debatten och hävdat att hon ska avgå om utsläppskurvan inte går ned vid hennes tid vid makten, vilket är långt ifrån vad vi ser just nu.

I början av hösten berättade klimatministern att nya siffror från Naturvårdsverket pekar på att vi kommer att se ett underskott på 5,8 miljoner ton koldioxid fram till 2030 i förhållande till EU:s krav på Sverige. I Svenska Dagbladet Näringsliv kunde vi läsa liknande skräckrubriker om att Sverige, enligt regeringens nya siffror, kan komma att missa EU:s klimatmål med hela 70 miljoner ton. Klimatministerns kollega EU-ministern var inte särskilt bekymrad över detta utan tyckte att hon hellre ville ta miljardböter från EU än att vidta drastiska åtgärder som skulle stänga det här gapet. Det kan man tycka är en ganska oansvarig politik, för jag tror inte att svenska folket är med på att vi ska betala miljardböter för att vi inte stärker och förbättrar svensk konkurrenskraft genom en grön omställning.

Men om klimatministern inte tycker att oppositionens oro över klimatpolitiken är viktig att ta till sig kanske klimatministern blir mer bekymrad när Svenskt Näringsliv oroar sig. Det gör de nämligen. De oroar sig över passivitet och otydlighet, och svenska företag har visat det på flera sätt. Teknikföretagen skrev exempelvis i en skarp debattartikel häromveckan att Europa nu mer än någonsin behöver en tydlig och förutsägbar klimatpolitik. De uppmanar också Sverige till tydlighet när det gäller EU:s ambitioner på klimatområdet. Där har den svenska regeringen faktiskt på EU-nivå undergrävt den målsättning som behövs till 2040 genom olika lättnader som innebär att andra länder ska göra jobbet i stället för Sverige och EU.

Min fråga är precis den som interpellanterna ställer: Kommer vi att få se nya klimatreformer under den korta tid som klimatministern har kvar vid makten, eller var det här en stor utförlöpa för klimatministern, för regeringen och framför allt för svensk klimatpolitik?

Herr talman! Jag ska göra mitt bästa för att besvara dessa fyra inlägg på den tid jag har att tillgå.

Vi kan börja med uttalandena från ledamöterna Westlund och Guteland angående att svensk industri har svikits och att näringslivets efterfrågan på att regeringen ska arbeta för en hög ambition i EU, stabilitet och långsiktighet i EU motarbetas totalt. Finns det några belägg för dessa uttalanden? Finns det någonting konkret som man kan peka på som skulle visa på att vi sviker svensk industri och svenskt näringsliv i deras vilja, sett till klimatmål och ambitioner inom den gröna omställningen?

De fakta som vi har att visa upp gällande det arbetet är extremt tydliga: Det svensk industri skriker efter är ren och pålitlig energi – sådan energi som er regering ägnade sig åt att lägga ned under sina år vid makten. Ett av de största bekymren som svenska industriledare just nu har är varifrån de ska få all den rena el som krävs för omställningen. Hur ska man våga göra rent stål när man inte kan få svar på om det finns tillräckligt mycket el för att göra rent stål? Hur ska man ställa om sin produktion av bilar från förbränningsmotorer till batterier när oppositionen diskuterar att stänga ned gruvor, samtidigt som en borgerlig regering pratar om hur vi ska få en starkare gruvnäring i Sverige? Hur ska man som svensk skogsägare lita på att svensk skogsindustri har en framtid när man hör uttalanden om att Sverige ska leva upp till 70 miljoner ton sett till LULUCF-upptag och kolupptag i skogen? För att lyckas nå upp till de 70 miljoner ton som Socialdemokraterna hänvisar till och kritiserar regeringen för att inte leverera på vill man alltså i princip ha ett förbud för avverkning i svensk skog under väldigt, väldigt lång tid.

Det är en väldigt konstig logik, för om man ser till det som näringslivet efterfrågar, alltså långsiktighet som ledamoten Guteland tydligt sa, är det precis det som regeringen arbetar för. Vi har förhandlat stenhårt för att få till ett 90-procentsmål till 2040. Det är en långsiktighet som näringslivet har efterfrågat. De diskussioner som vi har haft med kommissionen har handlat om att Sverige inte ska behöva lägga ned sin kärnkraft och förlita sig på andra energikällor för att leva upp till EU:s energi- och klimatmål. Det är krav som vi har ställt och krav som näringslivet efterfrågar.

Det som näringslivet efterfrågar – stabilitet och långsiktighet – är precis vad regeringen försöker ge dem. Det gör vi inte bara genom att prata om vilka höga mål vi ska ha i form av exempelvis 90 procent utan om att se till att det finns goda villkor för att leva upp till klimatmålen, det vill säga ren el – något som industrin skriker efter efter era år av svek och nedlagd kärnkraft.

Hög ambition och långsiktighet är vad näringslivet efterfrågar, och precis det jobbar regeringen för.

Det vore bra om vi pratade mer om hur Sverige ska lyckas med våra klimatmål. Såvitt jag vet har inte Socialdemokraterna några förslag för att leverera på 70 miljoner ton. Det är lite konstigt. Ledamoten Guteland kanske inte minns den diskussion hon hade i EU-nämnden där statsministern ganska tydligt påpekade vad samtliga socialdemokrater nu kan få chansen att höra här i kammaren: Ni är posörer i klimatpolitiken när ni hävdar att ni kan överbrygga detta gap på 70 miljoner ton. Ni lever inte upp till några 70 miljoner ton i era budgetförslag. Vi pratar om ESR-mål i

*Svar på
interpellationer*

dag, vilket är 4,3 miljoner. Det gap på 70 miljoner ton till LULUCF som Sverige har just nu kan inget av era politiska förslag leva upp till. Ingen av era budgetar levererar på dessa 70 miljoner ton, eftersom det är ett väldigt högt mål som är väldigt svårt att nå på grund av många olika saker som inte går att påverka politiskt.

Låt oss ha en lite mer saklig debatt om klimatpolitik – jag ser fram emot att fortsätta den i dag!

Anf. 128 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Vi har en klimatminister som företräder en regering bestående av partier som lovade väljarna att klara klimatmålen. Sedan ökar man utsläppen. Man får kritik och börjar hänvisa till en klimathandlingsplan som ska komma. När den väl kommer innehåller den inga konkreta åtgärder. Ministern sätter till och med sitt goda namn i pant och säger att om klimatutsläppen ökar och vi rör oss längre från målen lämnar hon regeringen. Då skulle hon avgå.

Därefter lägger man fram ytterligare en budget utan åtgärder som lever upp till klimatmålen och hänvisar till en styrmedelsutredning. Sedan har man mage att säga att andra poserar i klimatpolitiken.

Gick inte den här regeringen till val på att föra en effektiv klimatpolitik? Vad är en effektiv klimatpolitik om inte minskade utsläpp? Om man ökar utsläppen så här gör det såklart inte jättestor skillnad om de minskar lite innevarande år. Problemet är att regeringen har avskaffat viktiga styrmedel. Det fanns säkert skäl till det. Även vi i Socialdemokraterna, vill jag påminna om, sänkte skatten på drivmedel och pausade reduktionsplikten under vår tid vid makten.

Man gör dock detta utan att ha en plan framåt för vad man ska göra i stället. Man vill inte investera i biobränslen. Man vill inte se till att vi får fart på elektrifieringen. Det här är ju inget annat än ansvarslost.

Klimatministern frågar vilka konkreta bevis som finns för att den här regeringen sviker industrin i klimatet och konkurrenskraften. Jag vet inte vilka industrier klimatministern träffar. Möjligen blir det bara trevliga samtal. Men till oss uttrycker de att de är väldigt oroliga.

I Sverige har vi två enormt stora fordonsindustrier. De har såklart lidit hårt av att regeringen avskaffade styrmedel och inte ersatte dem med nya. Deras hemmamarknad är förstås jättetuff. Om vi jämför med till exempel Kina ser vi att i Sverige är drygt 1 procent av alla tunga fordon som säljs eldrivna, medan motsvarande siffra i Kina är 35 procent. Det är inte konstigt att de är oroliga över vad som händer. Vad är regeringens plan för att stötta den här otroligt viktiga industrin för jobben, tillväxten och klimatet i Sverige? Det finns inga förslag.

Vad vi har hört här i dag är inget som räcker. Industriföretagen menar ju att de förslag som nu finns i budgetpropositionen inte räcker. De har det väldigt tufft just nu.

Det var ett konkret svar på frågan, och jag räknar med att få ett lika konkret svar tillbaka: Vilka fler åtgärder är regeringen beredd att vidta för att klara klimatmålen men också för att stärka jobben och tillväxten i vårt land?

Det finns givetvis fler exempel. I den här budgeten minskar regeringen stödet till Industriklivet med över hälften jämfört med tidigare år. Man har pausat de gröna krediterna. Man har lagt ned samtalen om en energiöver-

enskommelse som industrin efterfrågar. Industrin vill ha en energiöverenskommelse som inte bara handlar om kärnkraft, utan en som levererar mer el här och nu och sedan.

Det var väl Liberalerna och något annat parti som sa till energiministern: ”Nu kan du inte hålla på med det här längre. Vi kan inte tänka oss det här. Vi vill hellre ha kärnkraften som slagträ i den politiska debatten.” Det om något är poserande. Det är ett stort svek mot väljarna och det förtroende som man har fått från svenska folket.

(Applåder)

Anf. 129 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag ska inledningsvis säga att jag gärna debatterar energipolitik med Romina Pourmokhtari, även om jag i huvudsak har ägnat mig åt att göra det med hennes departementschef Ebba Busch. Men klimatministern förstår ju mycket väl att ny kärnkraft om 10–15 år inte kan vara svaret på hur Sverige ska nå sitt ESR-åtagande till 2030, vilket är det som är föremål för interpellationen just nu.

Eftersom jag själv inte fick ett tydligt svar på min fråga ska jag, till skillnad från Romina Pourmokhtari, ge ett tydligt svar på vad vi socialdemokrater vill i energipolitiken. Vi vill bygga ut all nödvändig fossilfri elproduktion, inklusive ny kärnkraft. Frågan är om klimatminister Romina Pourmokhtari och Liberalerna vill det.

Klimatministern frågade vad näringslivet efterfrågar. Jo, näringslivet efterfrågar breda, långsiktiga och stabila spelregler. De vill se en bred energiöverenskommelse för att få en utbyggnad av elproduktionen på plats. Det säger ministern och Liberalerna nej till. Det är exakt denna vilja att ha något slags energipolitiskt kulturkrig i valrörelsen, herr talman, som sätter käppar i hjulet för ny kärnkraft och för en ökad utbyggnad av fossilfri elproduktion.

Herr talman! Klimatministern frågade också vad vi socialdemokrater vill göra. Det svarade Åsa Westlund på. Jag kan också svara på frågan. Vi hade velat använda de här åren till att få fart på elektrifieringen och öka svensk biodrivmedelsproduktion, inte till att skjuta upp utsläppsminskningar som ändå behöver göras och vilket bara kommer att göra det dyrare i längden. Med den här regeringen kommer det att bli en prischock vid pump 2027 när nya EU-regler börjar gälla.

Jag tycker också att det vore lämpligt, herr talman, om klimatministern öppet kunde redovisa vilka konsekvenser det här får för hushåll och företag. Då syftar jag på miljardböter för missade klimatmål. Jag syftar på prischocken vid pump 2027, när nya regler börjar gälla. Jag syftar på klimatförändringarna som kommer att drabba oss. De drabbar oss redan i dag i form av översvämningar och skred samtidigt som ministern nu kapar anslagen till länsstyrelsernas arbete med klimatanpassningsåtgärder.

Jag tänker också på kostnaderna för uteblivna investeringar och förloerade arbetstillfällen när industrins gröna omställning nu bromsas, när man inte kan få den breda energiöverenskommelsen på plats som många av oss andra partier, inklusive Romina Pourmokhtaris departementschef, gärna vill ha. Vad kommer kostnaderna att bli för det? Det kommer att stå svenska hushåll och företag väldigt dyrt.

Herr talman! Låt oss återgå till själva interpellationsfrågan. Jag fick inget svar på min fråga. Jag vill bara upprepa att den utsläppsökning som skedde 2024 självklart bidrar till att en stor del av den buffert som Sverige har byggt upp inom ESR-sektorerna nu riskerar att ätas upp och att det blir ännu svårare att nå vårt ESR-åtagande till 2030.

Vad är då svaret? Vilka konkreta åtgärder kommer ministern att presentera? Att svara på den frågan genom att säga att man väntar på en utredning som ska vara färdig i maj före valet är, särskilt med hänsyn till att förslagen behöver remitteras och beredas i Regeringskansliet, samma sak som att säga att man planerar att lämna en springnota till nästa regering. Det, herr talman, kommer att stå svenska hushåll och företag väldigt dyrt. (Applåder)

Anf. 130 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag inte fick något svar från ministern gällande min fråga. Precis som ministern sa är det ont om tid, men jag gör ett nytt försök.

Problemet är, precis som min kollega Åsa Westlund sa, att regeringen valde att sänka reduktionsplikten till EU:s miniminivå och skatten på bensin och diesel. Men regeringen har inte kunnat svara på hur man ska kompensera för de ökade utsläpp som det har medfört och kommer att medföra. Frågan är vem som ska ta smällen. Är det jordbruket eller skogsbruket?

Jag vill därför återigen fråga ministern om hon tycker att det var rätt beslut att sänka priset vid pump för hela fordonsflottan, även om det leder till ökade utsläpp. Hade det inte varit bättre att gå fram med en riktad satsning till boende i glesbygd som är direkt beroende av bilen för att få vardagen att gå ihop?

Anf. 131 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Precis som mina kollegor noterar jag att vi inte får svar på våra frågor. Vi får inte veta vilka insatser ministern avser att sätta in för att skynda på utsläppsminskningarna.

Det är kort tid kvar i regeringsställning för klimatministern, men det är ändå tid att regera, se till att få fart med nya styrmedel och inte bara hävda att man ska vänta på en styrmedelsutredning eller någon annan beredning. Regeringen behöver sätta fart. Vi ser nämligen att utsläppsminskningarna avtog med den här regeringen och att vi i stället fick ökade utsläpp. De har ökat mer än på 15 år, vilket är djupt alarmerande. Det är också stor risk att vi får miljardböter för att vi inte når EU-målen till 2030.

Klimatministern blir arg, kallar mig posör och är fruktansvärt irriterad på att hon får frågor om vad regeringen vill göra med klimatpolitiken. Jag svarar dock jättegärna på vad vi vill.

Vi vill få till en energiöverenskommelse för att ge industrin stabila förutsättningar att ställa om. Det är något som Tidögänget inte lyckades med; i stället bråkade de med varandra.

Vi vill få till en elektrifiering eftersom vi vet hur viktigt det är inte minst för svenska företag. Det finns flera biltillverkare som verkligen har satsat på detta men som är djupt oroad.

Vi vill se till att få svenskt biobränsle att fungera och få en förutsägbarhet där.

Vad vill klimatministern göra för att rädda svenska folket från miljardböter – och framför allt för att stå upp för sin ministerportfölj, det vill säga vara klimatminister och se till att stoppa den globala upphettningen?

(Applåder)

Svar på
interpellationer

Anf. 132 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Vad vill regeringen göra rent konkret för att minska utsläppen till 2030? Här kommer fem exempel som ni i Socialdemokraterna kan ta med er och titta på. Ni kanske kan jämföra våra budgetar och klura lite på vad ni tycker, i kontrast till det regeringen driver.

För det första vill vi återställa våtmarker. Sverige har aldrig satsat mer pengar på återställning av våtmarker än under den här regeringen. Ni socialdemokrater satsade inte lika mycket som vi gör på att återställa våtmarker; det har aldrig funnits så här mycket medel till det.

För det andra vill vi ge stöd till ellastbilar. Ledamoten Westlund nämnde den tunga fordonssektorn, och den har alltså fått ett stöd tack vare regeringen. Det stödet kallas marknadsintroduktionsstöd och gör att företag som vill köpa rena tunga fordon får stöd av regeringen för att göra det.

För det tredje vill vi ha ett klimatkliv som är större än någonsin, och därför har vi sett till att det är det. Det har alltså aldrig funnits ett så stort klimatkliv som under den här regeringen. Klimatklivet är större än någonsin tidigare – större än under den rödgröna tiden – och används för att bygga ut laddinfrastrukturen i hela vårt avlånga land så att fler kan se elbilar eller hybrider som ett alternativ.

För det fjärde har vi reduktionsplikten, som absolut inte ligger på EU:s miniminivå. Sist jag kollade var Sveriges reduktionsplikt 10 procent. Det är också spännande att ni är flera socialdemokrater som är med i den här debatten och att ni uppenbarligen tycker lite olika om bränslepolitiken. Det är väldigt spännande att den ena ledamoten säger att ni också vill sänka priserna vid pump och att den andra ledamoten frågar varför vi sänkte priserna vid pump.

För det femte har vi ett stöd som jag gärna tar upp och som kom till på den här regeringens initiativ. Vi kallar det Kväveklivet, och det är ett nytt stöd för att påbörja en omställning av jordbrukssektorn. Det är ett stöd som ser till att de jordbrukare och bönder som vill minska sina utsläpp av ammoniak och kväve kan få stöd av regeringen.

Vi fick lite inspiration av exempelvis Klimatklivet, som vi tycker är ett bra stöd för klimatomställningen i Sverige. Det fungerar. Därför såg vi till att Klimatklivet blev större än någonsin tidigare – större än under er tid – och startade utöver det ett kvävekliv. Kväveklivet är som ni vet något som öppnar upp för omställning inom jordbrukssektorn, som är en sektor där omställning i princip inte har existerat. Utsläppsnivån har legat helt stilla, och man har inte gjort någonting kring detta. Därför gör regeringen det.

Så! Där har ni fem exempel som ni kan gå hem och titta på! Ni tyckte att det inte finns några exempel, vilket alltså inte stämmer.

Det finns dock något annat som ni behöver titta på och som jag tycker är ganska relevant. Du gav inget svar på hur en minskning med 70 miljoner koldioxidkvivalenter ska uppnås, Jytte Guteland. Du pratade om 70 miljoner i talarstolen, och sedan nämnde du att ni i er budget har klimatpolitik

för elektrifiering och olika stöd. Med de stöden kommer man dock inte i närheten av 70 miljoner.

Det är det jag menar är poserande. Jag menar att det är orimligt att prata om att vår regering inte lever upp till 70 miljoner. Ni gör inte heller det, för 70 miljoner är en väldigt hög siffra. Det vi diskuterar i dag är ett ESR-åtagande till 2030 som handlar om 4,3 miljoner koldioxidekvivalenter. Det vore bra om vi kunde ha en debatt om samma klimatmål och samma siffra, så att säga.

Det är absolut så att energipolitiken är väldigt relevant för det som ska göras, och regeringen har gjort väldigt många olika energipolitiska insatser. Om man frågar dem som jobbar med kärnkraft i Sverige tror jag inte att de håller med ledamoten Birinxhiku om att vi sätter käppar i hjulet för ny kärnkraft. Jag tycker att det är ganska uppenbart: När den här regeringen inte satt vid makten lades kärnkraft ned, och när den här regeringen sitter vid makten planerar Vattenfall att bygga kärnkraft. Låt det tala sitt tydliga språk!

Utöver det gör vi insatser för vindkraften. Vi tillsatte tidigt en utredning som tittar på hur processerna för havsvindkraft i Sverige kan förenklas så att det faktiskt blir lönsamt och attraktivt att bygga havsvind i Sverige, till skillnad från under er mandatperiod. Vi gör också insatser för landbaserad vindkraft eftersom det står i Tidöavtalet att vindkraften har en viktig roll i Sveriges energimix. Vi upparbetar stöd till lokalsamhällen för att de ska vilja bygga landbaserad vindkraft, och vi märker att de initiativen gör skillnad.

Det finns alltså mycket att debattera vidare, och jag ser fram emot att göra det.

Anf. 133 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Det är lite fascinerande att höra en så nöjd klimatminister. För några år sedan lovade hon att avgå om situationen blev som i dag, och i dag slår hon sig för bröstet över det hon har utträttat – trots att utsläppen alltså har ökat mer än på 15 år.

Jag hoppas att klimatministern någon gång har tittat på vad oppositionen faktiskt föreslår och då också sett att vi inte har sagt nej till något av de förslag som klimatministern nu slog sig för bröstet över. Tvärtom har vi sagt ja. Däremot har vi under den här mandatperioden, och även i vår senaste budgetmotion, lagt mycket mer pengar på att ställa om Sverige. Vi har lagt mer pengar till industrin, mer pengar till laddinfrastruktur och totalt sett mer pengar till miljö och klimat.

Tittar man på det sammantaget är det lätt att se att regeringen har dragit ned på klimat och miljö. Budgeten för klimat och miljö låg på 21,8 miljarder när ni tog över, Romina Pourmokhtari, och nu ligger den på 19,6 miljarder. Det är en rejäl ambitionsminskning. Om man dessutom, som man måste göra, tar hänsyn till inflationen förstår var och en att budgeten har minskat mycket mer än så.

Vi socialdemokrater vill ha en rättvis klimatpolitik. Sverige har varit ett föregångsland. Vi har relativt sett låga utsläpp per capita, tack vare tidigare regeringar. Den här regeringen har tyvärr vänt utvecklingen, och vi möter hela tiden en chockerad omgivning som undrar vad Sverige håller på med.

Jag hoppas att vi får förtroendet att leda Sverige igen – och att klimatministern kanske kan redogöra för varför hon inte har avgått samt varför hon har kastat in handduken redan innan hon avgår vid valet.

(Applåder)

Svar på
interpellationer

Anf. 134 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag fortfarande inte har fått svar på min fråga.

Klimatministern räknade här upp fem åtgärder som regeringen i den egna budgetpropositionen konstaterar inte är tillräckliga för att uppfylla ESR-åtagandet till 2030. På frågan vilka ytterligare åtgärder som ministern är redo att vidta får vi helt enkelt inget svar. Det finns nämligen ingen plan, herr talman. Regeringens plan verkar vara att lämna en springnota till nästa regering, när Styrmedelsutredningens förslag ska vara färdiga.

Därför förstår jag att det kan vara mer bekvämt att hålla sig till dessa fem talepunkter och försöka flytta fokus, herr talman, men jag ska nu ge Romina Pourmokhtari en sista chans.

För det första kan hon ge tydliga svar på de frågor som vi från oppositionen har ställt i den här interpellationsdebatten.

För det andra kan hon vara noggrann och transparent med den egna politikens konsekvenser och vem som får betala priset för minskad tillväxt och ökade utsläpp.

Sist men inte minst kan hon presentera konkreta åtgärder som på ett trovärdigt sätt bidrar till måluppfyllelse i tid och bidrar till att Sverige når de klimatmål som vi har enats om här i riksdagen.

Jag ger Romina Pourmokhtari en sista chans att lägga mindre tid på sina talepunkter och mer tid på att ta ansvar för den politik som regeringen har fört de senaste åren och vad den innebär för klimatet, jobben och svensk konkurrenskraft.

(Applåder)

Anf. 135 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Vi har alltså en verklighet i Sverige där utsläppen minskade 2022 och 2023 men ökade 2024 och nu beräknas minska igen 2025 och 2026. Det är verkligheten. År 2024 ökade utsläppen, absolut. Varför gjorde de det? Jo, för att regeringen hanterade en baksmälla från Socialdemokraternas politik. Ni hade en skyhögt reduktionsplikt, som ni pausade så fort Miljöpartiet försvann från makten. Det är väldigt fina löften ni ger om att ni som parti också har en politik för att det inte ska vara jättedyrt vid pump. Problemet är bara att ni skulle styra med andra partier som inte har denna politik. Det vore klädsamt om ni var ärliga med vad er klimatpolitik innebär, och det vore relevant att få veta om det blir 28 kronor litern för dieseln igen vid ett maktskifte.

Jag hoppas att det inte blir ett maktskifte. Jag väntar mig inte att vi ska förlora makten och lämna en springnota. Jag förväntar mig att svenska folket vill fortsätta med en Tidöregering och fortsätta på den bana vi har stakat ut, där det inte kostar 28 kronor litern att tanka, vilket vissa ledamöter verkade tycka var en bra sak medan andra var mer kritiska. Vi ser också fram emot att ta vidare det klimatarbete som behöver ske i Sverige och som kräver en elektrifiering, och då behöver Sverige ha mer ren el och fler

satsningar som gör att näringslivet lyckas med sin omställning, till exempel förenklade tillståndsprocesser, och annat, som kanske inte låter lika snabbt och effektivt som högre skatter men som gör skillnad.

Sverige har under denna regering lägst utsläpp per capita i EU. Det finns många exempel på när de rödgröna har styrt och Sverige inte har haft lägst utsläpp per capita. Men jag kommer inte att kasta det i ansiktet på oppositionen, för jag tycker att klimatdebatten ska vara bättre än så.

Det finns ett skäl till att ledamoten Westlund endast kunde referera till år 2022, för det var nämligen det enda år då klimat- och miljöbudgeten var större än våra klimat- och miljöbudgetar. Det var också det året då Socialdemokraterna faktiskt inte fick igenom sin budget i kammaren.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:96 om Riksrevisionens granskning av regeringens klimatpolitik

Anf. 136 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jytte Guteland har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av de brister och osäkerheter i underlagen till regeringens klimatpolitik som Riksrevisionen lyfter fram.

Den 21 oktober 2025 presenterade Riksrevisionen en granskning om statens arbete med underlag och utvärdering i det klimatpolitiska ramverket. Riksrevisionens övergripande slutsats är att regeringens och myndigheternas arbete brister, framför allt när det gäller Naturvårdsverkets arbete med att ta fram ett underlag till regeringens klimatredovisningar och klimathandlingsplaner, vilket inkluderar scenarier för utsläppsutvecklingen. Riksrevisionen menar att underlaget innehåller stora osäkerheter som förs vidare till regeringens klimatredovisningar och klimathandlingsplaner och att osäkerheterna medför en risk för att regeringen underskattar behovet av åtgärder för att minska utsläppen.

Regeringen välkomnar att Riksrevisionen har granskat det här arbetet. Att arbetet med underlag och utvärdering är effektivt och transparent är centralt för att Sverige ska kunna uppfylla klimatmålen. Scenarier för klimatutsläpp är till sin natur osäkra, och därför är det viktigt att metoderna som används är transparenta. Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra arbetet med klimatredovisningar och klimathandlingsplaner. Denna granskning kommer att kunna användas som ett underlag i det arbetet framöver.

Granskningen och rekommendationerna analyseras nu inom Regeringskansliet, och regeringen kommer i enlighet med riktlinjerna att återkomma med en skrivelse till riksdagen i början av nästa år där regeringen redovisar vilka åtgärder regeringen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av de iakttagelser Riksrevisionen gör i sin rapport.

Anf. 137 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag tackar klimatministern för beskedet gällande Riksrevisionens granskning och rapport.

Låt mig börja med att påminna om att regeringens klimatpolitik har granskats tidigare, och då handlade det om vilka scenarier klimatpolitiken bygger på och vilka scenarier man använder för att understödja sin klimat-handlingsplan och klimatpolitik.

Förra året riktades det kritik mot att klimatministern och regeringen valde det mer optimistiska scenariot av de två Naturvårdsverket lade fram. Regeringen baserade sina bedömningar i klimatpolitiken på underlag från olika myndigheter, som Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Det fanns flera scenarier, men regeringen valde som sagt ett mer optimistiskt sådant som visade att man skulle klara EU:s mål med den nya reduktionsplikten. Det dystrare scenariot från Naturvårdsverket valde regeringen att bortse från, och det var en hel del kritik mot det.

Nu kommer del två i denna soppa. Det visar sig när Riksrevisionen granskar myndigheterna och regeringen att underlagen är väldigt optimistiska och saknar stabil grund. Underlagen för klimatpolitik bygger i viss mån på att man utgår från att elektrifieringen kommer att hålla en viss fart, att industrin kommer att kunna få den elförsörjning den behöver för omställningen och så vidare. Dessutom är det rundgång mellan myndigheterna, där Naturvårdsverket hänvisar till Klimatpolitiska rådet, som i sin tur hänvisar till Naturvårdsverket, och alla saknar egentligen stabila och gedigna underlag. Detta är ett stort problem. När regeringen dessutom väljer att använda dessa underlag och tar de mest optimistiska underlagen till grund för sin politik riskerar det att underminera Sveriges klimatpolitik.

Om jag var klimatminister skulle jag vara väldigt oroad i detta läge. Varför kallar klimatministern inte till sig myndigheterna under hösten och vintern utan vill vänta till nästa år med att över huvud taget göra något? Det är min uppföljande fråga. Detta är ju alarmerande, och klimatministern borde därför kalla till sig myndigheterna här och nu. Varför gör hon inte det?

Anf. 138 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Riksrevisionens rapporter sätter verkligen ljuset på de stora osäkerheter som finns inom klimatpolitiken. Det är svårt att bortse från, och alla måste förhålla sig till det. Det kräver också av oss som politiskt ansvariga att vi är öppna och transparenta med hur svårt det är och hur osäkra dessa siffror kan vara.

Klimatministern har tidigare lovat att hon skulle avgå om utsläppen ökade. Efter det har hon sagt att hon inte tänker avgå eftersom Sveriges utsläpp beräknas bli lägre 2026 än 2022. Men inga uppdaterade officiella beräkningar visar att detta stämmer. Jag har även hört statsministern säga samma sak. Han har ursäktat den dåliga klimatpolitiken och utsläppsökningarna med att de nu är uttraderade och att 2026 kommer att ligga under 2022 års nivå. Även om detta skulle vara fallet innebär det inte att man har fortsatt att minska utsläppen så mycket som man borde för att klara klimatmålen. Men att statsministern säger att utsläppen kommer att vara lägre 2026 än 2022 ger ett starkt sken av att det finns en korrekthet och säkerhet i dessa siffror.

DN begärde ut underlaget, och det visade sig att statsministern hade baserat sitt uttalande på ett scenario där utsläppen var 0,2 promille lägre 2026 än 2022. Man kan i sammanhanget konstatera att felmarginalen för 2023 års utsläpp som rapporterades till FN var 300 gånger så stor, det vill

säga en enorm felmarginal. Det är alltså helt oseriöst att säga att utsläppen kommer att vara mindre 2026. I bästa fall kan man väl säga att de förhoppningsvis kommer att vara i nivå med 2022.

Min fråga är: Hur tar regeringen till sig kritiken från Riksrevisionen i sitt dagliga arbete så att statsministern inte fortsätter att ge detta felaktiga intryck?

Anf. 139 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det var väldigt bra att ledamoten Westlund nämnde Riksrevisionen i anförandets sista mening i alla fall, så att det anknöt till den interpellationsdebatt vi faktiskt har i dag.

Jag förstår att man gärna fortsätter den tidigare debatten och diskuterar vad jag har sagt om hur jag ställer mig till klimatmålen och deras efterlevnad. Det kan vi såklart också diskutera. Jag kan kort redogöra för de påståenden som gjorts här i kammaren om att jag, fru talman, skulle ha sagt att jag ska avgå om utsläppen ökar.

Det jag sa i en lång intervju i *Klotet* i Sveriges Radio var att jag som klimatminister vill att vi ska röra oss mot klimatmålen och nå dessa och att jag, om jag märker att vår politik för oss längre bort från Sveriges klimatmål, kommer att avgå.

Vi rör oss inte längre bort från Sveriges klimatmål när Sveriges utsläpp minskade 2023, ökade 2024 och beräknas minska 2025 och minska 2026. Sättet man når klimatmål på är faktiskt inte att stirra sig blind på exakt hur utsläppskurvor ser ut från år till år, utan det handlar om vilken politik man har som grund för att nå utsläpp, det vill säga vad man gör för att det ska finnas ren el i Sverige så att vi inte behöver använda oljeverket i Karlshamn.

Men den diskussionen vill oppositionen inte ha. De vill bara prata om mål och siffror i stället för om politiska förslag. Det är tråkigt. Om vi hade gjort det hade vi kunnat prata mycket mer om Sveriges klimatpolitiska framtid, som jag menar ser ljus ut. Sverige har lägst utsläpp per person i EU, och Sverige gör jättemycket för att fortsätta att ha det. Sverige ligger bra till.

Vi har mål som vi inte når därför att de är väldigt högt satta, och dem kämpar vi för att nå med mer och mer politik varje dag. Det är en utmaning som vi delar med flera olika länder som har jättehöga, ambitiösa mål. Det är en bra sak, men den optimistiska debatten vill oppositionen inte ha, fru talman.

Vi får i stället återgå till att diskutera andra saker, exempelvis ledamoten Gutelands påståenden, eller logik, skulle jag vilja säga, här i kammaren, när det gäller att Riksrevisionens granskning visar att det finns utvecklingspotential för de scenarier och prognoser som man arbetar efter. De stora osäkerheterna är något som vi känner till och som vi arbetar för att hantera.

Man påstår här att det finns två scenarier från förra året och att regeringen valde det optimistiska därför att den sitter i en tuff situation. Det vänder jag mig emot. Det fanns två scenarier förra året. Inget av dem stämde. Jag tycker att det vore bra om ledamöterna kunde vara tydliga med det.

Det finns alltså inte en verklighet där oppositionen förutsåg precis vad som skulle hända och fick helt rätt, för inget av de två scenarierna stämde.

Det är inte så konstigt. Scenariot var fel också för 2023. Det visade att Sveriges utsläpp skulle öka 2023, och jag fick stå i kammaren och i tv och försvara varför Sveriges utsläpp beräknades öka. Men sedan minskade faktiskt utsläppen 2023. Det blev resultatet.

Skälet är att prognoserna är osäkra. Det vore jättebra om vi kunde ha en debatt om det, för jag tycker på riktigt att det är ett problem. Hur kan vi se till att de prognoser vi gör för hur utsläppskurvorna ser ut blir mer och mer säkra, i stället för att oppositionen ska använda dem som ett påhittat slagträ – att oppositionen förutsåg verkligheten och att regeringen inte gjorde det. Så enkel är inte verkligheten.

Vi behöver förbättra de olika prognoser som görs. Regeringen arbetar aktivt med det. När det gäller rapporten analyserar vi den just nu. Vi gör mycket för att försöka förbättra prognoserna eftersom vi har känt till problematiken ett tag.

Vi har exempelvis beslutat om ett flertal uppdrag för att förstärka myndigheternas analyskapacitet och se till att de har bättre förmåga att göra klimateffektbedömningar. Vi har utvecklat arbetet med utsläppsinventering och försökt se över våra olika samhällsekonomiska modeller för att hitta en mer korrekt balans i hur prognoser ser ut. Men det finns förbättringspotential, och den diskuterar jag gärna med ledamöterna här i dag.

Anf. 140 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag tänkte börja där vi är överens. Det låter bra att ta reda på hur myndigheternas analyskapacitet kan förbättras. Min fråga i den här debatten handlade just om vad regeringen vill göra för att säkerställa att underlagen är korrekta så att man baserar klimatpolitiken – i slutändan Sveriges klimatpolitik – på en trygg grund där vi vet att de antaganden som myndigheterna gör stämmer.

Det som Riksdagen säger är att till exempel Naturvårdsverket baserar sina scenarier på underlag som i sig kan innehålla väl tilltagna idéer eller antaganden, till exempel att det går snabbare med elektrifieringen och att industrin kommer att få den försörjning den behöver. Om detta inte stämmer är det allvarligt, för då betyder det att hela Sveriges, alltså Sveriges regering, klimatpolitik bygger på en ihålig grund.

Det är detta jag skulle vilja höra om från klimatministern. Jag skulle önska att vi i slutanförendet kunde få en redogörelse för vad klimatministern vill göra för att säkerställa att vi inte bygger politiken på sådana osäkerheter.

Sedan har det varit mycket ilska i den här debatten från klimatministerns sida. Jag skulle önska att tonläget sänks lite, att vi kan ha ett samtal och att klimatministern kan lyssna på de förslag som Socialdemokraterna har.

Vi har till exempel sagt att vi vill öka takten i elektrifieringen. Vi är oroade över att den stannar av. Vi är oroade över att regeringen inte vill ha en energiöverenskommelse. Vi ser att näringslivet suktar efter det. Vi tycker att det är väldigt negativt för transportutsläppen att man har haft en flackande politik när det gäller reduktionsplikten. Det har inneburit att Sverigebränslet har stannat av och att vi definitivt förlorar både jobb och möjligheter framåt.

Dessutom är vi socialdemokrater väldigt inställda på att ha en ambitiös klimatpolitik där målen nås, och i den här debatten fick vi höra att klimat-

Svar på
interpellationer

ministern också vill det. Det var lite tvärtemot den förra debatten, då jag blev förlöjligad över att jag hade ansatsen att vi ska klara målen till 2030. Men en klimatministers största vilja måste ju vara att vi ska klara klimatmålen, eller hur? Jag utgår från det.

Betydligt klädsammare än att bli upprörd över oppositionens frågor vore det att försöka samarbeta om konkret politik där vi kan skynda på. Det är vedertaget hos samlade myndigheter, både i Sverige och utanför Sveriges gränser, att det har stannat av, att utsläppen har ökat mer än på 15 år i Sverige, att regeringen har minskat klimatsatsningarna i budgeten, att elektrifieringen har stannat av och att sänkningen av reduktionsplikten har inneburit att transportutsläppen ökar.

Vi socialdemokrater vill göra precis tvärtom. Vi vill satsa på det här. Vi menar att det är bra för Sverige att leda omställningen. Det är bra för jobben. Det är bra för våra industriers möjlighet att klara sig framåt och vara världsledande där det händer och inte låta Kina ta den bollen.

Vi vill att Sverige ska ta ledarskapet på klimattoppmötet, gärna med en minister representerad också, inte just klimatministern i det här fallet – det har vi full respekt för. Men en minister borde ha varit på plats.

Anf. 141 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Min fråga var alltså hur regeringen redan nu jobbar med att tydliggöra att det finns en stor osäkerhet i siffrorna, till exempel genom att inte, som statsministern, uttala sig tvärsäkert om att klimatutsläppen kommer att minska 2026, när det i själva verket är en siffra som är precis i nivå med 2022 och dessutom behäftad med enorm osäkerhet.

Jag vill också fråga klimatministern hur hon ser på de riktlinjer som hon nu, i alla fall enligt medierna, har gett Naturvårdsverket om att presentera ett scenario. Om myndigheten vill visa att det är en väldigt komplex verklighet genom att ha flera olika scenarier, som både regeringen, allmänheten och oppositionen kan ta del av, men sedan får höra att den endast får lämna ett scenario därför att det annars blir alldeles för krångligt – bidrar inte detta just till att få det att framstå som väldigt säker materia och till att skymma sikten när det gäller den stora osäkerhet som faktiskt finns? Det är min fråga, och jag upprepar den gärna.

Jag vill också bistå när det gäller det som Jytte Guteland framhårdar i. Vad är egentligen regeringens agerande när det gäller att öka säkerheten? Tänker man kalla till sig myndigheterna för att stärka arbetet på något sätt, så att vi – både regeringen och oppositionen – får bättre underlag?

Anf. 142 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Då väljer jag att upprepa vad jag redan har påpekat om hur regeringen hanterar en förbättring av scenarierna, nämligen att vi har beslutat om flera olika uppdrag för att förstärka myndigheternas analyskapacitet.

Vi har utvecklat arbetet med utsläppsinventeringar och att se över olika modeller för samhällsekonomin för att helt enkelt se hur vi kan förstärka våra bedömningar av climateffekter.

Vi har lämnat uppdrag om att ta fram vägledningar avseende klimat-effektbedömningar och klimatpolitikens kostnadseffektivitet för att se till att få en bättre bedömning av hur det ser ut.

Inför framtagandet av 2023 års klimathandlingsplan utökades antalet myndigheter som fick i uppdrag att arbeta med att ta fram underlag till handlingsplanen. Det är något som vi menar kan förbättra träffsäkerheten från tidigare år.

Vi har haft flera olika rundabordsamtal där vi på olika sätt försökt hämta in underlag från näringsliv, civilsamhälle, akademi och andra för att hantera de här frågorna men också många andra. Exempelvis har regeringen gett ett uppdrag till en särskild utredare, som har tittat på hur Sveriges klimatpolitik kan utvecklas utifrån förändringar på europeisk nivå. Det är också ett sätt att förstärka och förbättra både vår analyskapacitet och synen på förslagen.

Det pågår alltså ett väldigt omfattande arbete. Och jag har diskussioner med generaldirektörer med jämna mellanrum, så jag ser inget särskilt skäl till att kalla till mig dem.

Jag tycker också, fru talman, att den här debatten hade varit väldigt intressant att ha exempelvis efter 2023 års resultat. Man kunde ha kallat till en sådan interpellationsdebatt år 2024 och frågat vad regeringen gör för att förbättra sin kapacitet och analysera de här prognoserna. Prognosen visade ju att utsläppen skulle öka, men de minskade. Någon sådan interpellationsdebatt ville man dock inte ha eftersom man i det här tyvärr har större fokus på att kritisera regeringens klimatpolitik. Man vill hitta en ny vinkel på den frågan.

Jag förstår att man vill ha en debatt om klimatpolitiken. Man vill diskutera de olika scenarierna eftersom oppositionen föredrog ett annat scenario än det regeringen valde. Men det är så att prognoserna är osäkra. Ibland säger prognosen att utsläppen kommer att öka, och sedan minskar de. Den här gången sa prognosen att utsläppen kommer att öka en viss mängd, och sedan ökade de en annan mängd än prognosen påstod. Det här är något som är svårt att förutspå.

Det är verkligheten, fru talman. Det är den fråga som vi diskuterar i dag. Man kan göra mycket för att förbättra analyserna, men det här handlar i grund och botten om att det är osäkert att räkna på utsläpp. Det är osäkert i olika modeller för samhällsekonomin utveckling. Det är något som man ständigt kommer att behöva arbeta för att förbättra.

Jag menar att det är bra om exempelvis Naturvårdsverket vill ge oss ett underlag till budgeten som vi ska bygga vår politik på, men det blir svårt att sätta två olika reduktionsplikter. Vi har en reduktionsplikt. Vi har en budget. Vi har en post för hur mycket vi ska satsa på att återställa våtmarker. Då är det bra om vi har en bedömning att utgå från och inte två bedömningar som en arbetsgrupp tittar på för att sedan leverera en bedömning till mig som jag ska bygga en budgetförhandling på. Det här menar jag är en förbättring, som svar på den frågan.

Det är fantastiskt att ledamoten lyfter fram att man vill öka takten på elektrifieringen. Jättebra! Det tror jag att de flesta av oss vill göra, men vi vill göra det på olika sätt. Det är det som blir så intressant.

Man kritiserar också regeringen för en flackande politik för reduktionsplikten. Innebär det att oppositionen vill gå tillbaka till sin förra reduktionspliktsplan? Socialdemokraterna har också en ny plan för reduktionsplikten. Sedan ska man samarbeta med Miljöpartiet, som numera vill avskaffa reduktionsplikten efter ett visst årtal. Jag skulle därför säga att flackandet är en konsekvens av verkligheten.

Anf. 143 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Tack till ministern för det svaret!

Jag och vi socialdemokrater tycker också att det är viktigt att man ger bättre analyskapacitet till myndigheterna. Den del av svaret där ministern beskriver vikten av att ge bättre förutsättningar för myndigheterna att klara av de här underlagen med mer säkerhet kan vi vara överens om, och där kan vi gärna samarbeta.

Men vi skulle önska att det fanns större handlingskraft när det gäller hur myndigheternas arbete ska stärkas eftersom Riksrevisionen riktar skarp kritik mot detta. Det är också ny kritik. Klimatministern undrade varför interpellationen kom nu. Riksrevisionens kritiska rapport om att det finns stora osäkerheter när det gäller myndigheterna och regeringens klimatpolitik kom ju nu, och det är med anledning av den som vi står här i dag. Det är ju väldigt allvarlig kritik. Man säger till exempel att Naturvårdsverket inte ska ha redovisat vilka osäkerheter som finns i deras antaganden i underlagen till regeringen. Regeringens klimathandlingsplan innehåller därför också stora osäkerheter från underlagen.

Det är jätteviktigt att samla myndigheterna snarast och diskutera hur man kan se till att bygga på verkligheten och inte på svaga antaganden om snabb elektrifiering eller något annat.

Sedan var ministern kritisk mot oppositionen och tyckte att vi skulle stå för den bristande elektrifieringen. Men det är faktiskt klimatministern som har monterat ned en hel del av stöden för att till exempel köpa elbil. Vi har satsningar där vi vill skynda på och hjälpa till så att fler köper elbil, exempelvis. Den här regeringen har stannat av den utvecklingen.

Anf. 144 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Låt mig börja med att nämna för ledamoten från Socialdemokraterna att ni socialdemokrater i er skuggbudget faktiskt stöttar en rikttad elbilspremie och inte den typ av elbilspremie som ni först skapade och som vi avskaffade. Såvitt jag tolkar er budgetproposition rätt tycker ni att vår elbilspremie är en bättre modell än den som ni tidigare införde och som vi nu ändrar på. Det tycker jag är en bra sak. Det är väldigt positivt. Ni har insett att vi behöver stötta landsbygden. Vi behöver se till att fler är med på elektrifieringståget. Det tycker jag är väldigt bra.

Men diskussionen handlar om Riksrevisionens rapport. Det stämmer att Riksrevisionen inte granskade de här prognoserna tidigare. Men när ledamoten återkommande trycker på att exempelvis Naturvårdsverket skulle överskatta elektrifieringstakten tycker jag att det vore klädsamt att nämna att man ibland underskattar takten på klimatarbetet. Exempelvis bedömde man att utsläppen skulle öka 2023 för att den här regeringen sänkte drivmedelsskatter. Sedan minskade utsläppen trots att vi sänkte drivmedelsskatter därför att folk inte körde mer utan kunde använda de skattepengar som de inte hade blivit fråntagna av staten till något annat i stället. Det var där pengarna hamnade, inte på att tanka oftare.

Också det tycker jag är ganska relevant i klimatdebatten, det vill säga att osäkerheterna är stora i våra prognoser. Vilket håll osäkerheten är större eller mindre åt är också en debatt. Men om debatten handlar om hur vi ska bli bättre på att räkna på klimatet kanske vi inte hela tiden ska fokusera på

när man har räknat åt ett visst håll och ignorera när man har räknat åt ett annat håll.

Jag tror också att det är bra om vi har fler myndigheter som arbetar med underlagen så att de blir mer träffsäkra. Jag kommer självklart att fortsätta arbeta med att förbättra underlagen. Vi kommer att kunna ge ett formellt svar om hur vi hanterar rapportens underlag i riksdagen efter årsskiftet, då vi har analyserat underlaget på det sätt man ska enligt gängse rutiner i Regeringskansliet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2025/26:106 om jaktmöjligheter i naturreservat

Anf. 145 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Marie Olsson har bett mig att redogöra för skälen och grunderna till regeringens beslut att upphäva länsstyrelsens beslut om jaktföreskrifter för Korpimäki naturreservat. Hon har även frågat om jag avser att vidta några generella åtgärder för att tydliggöra föreskriftsrättens omfattning när det gäller jakt i naturreservat.

Inledningsvis vill jag säga att ledamoten på ett föredömligt sätt själv redogör för regeringens beslutsskäl. Det krävs alltid synnerliga skäl för att länsstyrelsen, helt eller delvis, ska kunna upphäva ett beslut om naturreservat. Eftersom Korpimäki naturreservat dessutom ligger inom ett särskilt bevarandeområde i form av ett av EU-rättsligt skyddat Natura 2000-område ställs det ytterligare krav för att länsstyrelsen ska kunna upphäva en reservatsföreskrift.

Vad gäller föreskriftsrättens omfattning framgår det tydligt av 7 kap. 5 § miljöbalken att ett beslut om att bilda naturreservat ska förenas med de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Det kan exempelvis handla om reglering av jaktmöjligheterna inom ett reservat.

Regeringen konstaterar i beslutet bland annat att länsstyrelsen inte har bedömt konsekvenserna för de ingående naturtyperna eller gjort någon sådan bedömning av de typiska arterna för respektive naturtyp i Natura 2000-området som enligt 19 § förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken med mera ska göras innan myndigheten meddelar ett sådant beslut som nu är i fråga. Det är mot denna bakgrund som regeringen har upphävt och återförvisat ärendet till länsstyrelsen, som nu kommer att behöva göra en ny prövning. Det är helt enkelt regeringens beslut i detta fall.

Anf. 146 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret på min interpellation.

Det är ju inte första gången vi står här i kammaren och debatterar just det här, och det är för att detta är en jätteviktig fråga hemma i Dalarna där jag bor. Det är viktigt utifrån att jakt och fiske skapar livskvalitet för

invånare i många kommuner i Dalarna, bland annat i min egen hemkommun Orsa, där naturreservatet Korpimäki ligger.

Jakten har varit och är fortfarande begränsad i det här naturreservatet utifrån de föreskrifter som länsstyrelsen tidigare har beslutat om. För att få till en förändring och utöka jaktmöjligheterna i naturreservatet har bland annat Orsa jaktvårdskrets drivit på för att Länsstyrelsen i Dalarna ska ta fram nya föreskrifter för reservatet.

Länsstyrelsen i Dalarna tog fram nya föreskrifter som ökar möjligheterna till jakt i området. Sedan överklagades det beslutet av organisationen Birdlife Sverige, och det var därför det hamnade på regeringens bord för beslut.

Jakt är redan tillåtet i många reservat, och de senaste åren har länsstyrelsens föreskrifter inte varit lika restriktiva som tidigare när det gäller jaktmöjligheter i naturreservat. Jag hoppas att ministern och regeringen har noterat att Länsstyrelsen i Dalarna i sitt beslut om att utöka jaktmöjligheterna själva skriver att ursprungsbeslutet om att begränsa jakten i naturreservatet skedde i enlighet med länsstyrelsens dåvarande policy för jakt vid bildande av naturreservat.

Länsstyrelsen skriver också att just den här föreskriften kan hävdas vara mer långtgående än vad reservatets syfte kräver. Policyn har alltså ändrats och blivit mer tillåtande för jakt. Frågan blir då också, utifrån regeringens beslut att upphäva länsstyrelsens beslut, om det ens är möjligt för en länsstyrelse att ändra policy när man ser att den policy man tidigare har haft har varit för restriktiv utifrån olika syften med reservat.

Fru talman! Efter 18 månader tog regeringen ett beslut den 9 oktober i år. Till mångas stora besvikelse beslutade regeringen som sagt att upphäva Länsstyrelsen i Dalarnas beslut om att utöka jakten i Korpimäki naturreservat till att även omfatta annat vilt än älg, rådjur, räv och hare, som det redan är tillåtet att jaga i det här reservatet. Det här är alltså ett reservat där viss jakt redan är tillåten. Det är inte förbjudet att jaga där.

De flesta reservat är utifrån många viltarters perspektiv små, vilket det här också är. Individer av de flesta viltarter rör sig över större ytor än enskilda naturreservat. Att av bevarandeskäl förbjuda jakt på en viltart i ett enskilt mindre naturreservat är inte en effektiv åtgärd för att förbättra eller bevara en arts bevarandestatus. Om jakt skulle utgöra ett hot mot en arts bevarandestatus skulle jakten i stället behöva begränsas i ett betydligt större område.

Utifrån detta vill jag fråga ministern vad ministern anser att det är för skillnad i inverkan på reservat på jakt efter rådjur och räv, som är tillåtet i det här reservatet, och jakt på till exempel tjäder, som är förbjudet i det här reservatet.

Anf. 147 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig med att det regeringen har gjort är att upphäva och återförvisa ärendet till länsstyrelsen för att länsstyrelsen ska göra en ny prövning. Vi har alltså påpekat att länsstyrelsen inte har gjort det den ska göra för att kunna landa i sin bedömning. Vi har därmed inte gjort en bedömning av vad vi tycker om det länsstyrelsen har beslutat eller inte.

På frågan från ledamoten om huruvida en länsstyrelse ens kan ändra sin praxis när man märker att man får nej av regeringen vill jag vara väldigt tydlig med att länsstyrelserna *kan* ändra sin praxis och ändra sin metod att exempelvis förhålla sig till jakt inom naturreservat.

Man måste dock fortfarande följa Sveriges lagar. Man måste göra exempelvis en konsekvensbedömning som lever upp till de lagarna. Det har inte Länsstyrelsen i Dalarna gjort. Det är skälet till att vi har återförvisat ärendet till länsstyrelsen – för att den ska göra en konsekvensbedömning som lever upp till de lagar vi har. Därefter kan vi besluta om exempelvis ett eventuellt överklagande på ett visst sätt baserat på vad vi tycker är själva sakfrågan.

Jag hoppas att det är tydligt, för jag och regeringen är inte motståndare till jakt – tvärtom. Vi tycker att jakt ska kunna ske även i naturreservat, och vi tycker att jakten ofta används på ett väldigt rimligt sätt för att upprätthålla starka ekosystem och se till att vi har en natur som mår bra.

Föreskrifterna för jakten måste dock upprättas enligt en bestämd process där man exempelvis ska ta hänsyn till naturreservatets syfte och samråda med olika parter på ett sätt som inte riktigt har gjorts här. I fallet med Korpimäki naturreservat har länsstyrelsen exempelvis inte samrått med Naturvårdsverket. Det är en sak som brukar ske innan sådana här beslut fattas – de brukar ske, men måste inte.

Man har inte heller gjort en ordentlig konsekvensbeskrivning. Detta är strikt reglerat särskilt när det gäller ett av EU utpekat Natura 2000-område. Då måste man göra ordentliga konsekvensbedömningar, som vi i detta fall menar att länsstyrelsen inte har gjort. Därför får de göra det här igen, och så får vi se vad som händer sedan. De måste helt enkelt leva upp till de föreskrifter som finns.

Även efter regeringens beslut att upphäva och återförvisa beslutet från länsstyrelsen om utökad jakt finns det jakt i detta naturreservat. Utökad jakt i naturreservatet är också tänkbart i framtiden. Det vill jag vara väldigt tydlig med.

Det regeringen har gjort här är inte en bedömning av vår åsikt i frågan om huruvida jakten ska få ske eller inte i naturreservatet. Det vi har gjort är att återförvisa ärendet till länsstyrelsen eftersom de inte har levt upp till de kriterier som ställs när man ska fatta sådana här beslut.

Huruvida det här kommer att hända eller inte, om vi kommer att bredda jakten eller inte i Korpimäki naturreservat, beror på hur länsstyrelsen väljer att hantera ärendet framöver. Hur kommer konsekvensbeskrivningen att se ut? Vad kommer den att innehålla? Och kommer man att ta fram den? Om man gör det är jag övertygad om att det här ärendet kommer att hanteras på ett annat sätt, eftersom man då har följt de regler som finns.

Jag vill avsluta med att återigen trycka på att det vi har gjort är att återförvisa ärendet till länsstyrelsen. Då upphäver man det, och sedan återförvisar man det. Det är inte att göra en bedömning av vad vi tycker i själva sakfrågan.

Anf. 148 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! Det låter som ett positivt besked från miljöministern.

Jakten handlar ju nämligen inte bara om att skjuta djur, utan det handlar om naturen och om samspel i jaktlag – om man jagar i jaktlag. Det handlar

om samspel med hund – om man jagar med hund – och mycket mer. Det handlar om artkännedom, och det handlar om möte med djur och natur.

Det är ju djuren allt kretsar kring, och det är bra för både naturen och jägarna. Naturen hjälps också av att populationerna hålls i schack. Jägarna är medvetna om att det finns gränser för hur många djur som får fallas för att man ska klara ekosystemen och för att skogen inte ska drabbas. Jägarna är i grunden viltvårdare.

Hela systemet bygger på tillit, och jägarna har ett ansvar att följa lagar och bestämmelser från bland annat länsstyrelsen. Myndigheterna är också beroende av jägarna för rapporter och inventeringar. Man ska följa reglerna för jaktområdena. Allt detta är för att jakten ska bli hållbar.

Den svenska modellen för jakt bygger på ansvar och tillit. Det är en modell som vi behöver hjälpas åt att värna för att svenskt skogsliv med jakt ska stå sig starkt även i generationer framöver.

Som jag skriver i min interpellation är jakt och fiske en viktig del av livet för många som bor på landsbygden, men även för många som bor i storstäder. Skapande av naturreservat är många gånger ett bra sätt att skydda naturområden som är skyddsvärda. Men för att få acceptans bland lokalbefolkningen för de här avsättningarna av mark i naturen är det jätteviktigt att staten har en bra dialog med lokalbefolkningen och lyssnar på den. Det är vad Länsstyrelsen Dalarna har gjort. Det är därför man vill tillåta mer jakt i naturreservatet Korpimäki i Orsa. Jag kan också konstatera att det inte är lokalbefolkningen som har överklagat länsstyrelsens beslut.

Ute på landsbygden, till exempel i Orsa som jag kommer från, finns en misstro mot staten – tyvärr – och vi måste hjälpas åt att jobba för att det ska bli mindre misstro. Det finns en känsla av att staten inte lyssnar och att politiken förs utifrån ett storstadsperspektiv.

Även om regeringen nu inte har beslutat att jakt i naturreservatet Korpimäki aldrig kommer att utökas blir det ändå en större misstro mot staten med den här typen av beslut. Regeringens beslut om utökade möjligheter till jakt i Korpimäki skulle kunna få konsekvenser för fler naturreservat i Dalarna – det skulle kunna fattas beslut om att utöka jakten på fler ställen. Därför är besvikelsen stor över regeringens nuvarande beslut.

Utökningen av jakten skulle innebära försumbart fler jakt dagar i området. Det blir jakt under samma perioder som man jagar annat under året. När det gäller utökning av jakt på just skogsfågel finns redan en utförd inventering av skogsfågel i det angränsande naturreservatet Koppången. Inventeringen har visat att just jakten på skogsfågel inte har en huvudsaklig negativ påverkan på stammen, utan det är i stället predatorer, klimatet och skogsbruket som framför allt påverkar stammen av skogsfågel. I det här reservatet är det inte jakten som har förbjudits, utan man har förbjudit jakt på vissa arter. De arterna har egentligen ingen koppling till syftet med reservatet.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga till ministern: Om man förbjuder jakt på en art i ett område, men inte utanför, och området är så litet att det inte håller en egen population av arten, vad är då syftet med skyddet?

Anf. 149 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för en bra diskussion. Det är viktigt att vi pratar om hur vi kan använda vår natur på ett klokt och ansvarsfullt sätt. Det gör vi när vi jagar i Sverige. Det finns noggranna föreskrifter för hur jakten ska gå till, och det finns duktiga jägare i Sverige som tar fantasiskt ansvar för alla regler som ska upprätthållas. De är inte få, och vi vill verkligen värna jägarnas förtroende.

Det gör mig bekymrad när jag får höra att folk i Orsa och generellt alla som nyttjar Korpimäki naturreservat är besvikna över regeringens beslut. Detta handlar faktiskt om att regeringen av formella skäl har fattat beslutet därför att länsstyrelsen har brustit i sin handläggning. Det är formella skäl som ligger till grund för att vi upphäver länsstyrelsens beslut och tycker att de ska göra en ny prövning.

Det är svårt att från regeringens sida gå emot bedömningen av vilka lagar som ska uppfyllas eller inte, vilka regelverk som ska uppfyllas eller inte, från länsstyrelsens sida. Det är inte en bedömning som ska göras lättvindigt. Om vi anser att länsstyrelsen inte har följt de regler som finns om dessa beslut skulle det vara fel av regeringen att inte hänvisa ärendet tillbaka. Regeringen skulle agera felaktigt om vi tycker en viss sak i själva sakfrågan.

Vad som har hänt är att länsstyrelsen inte har handlagt ärendet på rätt sätt, och därför lämnar man tillbaka ärendet till länsstyrelsen för att de ska göra en ny prövning. När den prövningen är korrekt kommer en bedömning att göras i frågan om man ska få jaga eller inte. Diskussionen nu är inte om jakten ska få ske eller inte, utan det nuvarande beslutet baseras på formella skäl, nämligen att länsstyrelsen har brustit i sin handläggning. Jag vill vara mycket tydlig med det.

De föreskrifter som finns för jakt i naturreservat kräver att det är själva naturreservatets syfte som ska upprätthållas genom att undvika jakten. Om det är en population som exempelvis inte finns inom naturreservatet utan på andra platser är det ett typexempel på att naturreservatets syfte inte är att utgöra miljö för just den arten. Då bör inte bedömningen av huruvida jakt ska ske eller inte påverkas.

Men det ska också nämnas att det är en fråga om en juridisk bedömning. De ärenden där vi hanterar exempelvis överklaganden av länsstyrelsers beslut sker i samråd med skickliga jurister som gör goda bedömningar och där vi tillsammans diskuterar frågan. Det är självklart så att den jakt som sker i naturreservaten påverkas mycket av hur de arterna naturligt existerar i de områden som skyddas.

Mer och mer skyddas. Vi vet att det i Sverige finns över 5 000 naturreservat. Nya naturreservat bildas med jämna mellanrum, och det kräver mer diskussion och debatt om hur föreskrifterna ser ut och hur regeringen hanterar överklaganden av när staten gör bedömningar om att bilda naturreservat och hur vi sedan använder naturreservat – för jakt och rekreation.

Anf. 150 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! Det finns till vissa delar konsekvensbedömningar beskrivna i länsstyrelsens beslut, utifrån de arter som inte får jagas i dag. Korpimäki är, precis som ministern tog upp i sitt svar, ett Natura 2000-område,

Svar på
interpellationer

och det finns drygt 4 000 Natura 2000-områden i Sverige. En del av dem är naturreservat eller nationalparker.

Natura 2000-områden ska vara ett representativt urval av naturmiljöer i Sverige. Många av områdena är utvalda just för att de är viktiga livsmiljöer för hotade arter. Men syftet med Korpimäki är inte att skydda arter som inte är hotade och som i nuläget inte är tillåtna att jaga i reservat, till exempel björn och skogsfågel. Däremot är skogen i Korpimäki en viktig miljö. Jakt är en stor del av den lokala kulturen och traditionen i friluftslivet i Dalarna. Många upplever naturen just genom jakten. Syftet med reservatet är att få uppleva en Dalanaturskog, och ett sätt att uppleva Dalanaturskog i samklang med naturen kan vara genom jakt.

Alla som någon gång har jagat björn eller skogsfågel – som det inte är tillåtet att jaga i det här reservatet – vet att man får röra sig över stora geografiska områden. Vid fågeljakt med hund är det hunden som jagar och jägaren som följer. Fågeln flyger långa sträckor för att sedan slå sig ned. Varken fågeln eller för den delen björnen vet var det inte är tillåtet att jaga dem. Det är inte så att de söker skydd i naturreservat för att få vara i fred och inte bli jagade.

Nu kommer länsstyrelsen, precis som ministern har beskrivit, att komma tillbaka till regeringen med ytterligare underlag. Jag hoppas verkligen att regeringen inte tar 18 månader på sig att fatta ett nytt beslut, utan att man snabbar på. Sedan hoppas jag att man lyssnar på jägarnas önskemål så att man kan utöka jakten inte bara i Korpimäki utan också i fler naturreservat i Dalarna.

Anf. 151 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag har också många förhoppningar om alla de ärenden som hanteras inom Regeringskansliet. Om detta ärende kan jag säga att min förhoppning är att länsstyrelsen inte brister i sin handläggning utan ser till att ge oss en god grund att fatta beslut på i det fall beslutet överklagas.

När man återförvisar ärendet hoppas vi att prövningen ska innehålla allt den ska innehålla så att vi faktiskt kan göra en bedömning i frågan om huruvida jakten ska få ske eller inte. I det här fallet har vi inte gjort en bedömning av huruvida jakten ska få ske eller inte, utan vi har gjort en bedömning av den hantering som länsstyrelsen har haft av ärendet om Korpimäki naturreservat.

Vi ser fram emot att titta på ärendet när det återkommer. Det av länsstyrelsen upphävda jaktförbudet gäller för andra arter än älg, rådjur, räv och hare. Det är något som får fortsätta.

Precis som ledamoten lyfter upp är ett Natura 2000-område ett EU-skydd – enkelt uttryckt. Det innebär att det är andra regler som gäller än de regler som gäller för naturreservat. Två olika former av skydd på samma område är en typisk sådan sak som gör att ärendet blir mer tidskrävande. Men vi kommer, som alltid, att göra allt vi kan för att hantera dessa juridiska frågor så snabbt det bara går. Vi ser fram emot att hantera ärendet igen i det fall det kommer till oss.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Bordläggning

Prot. 2025/26:28
6 november

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2025/26:40 Riksrevisionens rapport om urval till högskolan – urvalsgrunder, platsfördelning och tillämpning

Motioner

med anledning av prop. 2025/26:34 Skärpta regler för villkorlig frigivning

2025/26:3831 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V)

2025/26:3835 av Teresa Carvalho m.fl. (S)

2025/26:3841 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 15 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 5 november

2025/26:120 Återvändningsbidrag

av *Tony Haddou* (V)

till migrationsminister Johan Forssell (M)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 november

2025/26:153 Sveriges röst för den kubanska regimen

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:154 De svenska deltagarna i Freedom Flotilla

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 november

2025/26:111 Behovet av skjutbanor

av *Hanna Westerén* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:117 Nordisk försvars- och säkerhetskommission

av *Markus Kauppinen* (S)

till eu-minister Jessica Rosencrantz (M)

2025/26:123 Resultatet av inrättandet av funktionen SB inrikes
av *Johan Löfstrand* (S)
till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:120 Förslag på nya riksintresseanspråk för vindkraft
av *Tobias Andersson* (SD)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:119 Möjlighet till utbildning i annan kommun
av *Tomas Kronståhl* (S)
till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

2025/26:122 Handel med sälprodukter
av *Tomas Kronståhl* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:128 Statistik om elimport
av *Rickard Nordin* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:129 Utebliven ersättning till kommuner med vindkraft
av *Anne-Li Sjölund* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:131 Försvarsmaktens personal vid internationella insatser
av *Mikael Larsson* (C)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:125 Kompensation till kommuner och föreningar för ökade kostnader för fritidskortet
av *Mats Berglund* (MP)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:124 Bedömning av läkarintyg
av *Jonathan Svensson* (S)
till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

2025/26:118 Kostnaderna för marknätet för public service
av *Björn Wiechel* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2025/26:126 Höjda avgifter för sjöfarten
av *Peder Björk* (S)
till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:132 Utbildning av assistanshundar
av *Agneta Nilsson* (S)
till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

2025/26:136 Åtgärder mot Falkenbergs kommun
av *Christofer Bergenblock* (C)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:134 Situationen för kristna i Turkiet
av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:138 Utbetalning av fastighetsskatten för vindkraft
av *Linus Lakso* (MP)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:135 Utvisning av dömda gärningsmän
av *Henrik Vinge* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:140 EU-kommissionens talan mot Sverige om tillståndsp-
rocesser för förnybar energi

av *Aida Birinzhiku* (S)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:139 Ändringstillstånd som huvudregel vid miljöprövning

av *Aida Birinzhiku* (S)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:142 Användandet av Fritidskortet

av *Mats Berglund* (MP)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:130 Ordning för nationell fysisk planering

av *Markus Kallifatides* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:133 Ballonger från Belarus

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:137 Riktlinjer för klimakterievården

av *Anna Vikström* (S)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

Prot. 2025/26:28
6 november

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.50.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,

av talmannen därefter till och med § 11 anf. 135 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA BLOMDAHL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 4 Svar på interpellation 2025/26:75 om framtiden för Kriegers flak.....	1
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	1
Anf. 2 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	2
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	3
Anf. 4 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	4
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	5
Anf. 6 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	6
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	7
§ 5 Svar på interpellation 2025/26:84 om inhemska kampanjer som verktyg för utländsk påverkan.....	7
Anf. 8 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M)	7
Anf. 9 MARKUS SELIN (S)	8
Anf. 10 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M)	9
Anf. 11 MARKUS SELIN (S)	10
Anf. 12 TREDJE VICE TALMANNEN.....	11
Anf. 13 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M)	11
Anf. 14 MARKUS SELIN (S)	11
Anf. 15 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M)	12
§ 6 Svar på interpellation 2025/26:73 om Ronneby flygplats och regeringens flygplatspolitik.....	12
Anf. 16 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	12
Anf. 17 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	13
Anf. 18 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	14
Anf. 19 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	15
Anf. 20 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	15
Anf. 21 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	16
Anf. 22 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	16
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:83 om luftföroreningar och fordonsbesiktningen	17
Anf. 23 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	17
Anf. 24 JYTTE GUTELAND (S)	17
Anf. 25 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	18
Anf. 26 JYTTE GUTELAND (S)	19

Anf. 27 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	20
Anf. 28 JYTTE GUTELAND (S).....	20
Anf. 29 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	20
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:90 om ökande priser i Gotlandstrafiken	21
Anf. 30 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	21
Anf. 31 HANNA WESTERÉN (S)	21
Anf. 32 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	22
Anf. 33 HANNA WESTERÉN (S)	23
Anf. 34 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	24
Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S)	24
Anf. 36 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	25
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:91 om kostnadskontroll i statens infrastrukturprojekt	25
Anf. 37 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	25
Anf. 38 AYLIN NOURI (S).....	26
Anf. 39 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	27
Anf. 40 AYLIN NOURI (S).....	29
Anf. 41 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	30
Anf. 42 AYLIN NOURI (S).....	30
Anf. 43 Infrastruktur- och bostadsminister ANDREAS CARLSON (KD).....	30
Ajournering.....	31
Återupptaget sammanträde.....	31
§ 10 Frågestund.....	31
Anf. 44 TALMANNEN.....	31
<i>Karensavdraget</i>	<i>31</i>
Anf. 45 MIKAEL DAMBERG (S).....	31
Anf. 46 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	32
Anf. 47 MIKAEL DAMBERG (S).....	32
Anf. 48 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
<i>Utvisning av brottslingar.....</i>	<i>33</i>
Anf. 49 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	33
Anf. 50 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M).....	33
Anf. 51 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	34
Anf. 52 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M).....	34
<i>Återvändningsbidraget och samråd med kommuner.....</i>	<i>34</i>
Anf. 53 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	34
Anf. 54 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M).....	34

Anf. 55 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	35
Anf. 56 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	35
<i>Återvandring till Afghanistan</i>	35
Anf. 57 ANNA LASSES (C)	35
Anf. 58 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	35
Anf. 59 ANNA LASSES (C)	36
Anf. 60 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	36
<i>En civil underrättelsetjänst</i>	36
Anf. 61 ULF HOLM (MP)	36
Anf. 62 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	37
Anf. 63 ULF HOLM (MP)	37
Anf. 64 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	37
<i>Skärpt regelverk för utvisning på grund av brott</i>	37
Anf. 65 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	37
Anf. 66 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	38
Anf. 67 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	38
Anf. 68 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	38
<i>Bostad först</i>	39
Anf. 69 LARRY SÖDER (KD)	39
Anf. 70 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	39
Anf. 71 LARRY SÖDER (KD)	39
Anf. 72 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	39
<i>Livsvillkoren för kvinnor i klimakteriet</i>	40
Anf. 73 HELENE ODENJUNG (L)	40
Anf. 74 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	40
Anf. 75 HELENE ODENJUNG (L)	40
Anf. 76 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	41
<i>Sammanlagning av små kommuner</i>	41
Anf. 77 EVA LINDH (S)	41
Anf. 78 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	41
<i>Kvinnors rätt till behovsanpassad vård</i>	42
Anf. 79 CLARA ARANDA (SD)	42
Anf. 80 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	42
<i>Steg till arbete</i>	42
Anf. 81 CICZIE WEIDBY (V)	42
Anf. 82 TALMANNEN	43
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	43
<i>Återvandring och kommunernas statsbidrag</i>	43
Anf. 84 MARTIN ÅDAHL (C)	43
Anf. 85 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	43
<i>Återvandring och samråd med kommuner</i>	44
Anf. 86 MAGNUS RESARE (M)	44
Anf. 87 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	44

<i>Tidiga insatser för arbetslösa</i>	44
Anf. 88 LILI ANDRÉ (KD)	44
Anf. 89 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	45
<i>Åtgärder mot rysk infiltration</i>	45
Anf. 90 PETER HULTQVIST (S)	45
Anf. 91 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	45
<i>Utökade resurser till Arbetsdomstolen</i>	46
Anf. 92 MAGNUS PERSSON (SD)	46
Anf. 93 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	46
<i>Medel till förskolan</i>	46
Anf. 94 ISABELL MIXTER (V)	46
Anf. 95 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	47
<i>Ekonomiska följder av regeringens återvändningspolitik</i>	47
Anf. 96 FREDRIK LINDSTÅL (C)	47
Anf. 97 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	48
<i>Ett bidragstak</i>	48
Anf. 98 IDA DROUGGE (M)	48
Anf. 99 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	48
<i>Användningen av PFAS vid F 17</i>	49
Anf. 100 HELÉNE BJÖRKLUND (S)	49
Anf. 101 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	49
<i>Nationell inventering av kritisk infrastruktur</i>	49
Anf. 102 PER SÖDERLUND (SD)	49
Anf. 103 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	50
<i>Ukraina och Jas Gripen</i>	50
Anf. 104 GUSTAF GÖTHBERG (M)	50
Anf. 105 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	50
<i>Regeringens arbetsmarknadspolitik</i>	51
Anf. 106 ADRIAN MAGNUSSON (S)	51
Anf. 107 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	51
<i>Vräkning av personer som vistas olagligt i Sverige</i>	52
Anf. 108 MARTIN WESTMONT (SD)	52
Anf. 109 Migrationsminister JOHAN FORSELL (M)	52
<i>DCA-avtalet</i>	52
Anf. 110 LORENA DELGADO VARAS (-)	52
Anf. 111 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	53
<i>Polisnärvaro i mindre städer</i>	53
Anf. 112 JENNIE WERNÄNG (M)	53
Anf. 113 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	53
<i>Moms på parkeringsplatser</i>	54
Anf. 114 MARIE OLSSON (S)	54
Anf. 115 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	54
<i>Förändring av a-kassan</i>	54
Anf. 116 JONATHAN SVENSSON (S)	54
Anf. 117 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	55

<i>Regeringens ekonomiska politik</i>	55
Anf. 118 DANIEL RIAZAT (-).....	55
Anf. 119 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	55
<i>Utförelsen av kontanter</i>	56
Anf. 120 BORIANA ÅBERG (M).....	56
Anf. 121 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	56
§ 11 Svar på interpellationerna 2025/26:69 och 81 om åtgärder för att nå klimatmål	57
Anf. 122 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	57
Anf. 123 ÅSA WESTLUND (S).....	57
Anf. 124 AIDA BIRINXHIKU (S)	58
Anf. 125 SOFIA SKÖNNBRINK (S).....	59
Anf. 126 JYTTE GUTELAND (S)	60
Anf. 127 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	61
Anf. 128 ÅSA WESTLUND (S).....	62
Anf. 129 AIDA BIRINXHIKU (S)	63
Anf. 130 SOFIA SKÖNNBRINK (S).....	64
Anf. 131 JYTTE GUTELAND (S)	64
Anf. 132 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	65
Anf. 133 ÅSA WESTLUND (S).....	66
Anf. 134 AIDA BIRINXHIKU (S)	67
Anf. 135 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	67
§ 12 Svar på interpellation 2025/26:96 om Riksrevisionens granskning av regeringens klimatpolitik	68
Anf. 136 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	68
Anf. 137 JYTTE GUTELAND (S)	68
Anf. 138 ÅSA WESTLUND (S).....	69
Anf. 139 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	70
Anf. 140 JYTTE GUTELAND (S)	71
Anf. 141 ÅSA WESTLUND (S).....	72
Anf. 142 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	72
Anf. 143 JYTTE GUTELAND (S)	74
Anf. 144 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	74
§ 13 Svar på interpellation 2025/26:106 om jaktmöjligheter i naturreservat	75
Anf. 145 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	75
Anf. 146 MARIE OLSSON (S)	75
Anf. 147 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	76

Anf. 148 MARIE OLSSON (S).....	77	Prot. 2025/26:28
Anf. 149 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	79	6 november
Anf. 150 MARIE OLSSON (S).....	79	
Anf. 151 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	80	
§ 14 Bordläggning.....	81	
§ 15 Anmälan om interpellation	81	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	81	
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	81	
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.50.....	83	